AUGUSZTUS.

ERDÉSZETI LAPOK

LXXV. ÉVF. | AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET KÖZLÖNYE | 8. FÜZET.

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Megindították 1862-ben WAGNER KÁROLY és DIVALD ADOLF

Felelős szerkesztő
BIRÓ ZOLTÁN

Megjelenik minden hó 15-én.
Előfizetési dij 1936. évre 24 P, erdészeti altiszteknek 12 P.

Az Országos Erdészeti Egyesület tagjai a tagjárulékok fejében kapják.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapesten, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz. II. emelet
A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt dijért közöltetnek.
(Telefon: 1-237-22.)

Krónika.

1. Útban az egység felé.

Az egyesület ez év augusztus hó 1-én Miskolcon tartott szokatlanul népes közgyűlése egyhangúan foglalt állást az igazgató-választmánynak az árvédelem kérdésében benyujtott javaslata mellett.

Egyik igen tekintélyes birtokosunk javaslatára megállapította a közgyűlés, hogy a rendszer teljesen beváltotta azokat a reményeket, amelyeket a tűzifa árának megfelelő szinten való tartása, az erdőgazdaság jövedelmezőségének biztosítása és az erdőgazdaság hitelképessé tétele szempontjából a magyar erdőgazdaság a rendszer életbeléptetéséhez fűzött.

Megállapította a közgyűlés azt is, hogy bármily panaszok merültek is fel a lebonyolítást eddig végzett szerv ellen, a felajánlott tűzifa átvételére, az előlegek nyujtására vonatkozó, tehát az erdőbirtokot közvetlenül érintő kérdésekben a vállalkozás kötelezettségeinek mindenkor megfelelt, sőt az előlegezés tekintetében sokszor járt el a rideg kötelezettségen túlmenő előzékenységgel.

Megállapította a közgyűlés azt, hogy az árvédelmi intéz-

kedések tovább leendő fenntartása nem csak szükséges, de feltétlenül sürgős, mert hiszen a tövön való eladások már a legközelebbi időben megkezdődnek s alig 8 hetes időszak választ el bennünket a termelés megindulásától is.

Nem kívánt a közgyűlés állást foglalni abban az irányban, hogy a kormányzat kire bízza a szükséges teendők keresztülvitelét, szükségesnek tartotta azonban hangsúlyozni azt, hogy az erdőgazdaság életbevágó érdekei kívánják az intézkedéseknek legkésőbb szeptember hó folyamán leendő életbeléptetését.

Az az egyhangú helyeslés, az a felzúgó taps, amely báró Prónay György választmányi tagunk ezirányú indítványát kísérte, tanubizonysága annak, hogy a választmány ilyen értelmű javaslata az érdekeltség túlnyomó nagy többségének osztatlan helyeslésével találkozik.

De más jelenség is van, ami reményt nyujt az annyira kívánatos egységes front megszületésére.

Nem sokkal a közgyűlés előtt egyik nagy favállalatunk cégjegyzésével körlevél ment az erdőbirtokosok számottevő részéhez, amelyben vállalatszerű tömörülésre hívja fel az erdőbirtokosokat oly célból, hogy a külföldi fabehozatal lebonyolítását s az árvédelmi intézkedések végrehajtását ez az új vállalkozás szerezze meg a maga részére.

Bár kifejezett tudomásunk van arról, hogy a körlevelet aláíró vállalat részvényei — elenyésző csekély szám kivételével — egy birtokosokból alakult csoport kezében vannak, mégsem tartjuk túlzottan sikerültnek azt, hogy a felhívás a vállalat és nem az abban részes birtokosok aláírásával jelent meg.

Nem értünk mindenben egyet a körlevél sokhelyütt téves indokolásával és véleményünk szerint nem teljesen altruisztikus célkitűzéseivel sem.

Feltétlenül szükségesnek tartjuk azonban ennek dacára azt, hogy a felvetett gondolat ne maradjon meddő.

Megnyugvással tölt el bennünket, hogy a tömörülés bármilyen formájának előkészítését most már teljesen indifferens fórum, maga a földmívelésügyi minisztérium vette a

kezébe, akinek legtermészetesebb hivatása, hogy az egységes állásfoglalást e téren is létrehozni segítse.

Egyesületünk igazgató-választmánya mindkét oldalról 3—3 tekintélyes birtokost kért fel arra, hogy a földmívelésügyi minisztériumnak ezirányú munkájában tanácsaikkal, javaslataikkal segítségére legyenek.

Bennünket a bizottság munkája elsősorban nem azért érdekel, hogy alakul-e erre a célra a birtokosokból egy külön csoportosulás, vagy sem, hanem abból a célból, hogy az erdőgazdaság érdekei szempontjából jól bevált rendszer megfelelő formában való fenntartása mellett most már az egész erdőgazdasági érdekeltség teljesen egybehangzó állásfoglalása biztosíttassék.

Nem tagadjuk le, hogy reménységgel és aggodalommal nézünk a tárgyalások elé.

Azzal a reménységgel, hogy az utolsó órában az egységes állásfoglalásra vonatkozólag a tulsó oldalról felmerült szándék komoly, amely esetben nincs kétségünk aziránt, hogy az egységes állásfoglalás a kölcsönös engedékenység jegyében meg fog születni.

De aggodalommal is, mert érezzük, hogy ennek a kísérletnek a meghiusulása igen könnyen járhat az egész magyar erdőgazdaságra nézve végzetes következményekkel.

Arra kérünk ezért itt mindenkit, akinek a kérdés eldöntésébe beleszólása lesz, akihez vélemény-nyilvánításért, tanácsért fordulnak, hogy minden egyéni szempont félretételével egyedül az erdőgazdaság ma erősen veszélyeztetett érdekeit tartsák szem előtt és kövessenek el mindent abban az irányban, hogy a megegyezés megfelelő formában létrejöjjön.

A magunk részéről nem győzzük eléggé hangsúlyozni azt a már sokszor kifejezésre juttatott álláspontunkat, hogy ránk nézve teljesen közömbös, kire bízza a kormányzat az intézkedések lebonyolítását, csak három dolgot tartunk feltétlenül szükségesnek:

1. hogy az intézkedés alapelvei ne változzanak;

2. hogy a lebonyolító vállalkozás mögött 100%-os anyagi garancia álljon;

Az 1934/35. évi tüzelési idényben beérkezett ellenőrző szelvények vasuton és hajón szállított bel- és külföldi tüzifáról 10.000 kg-os wg. és %-ban

Év és hó	Belföldi tüzifa						Külföldi tüzifa						Bel- és külföldi tüzifa					
	Budapest		Vidék		Bpest és vid.		Budapest		Vidék		Bpest és vid.		Budapest		Vidék		Bpest és vid.	
	wg.	%	wg.	%	wg.	%	wg.	%	wg.	%	wg.	%	wg.	%	wg.	%	wg.	%
1934. július	3405·5	5·6	4411·5	8·3	7817·0	6·9	264·5	8·1	1053·0	9·7	1317·5	9·2	3670·0	5·7	5464·5	8·5	9134·5	7·1
« augusztus	7432·0	12·1	9421·0	17·8	16853·0	14·8	498·0	15·0	1897·0	18·0	2395·0	16·8	7930·0	12·3	11318·0	17·9	19248·0	15·2
« szeptember	7783·0	12·7	8791·0	16·6	16574·0	14·6	791·0	24·2	1529·5	13·3	2320·5	16·5	8574·0	13·3	10320·5	16·0	18894·5	15·0
« október	10331·0	16·9	9222·5	17·4	19553·5	17·2	35·0	1·1	1435·0	13·1	1470·0	10·5	10366·0	16·2	10657·5	16·5	21023·5	16·0
« november	7439·5	12·2	4155·0	7·9	11594·5	10 2	450·0	13·9	841·5	7·8	1291·5	9·0	7889·5	12·2	4996·5	7·8	12886·0	10·0
« december	3696·0	6·1	2297·5	4·3	5993·5	5·2	130·5	3·9	461·5	4·1	592·0	4·0	3826·5	6·0	2759·0	4·3	6585·5	5·1
1934. VII/1—XII/31-ig	40087·0	65·6	38298·5	72·3	78385·5	68·9	2169·0	66·2	7217·5	66·2	9386·5	66·0	42256·0	65·7	45516·0	71·0	87772·0	68·4
1935. január	5284·5	8·7	3716·5	7·0	9001·0	7·9	583·5	17·8	653·0	6·0	1236·5	9·0	5868·0	9·3	4369·5	6·8	10237·5	8·0
« február	4149·5	6·8	2715·0	5·1	6864·5	6·1	—	—	552·0	5·1	552·0	4·0	4149·5	6·4	3267·0	5·1	7416·5	5·9
« március	2686·0	4·4	1933·0	3·7	4619·0	4·2	23·5	0·7	1660·0	15·2	1683·5	12·0	2709·5	4·2	3593·0	5·6	6302·5	4·9
« április	2675·0	4·5	1503·5	2·8	4178·5	3·3	79·5	2·4	64·5	0·6	144·0	1·0	2754·5	4·3	1568·0	2·4	4322·5	3·6
« május	3403·0	5·6	2135·5	4·0	5538·5	4·9	336·5	10·2	391·5	3·6	728·0	5·0	3739·5	5·8	2527·0	3·9	6266·5	4·8
« június	2712·5	4·4	2688·5	5·1	5401·0	4·7	88·0	2·7	366·0	3·3	454·0	3·0	2800·5	4·3	3054·5	4·7	5855·0	4·4
1935. I/1—VI. 30-ig	20910·5	34·4	14692·0	27·7	35602·5	31·1	1111·0	33·8	3687·0	33·8	4798·0	34·0	22021·5	34·3	18379·0	29·0	40400·5	31·6
1934. VII/1—XII/31-ig	40087·0	—	38298·5	—	78385·5	—	2169·0	—	7217·5	—	9386·0	—	42256·0	—	45516·0	—	87772·5	—
1934/35. tüzelési idényben	**60997·5**	—	**52990·5**	—	**113988·0**	—	**3280·0**	—	**10904·5**	—	**14184·0**	—	**64277·5**	—	**63895·0**	—	**128173·0**	—

Az 1935/36. évi tüzelési idényben vasuton és hajón szállitott bel- és külföldi tüzifáról beérkezett ellenőrző szelvények 10.000 kg-os wg. és %-ban

Év és hó	Belföldi tüzifa						Külföldi tüzifa						Bel- és külföldi tüzifa					
	Budapest		Vidék		Bpest és vid.		Budapest		Vidék		Bpest és vid.		Budapest		Vidék		Bpest és vid.	
	wg.	%	wg.	%	wg.	%	wg.	%	wg.	%	wg.	%	wg.	%	wg.	%	wg.	%
1935. július	4807·0	7·8	5716·0	11·3	10523·0	9·4	340·5	11·3	718·0	7·4	1058·5	8·2	5147·5	8·0	6434·0	10·7	11581·5	9·2
« augusztus	4841·0	7·9	6471·0	12·9	11312·0	10·1	302·0	10·1	930·0	9·4	1232·0	9·6	5143·0	7·9	7401·0	12·3	12544·0	10·1
« szeptember	6017·5	9·8	5733·5	11·3	11751·0	10·5	91·5	3·0	1540·0	15·7	1631·5	12·7	6109·0	9·4	7273·5	12.1	13382·5	10·8
« október	11279·0	18·3	8178·0	16·2	19457·0	17·4	427·5	14·2	2330·5	23·8	2758·0	21·5	11706·5	18·1	10508·5	17·5	22215·0	18·0
« november	6949·5	11·3	5537·5	11·1	12487·0	11·2	340·0	11·3	1572·5	15·8	1912·5	14·8	7289·5	11·5	7110·0	11·9	14399·5	11·6
« december	4625·0	7·6	3564·0	7·8	8189·0	7·3	180·0	6·1	501·5	5·0	681·5	5·3	4805·0	7·4	4065·5	6·8	8870·5	7·2
1935. VII/1—XII/31-ig	38519·0	62·7	35200·0	70·2	73719·0	65·9	1681·5	56·0	7592·5	77·1	9274·0	72·1	40200·5	62·3	42792·5	71·3	82993 0	67·0
1936. január	5087·0	8·3	3332·5	6·6	8419·5	7·5	256·5	8·5	442·5	4·5	699·0	5·4	5343·5	8·3	3775 0	6·3	9118·5	7·3
« február	3908·5	6·3	2521·0	5·0	6429·5	5·7	267·5	8·7	273·0	2·7	540·5	4·1	4176·0	6·5	2794·0	4·6	6970·0	5·5
« március	3863·5	6·2	2706·0	5·4	6569·5	5·8	537·0	17·9	268·0	2·7	805·0	6·2	4400·5	6·7	2974·0	4·9	7374·5	6·0
« április	3753·0	6·2	1847·0	3·6	5600·0	5·1	21·5	0·5	553·0	5·6	574·5	4·4	3774·5	5·8	2400·0	4·0	6174·5	5·0
« május	3340·0	5·4	2416·5	4·8	5756·5	5·2	—	—	680·0	6·8	680·0	5·5	3340·0	5·2	3096·5	5·1	6436·5	5·1
« június	3048·5	4·9	2250·5	4·4	5299·0	4·8	250·0	8·2	53·5	0·6	303·5	2·3	3298·5	5·2	2304·0	3·8	5602·5	4·1
1936. I/1—VI. 30-ig	23000·5	37·3	15073·5	29·8	38074·0	34·1	1332·5	44·0	2270·0	22·9	3602·5	27·9	24333·0	37·7	17343·5	28·7	41676·5	33·0
1935. VII/1—XII/31-ig	38519·0	62·7	35200·0	70·2	73719·0	65·9	1681·5	56·0	7592·5	77·1	9274·0	72·1	40200·5	62·3	42792·5	71·3	82993·0	67·0
1935/36. tüzelési idényben	**61519·5**	—	**50273·5**	—	**111793·0**	—	**3014·0**	—	**9862·5**	—	**12876·5**	—	**64533·5**	—	**60136·0**	—	**124669·5**	—

3. hogy az intézkedések a legrövidebb időn belül napvilágot lássanak s megszűnjék a következő évi termelés bizonytalansága.

2. Két év eredményei.

A szállítási igazolványok ellenőrző szelvényei módot nyujtanak arra most már, hogy két egymásután következő tüzelési idény eredményeivel számszerűleg is számolhassunk.

Az ide iktatott két terjedelmes kimutatás tünteti fel havonként elkülönítve az 1934—35. évi és az 1935—36. évi tüzelési idényben belföldi és külföldi tüzifában havonta lebonyolított forgalmat, külön Budapestre és külön a vidékre vonatkoztatva.

Amint a kimutatás adataiból kitűnik, az 1935—36. évi vasúti és hajóforgalom mintegy 3500 vasúti kocsirakománnyal maradt az előző évi forgalom alatt.

Ez a visszaesés teljes egészében a vidéki forgalomnál mutatkozik s meggyőződésünk az, hogy annak egy számottevő része az ú. n. határmenti forgalomban külön behozatali engedély és szállítási igazolvány nélkül behozott külföldi tűzifára esik, aminek állandó emelkedésére már időközben is volt alkalmunk több ízben rámutatni.

Egyébként a visszaesés alig éri el a tényleges szállításnak a 2.5%-át.

A budapesti szállításokban még bizonyos mértékű emelkedés is mutatkozik, amit részben azzal is meg tudunk magyarázni, hogy az 1934—35. évi tüzelési idény tartama alatt terjesztette ki a kormányzat a vörös szállítási igazolványok érvényét a székesfőváros tágabb környékére.

Érdekesen igazolja a két kimutatás azt a régebben is elfoglalt álláspontunkat, hogy a vasúti és hajószállításnak kb. kétharmadrésze bonyolódik le az őszi és csak egyharmadrésze a tavaszi félévben.

Ebből a szempontból a két év adatai között mindössze 1.4%-os eltolódás mutatkozik felfelé, illetőleg a másik félévben lefelé.

Az 1935. év július—szeptemberi évnegyedének közel 8%-os visszaesését megindokolja az a körülmény, hogy a friss tűzifát ebben az időben még nem lehetett piacra engedni.

Az így beállott csökkenést azonban a következő évnegyed már majdnem teljesen egyensúlyozta.

Érdekes, hogy a január—márciusi három hónapos szállítás %-os arányszáma a két évben tized%-os pontossággal egyezik.

Általában mind a két kimutatás csak megnyugtathat bennünket arra, hogy azok átlagos adatainak figyelembevételével az igazolványrendszer fenntartása esetén 100%-ig tudunk a szállítások lehetővé tételénél a piac igényeihez símulni.

3. A vadászat kérdése.

A Miskolcon tartott választmányi és közgyűlésen egyaránt szóba került ez a régi fájdalmunk.

Készséggel elismerjük, amint hogy soha nem is vitattuk, hogy ezen a téren a szaktudásnak soha sem volt elengedhetetlen feltétele az erdőmérnöki diploma.

El kell azonban ismernünk azt, hogy az erdei vadászat kérdését, az erdei vadászat dolgaiban való intézkedést az erdőgazdasági adminisztrációtól elválasztani nem lehet.

Le kell ugyancsak szögeznünk azt az egyhangú állásfoglalást is, amellyel az egyesület kérte a kormányzattól, hogy a vadászati szakoktatás megfelelő fejlesztése érdekében szükséges eszközöket a M. Kir. József Nádor Műegyetem erdőmérnöki fakultásának a kellő mértékben bocsássa rendelkezésére.

*

Chronik. Von *Z. Biró.*

Die Jahresversammlung des Landesforstvereins in Miskolc nahm einstimmig neben der Aufrechterhaltung der bisheringen Brennholz-Preisschutzmassnahmen Stellung, da diese derzeit allein die Rentabilität der Forstwirtschaft sichern können, und verlangte rasche, alle Parteien befriedigende und materiell wohl fundierte Entscheidung in dieser Frage.

*

Chronique. Par *Z. Biró.*

L'assemblée annuelle, tenue par la Société Forestière de Hongrie à Miskolc, s'est prononcée unanimement en faveur du maintien du régime actuel de protection du prix du bois de chauffage, puisque, à l'heure actuelle, seul ce régime est apte à

assurer le caractère rémunérateur de l'exploitation forestière; en outre, elle a réclamé qu'on prenne à ce sujet une décision d'urgence, satisfaisant toutes les parties et matériellement bien fondée.

*

Chronicle. By *Z. Biró.*

The general meeting of the National Forest Society in Miskolc has decided unanimously, that the price protection system of the fire-wood is further to be maintained, because the rentability of forestry can be made secure now only in this way. Therefore urgent procedures are wanted, which have to be satisfactory for all parties and in financial respects also well founded.

A Műegyetem erdőmérnöki osztályának új tanulmányrendje.

Az iskola az élet számára nevel, és éppen ezért minden iskolának, így a főiskoláknak és egyetemeknek is mindig alkalmazkodniok kell az élet követelményeinek változásához. Különösen fontos ez az ú. n. gyakorlati pályákra előkészítő főiskoláknál. De éppen e téren kell különösen vigyázni, hogy az életnek sokszor szeszélyesen változó igényei, a bizonytalan gazdasági viszonyokat jellemző, sokszor csak jelszavak által hirdetett áligények folytonos követése ne tegye a felső oktatás menetét nyugtalanná. A tanulmányrend változása tehát mindig csak csökkentett sebességgel kövesse a gazdasági élet fluktuálását, már annyival is inkább, mert hiszen az alapvető studiumok, amelyeken az alkalmazott tudományok, illetve szakok felépülnek, ugyanazok maradnak, csak anyaguk tart lépést a tudomány mindenkori fejlődésével; ezek nyujtanak tehát szilárd alapot az alkalmazáshoz. Az egyetem, vagy a főiskola feladata nem lehet kész gyakorlattal bíró szakemberek nevelése, hanem igenis meg kell adnia hallgatóinak azokat a tudományos alapismereteket és a speciális alkalmazott szaktudományokban való jártasságot, amelyek segítségével a szakember megtanul szakszerűen gondolkozni és megtalálja az útmutatást, hogy az élet sokszor igen változó feladatait helyesen megoldja. Nem formai tudás nyujtása, nem sablónok begyakorlása tehát a felső oktatás célja,

hanem a szakszerű gondolkodásra való nevelés és a továbbképzésre a tudományos alap megadása.

Természetes, hogy az előadásokkal kapcsolatos külső és rajztermi gyakorlatok az elméleti tudásnak a gyakorlatban való alkalmazását teszik szemléltetővé, de azért fizikai lehetetlenség is volna az élet minden feladatára vonatkozólag a gyakorlatokon megoldási receptet adni. A tudományos alapképzettségű fiatal szakember megfelelő gyakorlati bevezetés mellett mindig meg fogja találni az elébe tornyosuló feladatok helyes megoldási módját, ha eleinte talán több munka és kisebb kisiklások árán, mint az idősebb gyakorlati szakember; de éppen ez a több munka, amely önálló gondolkodásra serkenti, lesz a leggyümölcsözőbb reá nézve.

Az iskolából kikerült okleveles ember kiképzése tehát soha sincsen még befejezve, mert elméleti tudásának a gyakorlatban való alkalmazásához eleinte mindig szüksége van az idősebb gyakorlati szakemberek vezetésére. A kikerülő fiatal emberben tehát ne lássunk csak munkaerőt, hanem vezessük be a gyakorlati életbe; de itt se követeljük tőle az általunk követett és jónak bizonyult módszerek kritika nélkül való utánzását, hanem késztessük önálló gondolkodásra, mert a szak érdekeinek egyedül ez felel meg. Haladás e nélkül nem képzelhető el. A kezdő tehát tapasztalt vezetőt találjon az idősebb kollégában, főnökben.

A tanulmányrend megállapítása speciálisan az erdészeti felsőoktatás kebelében meglehetősen bonyolult feladat, mert hiszen az erdészeti gyakorlat is igen sokféle igényt támaszt a szakemberrel szemben. Helyesen jellemzi az erdész hivatását Henry S. Graves, a Yale-egyetem erdészeti tanára: [1]

„Az erdész nem közlekedési mérnök, noha kétségtelen, kellő matematikai ismeretekkel és megfelelő tájékozottsággal kell bírnia a mérnöki tudományokban; az erdészet nem ága a mérnöki szakoknak. Hasonlóképen az erdészet nem ága a fölmívelésnek sem, noha mindkettő, a földmívelés és az erdészet ugyanazokon a biológiai tudományokon alapszik. Az erdész nem hivatásos közgazda, noha kétségtelenül az alkal-

[1] Forest Education by Henry S. Graves and Cedric H. Guise. Newhaven, Yale-University Press 1932. — 10. o.

mazott közgazdaság egyik részében tevékenykedik. Az erdész specialista az erdészeti tudományokban, amelyek segélyével megkülönböztető és sajátos feladata megoldani bármely, a szaktudományok külön csoportjára vonatkozó vagy alkalmazott műszaki kérdést."

Az erdőmérnöki hivatás e sokfélesége mindig kellőképen kifejezésre jutott a felsőoktatásunk nyujtotta keretben, noha meglehetősen nehéz dolog a matematikai, természettudományi alapokon felépülő különböző gazdasági, mérnöki és közgazdasági studiumok között a helyes egyensúlyt megteremteni, már annyival is inkább, mert a tanulmányrend összeállításánál nemcsak a szakszempontok a döntők, hanem más külső tényezők is, mint pl. a megfelelő tanszékek hiánya, közös hallgatás más osztályok hallgatóival stb. Osztályunknak az 1921. évben életbeléptetett tanulmányrendje a lehetőség szerint meg is teremtette a kellő összehangzást a különféle követelmények között, megváltoztatásának szükségességét nem is az előbb említett egyensúly hiánya, sem pedig a főiskolának a Műegyetem kebelébe való átszervezése váltotta ki egyedül, hanem más okok is.

Ha az említett tanulmányrend életbeléptetése óta figyeljük a hallgatóság előmenetelét, igen szomorú kép tárul elénk.[2] A nyolc félévre szabott tanulmányi idő alatt a hallgatóság igen kis része tudta csak tanulmányait befejezni, míg az átlagos hallgató a beiratkozástól számítottt 11—12 félév eltelte után tudott csak oklevelet szerezni. E jelenség feltétlenül azt mutatja, hogy valahol hiba van.

A rossz eredmény okát vizsgálva, azt nézetem szerint két főokra lehet visszavezetni. Az első ok az erdőmérnöki osztályra beiratkozó hallgatóknak az átlagon alul maradó gyenge középiskolai képzettsége, amely ellen a felvételi feltételek szigorításával lehetne csak védekezni. A második okot a tanulmányrend túlzsufoltságában keresem. E tanulmányrend szerint t. i. a hallgatóság átlagos hetióra-elfoglaltsága 46 óra volt, vagyis reggel 8 órától kezdve kétórai ebéd szü-

[2] Lásd Fekete Zoltán Néhány év tanulmányi eredményei c. tanulmányát a M. Kir. Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskola évkönyvében az 1933—34. tanévről.

net mellett majdnem mindennap esti 6 óráig foglalkoztatva vannak hallgatóink, ami feltétlenül sok.

Ily nagy elfoglaltság mellett nehéz megkívánni a fiatalembertől, hogy valamely általa különösebben szeretett tárgyban elmélyedjen, amikor a kötelező kollégiumok és gyakorlatok minden idejét igénybe veszik.

Ez a vázolt szomorú eredmény már régebben megérlelte a tanárikarban új tanulmányrend összeállításának szükségességét, amelyet az átszervezés csak sürgetett. A bajon való segítség kétféleképen érhető el és pedig az óraszám csökkentésével, vagy a tanulmányi idő meghoszabbításával. Előbbi a szaktudományok fejlődése miatt igen nehezen vihető keresztül, utóbbi pedig látszólagosan megnehezíti a pályánkat. Mi az új tanulmányi rend megállapításánál mindkét nézőpontot figyelembe vettük.

A táblázatos kimutatásban közölt új tanulmányrend, amely az ez évi 1935—36. tanévre először beiratkozott hallgatókra lépett életbe, a tanulmányi időt kilenc félévre emelte fel és emellett az eddigi volt összes heti 345 órát egyúttal le is csökkentette 334 órára, úgyhogy az átlagos félévi elfoglaltság, — a kilencedik félévet csak félértékűnek számítva — 39 órára száll le.

A kilencedik félév rendszeresítése alig jelent kéthónapi többletet, mert a régi rendszer szerint az utolsó szigorlat legkorábban a 8. félév lehallgatását követő ősszel, rendszerint november közepén lehetett letenni, addig az új tanulmány rend megengedi, hogy a kiváló hallgatók tervező feladatukat már a 9. félév folyamán is elkészíthessék és már e félév végén, tehát legjobb esetben már decemberben letehessék az utolsó szigorlatot.

A szigorlatok anyagát felosztottuk az addigi kettő helyett három szigorlatra, ami újabb könnyítést jelent.

A tanulmányrend összeállításánál az a gondolat vezette az osztályt, hogy az általános matematikai és természettudományi tantárgyak előadását kövesse az élőfára vonatkozó szaktárgyak csoportja (növénytan, erdőművelés, erdővédelem stb.) majd végül az erdő használatára és a kitermelt fa technológiájára vonatkozó szaktárgyak és az egész

erdőgazdaság szabályozását tanító erdőrendezéstan és a közgazdasági tárgyak.

Lényegesebb változások a régi tanulmányrenddel szemben: a fizika óraszáma mindkét félévben egy-egy órával három-három heti órára apadt, éppenúgy a műszaki rajz ezentúl csak egy félévben kötelező, a középítéstan épületszerkezettan címén egy félévre vonatott össze heti 6 óra előadással és ugyanannyi gyakorlati órával a régi 3+4 előadási és 4+5 rajzórával szemben. Megszaporodott a mechanika óraszáma egy órával és pedig tisztán előadás-technikai okokból, mert csak így sikerült elérni, hogy annak egy részét a másik osztállyal közösen adhassa elő egyazon tanár. Az okleveles erdőmérnökök elhelyezkedésére a szakon kívül is oly fontos geodézia a régi óraszámát tartotta meg.

A szigorlatoknál a tárgyaknak ugyanazon elvek szerint való csoportosítását tartottuk meg. Így az első szigorlat tárgyai: matematika, termőhelyismerettan, növénytan; a második szigorlat tárgyai: erdőműveléstan, erdővédelemtan és geodézia; a harmadik szigorlat tárgyai pedig: erdőrendezéstan, erdőhasználattan és erdészeti szállítóberendezések.

Az első szigorlat legkorábban a 4. félév, a második a 6. félév, a harmadik szigorlat pedig a tanulmányok teljes befejezte után tehető le. A második és harmadik szigorlat, mint kimondottan szakszigorlat a szigorlati tárgyak egyikéből kijelölendő szakdolgozattal, vagy tervező munkával kapcsolatos. Mindkét szigorlat bizottságában helyet foglal a földmivelésügyi miniszter kijelölése alapján a vallás- és közoktatásügyi miniszter kinevezte kültag is.

Az új szigorlati szabályzat egyben korlátozza is a sikertelen szigorlatok ismétlésének számát kettőben; ha a másodízben ismételt szigorlat is sikertelen volna, a szigorlat a vallás- és közoktatásügyi miniszter külön engedélyével a szigorlati tárgyak újra való hallgatása után még egyszer és utoljára ismételhető.

Hasonlóképen az új tanulmányi szabályzat az egész műegyetemre egyetemleges érvénnyel megszünteti a régi korlátlan utóvizsgázási jogot és úgy intézkedik, hogy az utóvizsga háromszori sikertelensége esetén a tárgy újrahall-

gatása után mégegyszer és utoljára jelentkezhetik a hallgató utóvizsgára. Ujítás az is, hogy a két- vagy többféléves tárgyakból nem kötelező a félévi kollokvium, hanem a tárgyak teljes lehallgatása után végkollokviumot tehet a hallgató, éppen így az utóvizsga is az egész tárgyból egyszerre teendő le. Tandíjmentességért, ösztöndíjért, vagy más kedvezményért folyamodók ezentúl is kötelesek félévenkint kollokválni.

Az V félévre előírt tárgyakat — egy szigorlati tárgy kivételével — csak az a hallgató veheti fel, aki az első szigorlatot e félév kezdetéig letette, avagy, aki, ha ezideig csak egy tárgyból sikertelen szigorlata, a II. félévi előadások megkezdése előtt pótolta a hiányos eredményt.

Röviden ez volna az új tanulmányi és szigorlati szabályzat lényegesebb eltérése az eddig érvényben volt szabályzattól.

Reméljük, hogy az új szabályzat meghozza gyümölcsét a fiatalság jobb tanulmányi eredményében és osztályunk a jövőben is megfelelően képzett erdőmérnököket fog a gyakorlat részére nevelni.

Az erdőmérnöki osztály új tanulmányi és szigorlati rendje.

I. évfolyam.

Tantárgy	Heti óraszám I. félév E.	Gy.	II. félév E.	Gy.
Matematika	6	6	6	4
Ábrázoló geometria	4	6	4	4
Fizika	3	—	3	2
Általános és szervetlen kémia	4	2	—	—
Szerves kémia	—	—	5	—
Ásvány- és kőzettan	2	2[1]	—	—
Földtan	—	—	2	2[1]
Műszaki rajz	—	—	—	6
Államszámviteltan (minden második évben)	2	—	—	—
Összesen:	21	16	20	16

Kötelező kollokviumok:

az I. félév végén: Általános és szervetlen kémia; ásvány- és kőzettan; államszámviteltan (csak minden második évben);

[1] Külső gyakorlatokkal.

a II. félév végén: Matematika; ábrázoló geometria; fizika; szerves kémia; földtan.

II. évfolyam.

Tantárgy	Heti óraszám I. félév E.	Gy.	II. félév E.	Gy.
Mechanika	4	3	—	—
Hidraulika	—	—	2	2
Erdészeti földméréstan	4	4	4	8[1,2]
Erdészeti földméréstani szerkesztési rajz	—	—	—	4
Általános növénytan	4	6	—	—
Részletes növénytan	—	—	4	8[1]
Termőhelyismerettan	3	4	3	4
Az erdőtalaj mikrobiológiája	—	—	1	—
Elektrotechnika	3	—	—	—
Közigazgatási jog	3	—	—	—
Államszámviteltan (minden második évben)	2	—	—	—
Összesen:	21	17	14	26

Kötelező kollokviumok:

az I. félév végén: mechanika; általános növénytan; elektrotechnika; közigazgatási jog; (államszámviteltan minden második évben):

a II. félév végén: hidraulika; erdészeti földméréstan; részletes növénytan; termőhelyismerettan; az erdőtalaj mikrobiológiája.

III. évfolyam.

Tantárgy	Heti óraszám I. félév E.	Gy.	II. félév E.	Gy.
Felső geodézia	—	—	2	2[1]
Növénykórtan	2	2	—	—
Erdészeti állattan	5	4	—	—
Tartók statikája	2	2	—	—
Épületszerkezettan	6	6	—	—
Fotogrammetria	1	2	—	—
Erdőműveléstan	3	2	4	4[1]
Erdőbecsléstan	—	—	5	6[1]
Erdészeti géptan	—	—	3	2
Halgazdaságtan	—	—	1	—
Lövészeti és halászati gyakorlat	—	—	—	2[1]
Közgazdaságtan	—	—	4	—
Összesen:	19	18	24	18

[1] Külső gyakorlatokkal.

[2] A félév végén egyhetes összefüggő mérési gyakorlat.

Kötelező kollokviumok:

az I. félév végén: növénykórtan; erdészeti állattan; tartók statikája; épületszerkezettan, fotogrammetria:

a II. félév végén: felső geodézia; erdőműveléstan; erdővédelemtan; erdőbecsléstan, erdészeti géptan; halgazdaságtan; közgazdaságtan

IV. évfolyam.

Tantárgy	Heti óraszám I. félév E.	Gy.	II. félév E.	Gy.
Víz- és hídépítéstan	3	2	—	—
Erdőrendezéstan	5	4	2	6[1]
Erdőhasználattan	5	6	—	—
Erdészeti szállító berendezések	4	4	4	8[1,2]
Mezőgazdaságtan	—	—	3	2[1]
Fatechnológia	—	—	4	4
Fűrésztelepek tervezése	—	—	—	4
Erdészeti kereskedelemtan	3	2	—	—
Erdőértékszámítástan	3	2	—	—
Erdészeti jog	—	—	3	—
Összesen:	23	20	16	24

Kötelező kollokviumok:

az I. félév végén: víz- és hídépítéstan; erdőhasználattan: erdészeti kereskedelemtan; erdőértékszámítástan;

a II. félév végén: erdőrendezéstan; erdészeti szállító berendezések; mezőgazdaságtan; fatechnológia; erdészeti jog.

V. évfolyam.

Tantárgy	Heti óraszám I. félév E.	Gy.
Vadgazdaságtan	3	2[3]
Vadpatakszabályozás	2	2
Erdőgazdasági politika	5	—
Erdészeti igazgatás	2	—
Magán-, kereskedelmi- és váltójog	3	—
Összesen:	15	4

Kötelező kollokviumok:

vadgazdaságtan: vadpatakszabályozás; erdőgazdasági politika; erdészeti igazgatás; magán-, kereskedelmi- és váltójog.

[1] Külső gyakorlatokkal.
[2] A félév végén egyhetes összefüggő nyomjelző gyakorlat.
[3] Külső vadászati gyakorlatokkal.

Az oklevél elnyeréséhez előírt szigorlatok:

I. szigorlat, legkorábban letehető a 4. félév végeztével; tárgyai: matematika, termőhelyismerettan, növénytan.

II. szigorlat, legkorábban letehető a 6. félév végeztével; tárgyai: erdőműveléstan, erdővédelemtan, geodézia.

A szigorlatot megelőzi a szigorlati tárgyak egyikéből készítendő szakdolgozat, vagy tervező munka.

III. szigorlat, a tanulmányok teljes befejezése után, legkorábban a II. szigorlat után 3 hónappal; tárgyai:

erdőrendezéstan, erdőhasználattan, erdészeti szállító berendezések.

A szigorlatot megelőzi a szigorlati tárgyak egyikéből kijelölt tervező munka.

* *Modrovich Ferenc.*

Der neue Lehrplan der forstlichen Abteilung der Universität. Von *F. v. Modrovich.*

Die Hauptaufgabe jeder Fachhochschule ist Erziehung zum fachgewandten Denken, zu dem die wissenschaftlichen Grundlagen im Unterricht zu geben sind, das übrige bleibt der Praxis vorbehalten. Für einen so überaus vielseitigen Beruf, als der des Forstingenieurs, ist es nicht leicht ein gewisses Gleichgewicht im Lehrplan festzuhalten. Die Entwicklung der theoretischen und praktischen Disziplinen und die Notwendigkeit einer rationellen Entlastung der Studierenden forderten das Einschallten des 9. Semesters und eines dritten Rigorosums.

*

Le nouveau plan d'études de la Section des forêts à l'Université. Par *F. de Modrovich.*

Toute école supérieure professionnelle a pour mission essentielle d'introduire ses élèves dans la façon de penser de la spécialité choisie et de leur enseigner les fondements de la science; le reste s'apprend dans la pratique. Vu le caractère varié des occupations de l'ingénieur forestier, ce n'est pas chose facile que d'établir un certain équilibre dans le plan d'études de sa formation professionnelle. Le développement des disciplines théoriques et pratiques, et la nécessité de remédier au surmenage des élèves ont exigé de porter la durée des études à neuf semestres et d'instituer un troisième examen.

*

The new study plan of the forest faculty of the University. By *F. de Modrovich.*

The chief task of every technical college in the education is practical thinking; the scientific bases are to be given by the lectures, for futher knowledge the practice has to serve. In case

of a such many-sided profession, like that of forestengineers, there is a great difficulty to maintain a balance in the plan of studies. In consequence of the development of theoretical and practical disciplines and in order to arrange easier learning for the boys it has proved necessary to complete the study time with a 9th semester and to install three hard exeminations ("rigorosum") instead of two.

Adatok a magyarországi erdőtalajok nitrogén, foszfor és káli állapotának ismeretéhez

Írta: dr. Fehér Dániel.

Az Erdészeti Lapok[1] hasábjain az elmúlt években azokkal a kutatásokkal kapcsolatban, amelyeket én és munkatársaim a hazai és külföldi különböző erdőtalajok mikrobiológiai tevékenységére vonatkozólag folytattunk, ismételten szükségessé vált, hogy ezeknek a talajoknak egyéb sajátságoktól eltekintve a nitrogén, a foszfor és a káligazdálkodását is beható kutatás tárgyává tegyük. Szükségesnek mutatkozott ez már azért is, mert eltekintve attól, hogy ezeknek a fontos táplálóanyagoknak a talaj biológiai körfolyamataiban való szerepe éppen az intézetünkben lefolytatott kutatások révén hovatovább mind bizonyosabbá vált[2], ezeknek a növényi táplálkozás szempontjából annyira fontos kémiai alkatrészeknek éppen az erdőtalajokban való előfordulására vonatkozólag sem a külföldi, sem a hazai irodalom nem rendelkezett még eddig egységes, összefoglaló kutatásokkal.[3, 4, 5] *Természetesen a mi vizsgálatainknak nem volt és nem is lehetett az a célja, hogy teljes talajanalyziseket szolgáltasson.* Mi a mostani szükség diktálta helyzetben csak arra törekedtünk, hogy *legalább azokra a legfontosabb kémiai alkatrészekre vonatkozólag nyerjünk felvilágosításokat, amelyek a mi erdőtalajainkban mind a fák táplálkozása, mind pedig a talajban lefolyó biológiai anyagcsere körfolyamatok szempontjából közvetlenül fontos szerepet játszanak.*

Amikor ezt az eljárást követtük, teljes mértékben alkalmazkodtunk az újabb, a mező- és az erdőgazdasági irodalomban most már lépten-nyomon elterjedt eljárásokhoz és vizsgálatokhoz, amelyek akkor, amikor nem öncélú talajtani kutatásokat végzünk, csak azoknak a fontos biogén elemeknek a meghatározására szorítkoznak, amelyek a mondott szempontokból fontos szerepet játszanak.

Az előző értekezéseimben részletesen ismertettem már ennek a három fontos tényezőnek az élettani, de főleg táplálko-

zástani szerepét. Ezeknek az értekezéseknek a közzététele óta azonban a mi kutató munkásságunk természetesen nem nyugodott, mert érezve a hiányokat, amelyek e téren, sajnos, még mindig fennállanak, a legjobb tehetségünk szerint igyekeztünk arra, hogy kutatásainkat tovább kiterjesszük, a helyeseknek nem bizonyult feltevéseket kiküszöböljük, a jókat megerősítsük és ahol erre tér és alkalom kínálkozik, vizsgálataink keretében új és korszerű szempontokat vezethessünk be.

Amint az idevontkozó értekezéseimben már részletesen kifejtettem, ennek a három biogén elemnek a vizsgálatánál élesen el kell különítenünk egymástól ezeknek az elemeknek azon megnyilvánulási formáját, amelyben a növény gyökerei által kevéssé hozzáférhető módon fordulnak elő attól a megjelenési alakjuktól, amelyben talajainkban mint könnyen felvehetők fordulnak elő. Ez a sajátságuk indokolja azt, hogy a jelen értekezésemet két részre bontom. Az első részben, tehát a mostaniban ezeknek az elemeknek a nehezebben oldható előfordulási alakjával fogok foglalkozni, míg a második részben ezeknek a kutatásoknak folyamán beigazolt periodikus dinamikai változásait fogom elsősorban növénytermesztéstani szempontból ismertetni.

A mezőgazdasági irodalomban, tekintettel az ott bevezetett rövid termelési időszakokra, rendszerint csak a növények gyökerei által könnyen hozzáférhető alakban előforduló vegyületekkel foglalkoznak. Az értekezésem második részében részletesen fogok majd foglalkozni azokkal a legújabb módszerekkel, amelyeknek a segítségével ezeket a könnyebben oldódó talajalkatrészeket kimutatják és a különböző gazdasági növények trágyázás útján pótlandó igényeit megállapítják. Hogy ennek az értekezésnek a mostani részében a nehezebben oldható vegyületekkel foglalkozom, illetőleg ezeknek az elemeknek a többé-kevésbé oldhatatlan alakjáról is közlök vizsgálati eredményeket, főleg azzal indokolható, hogy az erdei fák hosszabb élettartama folyamán nagyon valószínűnek látszik az, hogy az erdő talajában lefolyó biológiai és kémiai kölcsönhatásokra az ott helyet foglaló, nehezebben oldható alakok is bizonyos fokig oldható állapotba mehetnek át. Éppen ezért ezekkel a nehezebben oldható formákkal is számolnunk kell akkor, amikor az erdőtalaj tápanyagainak a megbecsüléséről és megítéléséről akarunk szólani. Csakis a nehezebben és könnyebben oldható részeknek a kölcsönös viszonya alapján lehet ebben a kérdésben végleges véleményt mondani.

A legutóbbi időben nyilvánosságra hozott értekezéseimben ezen tartaléktápanyagok mennyiségének megbecsülésével is foglalkoztam. Természetesen ezen a téren, minthogy szabatos adatok és ismeretek nem állanak a rendelkezésünkre, csak

hozzávetőleges egyéni felfogásról lehet szó. Ezeknek az adatoknak az értékelésénél még annakidején nem állott elegendő vizsgálati eredmény az oldható alakban előforduló biogén tényezők időszaki változásaira vonatkozólag rendelkezésünkre. Mert csakis az időszaki változás figyelembevételével készült vagy számított átlag adatok alapján lehet a valóságot megközelíteni. Az utolsó évek eredményei most már abba a szerencsés helyzetbe juttattak, hogy ezen a téren is tisztábban láthatunk és így értekezésem következő részében ezzel a problémával is mégegyszer behatóbban fogok foglalkozni.

A jelen értekezésemben tehát összehasonlító vizsgálatokat közlök néhány jellemzőbb magyar erdőtalaj nehezen oldódó alakban előforduló nitrogén-, káli- és foszfortartalmáról, abból a célból, hogy ezeknek az alapján a munka második részében egybevetve ezeket a könnyebben oldható állapotban levő kémiai alkatrészek viselkedésével, az erdőtalajaink táplálóanyag készletének — ismétlten hangsúlyozom — tájékoztató megbecsülését elvégezhessük.

A vizsgálati módszerek ismertetése.

Miután azokban a szakfolyóiratokban, ahol az idevonatkozó munkáinkat in extenso ismertettem, a vizsgálati módszereket is részletesen tárgyaltam, ezen a helyen csak utalni fogok a legszükségesebb felvilágosítások megadásával azokra a helyekre, ahol ezeket közöltem.

A mostani ezen biogén elemek nehezebben hozzáférhető alakjának a meghatározásánál a következő tényezőket vizsgáltam.

1. A talaj $CaCo_3$-tartalmát, [6]
2. a talajok savanyúságát kifejező ph-értékeket,[6]
3. a talajok nitrogéntartalmát a *Jodldbauer*, által módosított *Kjehldahl* eljárással, [6]
4. a talajok foszforsavtartalmát *Lemmermann* [7], [12] eljárása szerint határoztuk meg, még pedig olyan módon, hogy az eredeti eljárást a kolorimetrikus módszerrel kombináltuk.[8] Ez a kolorimetrikus eljárás a legújabb irodalomban mind jobban és jobban tért hódít, miután éppen a legutóbbi időben a most forgalomba hozott rendkívül érzékeny szelén fényelemnek alkalmazásával a kolorimetriás méréseket az eddigi nehézkes és szubjektív hibákkal terhelt kolorimetriás módszerek mellőzésével elektrofizikai úton lehet szabatosan meghatározni. Idevonatkozólag egy új eljárást dolgoztam ki, amely a külföldi irodalomban most van ismertetve,[9]
6. a talajok kálitartalmát sósavas kivonatással, amint perchlorsavas káliumot gravimetrikusan határoztam meg.[10] Eredetileg a nemzetközi talajtani társulat második bizottságában tárgyalt módszerek közül a porosz geológiai intézet által

követett eljárást használtam,[11] amelyet a német talajtani munkaközösség is első helyen ajánlott.[12] Tekintettel azonban arra, hogy az azóta elmúlt évek alatt a nemzetközi irodalomban a van Bemmelen—Hissink-féle módszer mindinkább tért hódított, ezeket a kutatásaimat már ezen vizsgálati módszer alapján végeztem. Természetesen ez az utóbbi eljárás magasabb eredményeket ad, mint az eredetileg használt módszer és éppen ezért a régebbi értekezéseimben közölt adatok csakis ennek a körülménynek a figyelembevételével hasonlíthatók össze a mostaniakkal.*

A vizsgált talajokat előzőleg 105 C°-on kiszárítottuk és 0.2 mm-es szitán átszitáltuk és az így nyert adatokat a kiszárított alapanyagra vonatkoztattuk.

A közölt vizsgálati módszerek értékelésénél természetesen, amint már az előzőkben hangsúlyoztam, mindig szem előtt kell tartanunk azt a körülményt, hogy kutatásainknál nem öncélú talajtani vizsgálatokról van szó, hanem a növénytermesztési célokra többé-kevésbé rendelkezésre álló mennyiségek meghatározásáról. Éppen ezért mutatkozott szükségesnek és indokoltnak a teljesen mikrobiológiailag befolyásolható és oldhatósági viszonyaiban könnyen változó nitrogéntartalmat teljes egészében kimutatni. Szükségesnek mutatkozott ez azért, mert a nitrogéntartalom viselkedésében és természetében rejlik az a körülmény, hogy az adott viszonyok között úgyszólva teljes egészében, főleg a nitrifikáció útján könnyen oldható és így a növények gyökerei által felvehető vegyületekké alakulhat át.

Ugyanez áll bizonyos mértékben a talaj foszfortartalmára is, amelyre vonatkozólag éppen az intézetben végzett legújabb vizsgálatok még fokozottabban mutatták ki azt a bizonyos mértékben már eddig is ismert tényt, hogy a talajban egyelőre oldhatatlan állapotban levő foszforvegyületek nemcsak kémiai, de biológiai, illetőleg mikrobiológiai befolyásokra is könnyen oldható állapotba mehetnek át. Különösen áll ez az erdőtalajokra, amelyeknek a biológiai tevékenysége és az ennek a kapcsán képződött CO_2 és humuszsavtartalom az ott jelenlevő foszforvegyületeket fokozott mértékben mozgósítja.[13]

Egyébként éppen a legutóbbi években végzett vizsgálataink, amelyeket a Szahara sivatagi és arid talajain végeztünk, teljesen szélsőséges viszonyok között igazolták be világosan a baktérium tevékenységnek a foszforsók mobilizálására gyakorolt jelentékeny hatását.[14]

A kálivegyületekre vonatkozólag azonban a teljes feltárásnak növénytermesztési szempontból különösebb gyakorlati

* A korábbi értekezéseimben összes kálium megjelöléssel közölt adatok a porosz geológiai intézet előírása szerint sósavval kivonatolt mennyiséget adják!

jelentősége nincsen. Nincsen pedig azért, mert a kálivegyületek jelentékeny része a talajban nehezen oldható káliumsilikátok alakjában van jelen, amelyek a növények gyökerei számára előreláthatólag belátható időn belül nem válnak hasznos tápanyagokká. A káliumnak a sói ugyanis általában sokkal nehezebben mozgósíthatók, mint a foszforsók és ezekre a talaj mikrobiológiai tevékenysége sem fejt ki olyan erős és jelentékeny hatást, mint a foszforsókra. Általában a kálium mint ultraion nagyon erősen kötődik a humuszzeolith komplexumhoz és ezért csak nagyon nehezen mosható ki és ez a sajátsága akadályozta meg azt is, hogy a talajban működő mikroorganizmusok hatására keletkező gyengén savas közegek erőteljesebben megtámadják. Éppen ezért a kálivegyületek megállapításánál a feltárásnak növénytenyésztési szempontból nem sok jelentősége van. Ezért választottam a sósavas kivonatolással dolgozó eljárásokat.[15] Csak jellemzésül említem meg, hogy pl. *Schütze*[16] vizsgálatainál szintén hasonló elvek szerint dolgozott.

A kísérleti területek leírása.

Az idevonatkozó adatokat az 1. sz. táblázat tartalmazza.

1. sz. táblázat.

A kísérleti terület		A talaj leírása	Fafaj, elegyarány	Kor	Záródás
száma	helye				
1.	Sopron	Üde homokos agyag talaj	Picea excelsa 0·5 Carpinus betulus 0·3 Pinus nigra 0·1 Larix decidua 0·1	50	1·0
2.	«	«	Carpinus betulus 0·9 Querc. sess., Betula veruc., Pin. silv. 1·0	33	0·7
3.	«	Friss homokos agyag talaj	Picea excelsa 0·8 Larix decidea, Pinus silvestris, Carpinus betulus } 0·2	40	1·0
5.	«	Barna agyagos talaj	Quercus sessiliflora 1·0	50	0·8
6.	Miskolc	Agyagtalaj mészen	Fagus silvatica	80	0·8
7.	«	»	Quercus robur 1·0	73	0·8
8.	Szeged	Homok homokbuckákkal	Robinia pseudacacia 1·0	20	0·9
9.	«	Homoktalaj	Pinus nigra	46	0·9
10.	Fürged	Agyagtalaj löszön	borsóval bevetve	—	—
11.	«	« «	cukorrépával «	—	—
12.	«	« «	« «	—	—

A vizsgálati eredmények összehasonlító tárgyalása.

Az eredményeket részletesen a csatolt 2. sz. táblázat tartalmazza.

2. sz. táblázat.

Sorszám	A kísérleti terület megjelölése	Szint cm.	Össz. N.	P_2O_5	K_2O	$CaCO_3$ %	ph.
			mg/100 gr				
1.	Sopron lúcfenyves	20	44·8	40·0	149	0·2	5·20
	« «	50	26·4	32·0	258	0·2	5·30
	« «	80	25·2	48·0	234	0·2	5·36
2.	« gyertyános	20	39·2	39·5	131	1·0	4·79
3.	« lúcfenyves	20	28·0	42·0	170	0·5	5·45
4.	« tölgyes	20	79·0	72·0	165	0·2	4·70
	« «	50	68·0	76·0	232	0·6	4·86
5	Miskolc bükkös	20–30	120·4	23·0	186	0·2	5·90
	« «	50–60	44·8	28·0	286	19·2	6·20
6.	« tölgyes	20–30	74·8	32·0	150	1·8	5·62
7.	Lenti erdei fenyves	20–30	134·4	39·0	280	0·2	4·86
8.	Királyhalom akácos	20–30	50·0	75·0	135	3·6	6·32
	« «	40–60	38·0	68·0	154	5·0	6·70
9.	« fekete fenyves	20–30	40·8	44·0	114	4·4	6·25
	« «	40–60	30·4	52·0	172	5·6	6·58
	« «	80–100	20·2	44·0	150	4·8	6·32
10.	Füged borsóföld	0–15	200·0	120·0	255	2·0	7·28
	« «	15–30	159·6	140·0	266	4·0	7·56
11.	« cukorrépa	0–25	156·8	60·0	290	15·4	7·80
12.	« «	0–25	165·2	189·0	489	16·8	7·70

Amint ezek az eredmények mutatják, a jelen esetben nemcsak azt a szintet vizsgáltuk, a hol a legélénkebb a mikrobiológiai tevékenység, hanem egyes területen szelvényanalíziseket is végeztünk. Az összes nitrogéntartalomra vonatkozólag meg kell jegyeznem, hogy ez a tényező a levegőből történő nitrogénkötés, továbbá a denitrifikáció következtében erős ingadozásoknak van alávetve, még pedig olyanoknak, amelyek, mint az intézet eddigi kutatásai mutatják, a klimatológiai viszonyokkal és általában az időjárással is szoros összefüggésben vannak. Mennyisége tehát tulajdonképen csak évi átlagadatok alapján hasonlítható össze.[17] A megvizsgált mezőgazdasági talajok a trágyázás következtében általában nagyobb nitrogéntartalmat mutatnak, azonban az egyes erdőtalajok között is elég jelentékeny a különbség. Miután szerepéről és jelentőségéről még a második részben is szólni fogok, itt nem óhajtok vele részletesebben foglalkozni. Mindössze azt szeretném még megjegyezni, hogy amint a talajszelvény vizsgálatok mutatják, mennyisége az alsóbb szintek felé folyton csökken, ami

nem utolsó sorban azzal a körülménnyel magyarázható, hogy az alacsonyabb szintekben részben a hiányzó biológiai nitrogénkötés, részben pedig a denitrifikáció folytán mennyisége fokozatosan kisebbedik.

A foszfortartalom általában azok között a határok között mozog, amelyeket a külföldi hasonló természetű analizisek, továbbá *Ballenegger* adatai nagy vonásokban már megszabtak. A külföldi irodalomban különösen *Nemec* összehasonlító adatai érdekesek, minthogy ő fluorsavval teljes feltárást végzett. A mi vizsgálati adataink nagy vonásokban jól beilleszthetők *Nemec* által kimutatott mennyiségek közé. Feltűnő különben a miskolci erdőtalajoknak foszforban való szegénysége. Ezek a vizsgálataink is megerősítették azt a már korábbi kutatásainknál megállapított tényt, hogy a királyhalmi erdőtípusok talajának a foszforsavtartalma a kötött erdőtalajokéval vetekedik. A mezőgazdasági talajok foszforsavtartalma természetesen magasabb a 11. sz. terület kivételével, amely foszforsavban szegény talaj, viszont a 12. sz. parcella magas foszfortartalma az itt végzett foszfortrágyázással van összefüggésben.

A szénsavas mész és a ph-értékek jelentőségéről és befolyásáról mind a foszfor-, mind a káligazdálkodás tekintetében az értekezésem második részében fogok szólni.

A kálitartalom szintén elég tág határok között mozog. A legkisebb értékeket a királyhalmi feketefenyővel borított homokos erdőtalaj adja, viszont a legmagasabb értékeket Miskolcon és Lentiben találtuk. Az egyes szintekben az erdei talajokban természetesen a kilúgzás következtében a kálitartalom mennyisége az alsó szintek felé fokozatosan növekedik. Erre a körülményre már *Ballenegger*[3] és *Sigmond*[5] is rámutattak, de a külföldi irodalom például *Albert*[22] részletes analíziseinél is néhány nagyon jellemző példát találunk. Az összehasonlításul megvizsgált mezőgazdasági talajok kálitartalma általában nem sokkal haladja túl az erdőtalajok mélyebb szintjeinek kálitartalmát. Kivételt képez a 12. sz. terület, amely kálitrágyát kapott.

Hogy az adatokat és a most vázolt eredményeket minden vonatkozásukban méltathassuk és értékelhessük, szükségesnek tartom a következőkben néhány fontosabb hazai és külföldi vizsgálat eredményeit felsorolni. Mind külföldön, mind nálunk azonban a mezőgazdasági talajok rendkívül kiterjedt és bőven végzett analiziseihez viszonyítva, az erdőtalajokra vonatkozólag nagyon kevés áll a rendelkezésünkre. Összehasonlításul természetesen csakis olyan eredményeket fogok közölni, amelyek legalább megközelítőleg az általunk használt eljárásokhoz hasonlóan lettek nyerve.

A magyar erdőtalajokra vonatkozólag csak *Ballenegger* és *Sigmond* végeztek vizsgálatokat. Ezek közül *Ballenegger*[18] egy szürke erdei talajt vizsgált Bihar megyéből, egy szántóföldé átalakított erdőtalajt Vas megyéből és két erdei talajt ősbükkös alatt Somogy megyéből és Zala megyéből. Hilgard-féle eljárással. Megállapításai szerint a magyar mezőségi és erdőtalajok egymással összehasonlítva, a következő növényi tápanyagkészlettel rendelkeznek:

	Nitrogén	Foszfor	Káli
mezőségi talajok	0.27—0.32%	0.08—0.20%	0.7—1.2%
erdei talajok	0.11—0.17%	0.02—0.08%	0.5—0.7%

Sigmond[19] egy hűvösvölgyi tölgyerdőt vizsgált sósavas kivonatolással. Kálira és foszforra vontkozólag adatai a következők:

	A szint	B_1 szint	B_2 szint	C szint
káli	0.57%	0.59%	0.51%	0.61%
foszfor	0.06%	0.08%	0.13%	0.12%

Ha az adatokat közelebbről vizsgáljuk, azt fogjuk találni, hogy a megvizsgált erdőtalajaink káli tekintetében valamivel az általuk vizsgált talajok adatai alatt mozognak, míg foszfor és nitrogén tekintetében meglehetősen egyeznek. Ennek a magyarázata abban a körülményben rejlik, hogy *Ballenegger* a Hilgar-féle eljárást alkalmazta, amely pedig Sigmond[20] szerint kb. csak 60—70%-át adja az általunk alkalmazott van Bemmelen—Hissink-féle eljárásnak.

A német irodalomban mindenekelőtt *Schütze* analiziseit említem meg.[16] *Schütze*, amint említettem, a kálitartalmat forró sósavval vonta ki, a foszforra vonatkozólag pedig feltárást végzett. Adatai a következők:

Az erdei fenyő különböző termőhelyi osztályain dilluviális homoktalajon	P_2O_5	K_2O
I.	0.0501%	0.0457%
II.	0.0569 „	0.0632 „
II/III.	0.0464 „	0.1235 „
III.	0.0388 „	0.0392 „
IV.	0.0299 „	0.0241 „
V.	0.0236 „	0.0215 „

Ezek az adatok azt mutatják, hogy a talajok káli- és foszfortartalma és a termőhelyi osztályok között bizonyos összefüggéseket lehet kimutatni.

Schönberg[21] az eberswaldei, a freienwaldei és a bisenthali porosz erdőtalajokon (dilluviális homoktalaj) végzett analíziseket. A foszfort és a kálit sósavas kivonatolással, a nitrogént pedig

Kjehldahl módszerével határozta meg. Eredményei átlagokban kifejezve a következő:

	Kálium	Foszfor	Nitrogén
0—20 cm mélységben	0.062%	0.033%	—
30—40 cm mélységben	0.064%	0.043%	0.145%

Albert[22] a lüneburgi fenyéreken dolgozott a porosz geologiai intézet sósavas eljárásával a nitrogént illetőleg pedig Kjehldahl módszerével és adatai átlagokban a következők:

	Nitrogén	Kálium	Foszfor
20—30 cm mélységben	0.06%	0.091%	0.0457%
40—60 cm mélységben	0.045%	0.100%	0.0335%

Henry[23] ismert munkájában 92 különböző fekvésű francia erdőtalajt vizsgált meg és a következő átlag erelményekre jutott:

káli 0.108%
foszfor 0.059%

Az általa vizsgált talajok többnyire kötött talajok és csak néhány homoktalaj fordult közöttük elő.

Ramann[24] mély agyagtalajt vizsgált Trier mellett, sósavas kivonatolással átlagadatai káliumra 0.03%, foszforsavra ugyancsak 0.03%.

A finn erdőtalajokra vonatkozó és *Valmari*[25] által végzett kutatások eredményeit csak a második részben fogom ismertetni, miután *Valmari* olyan gyengén sósavval kivonatolt, hogy adatai inkább a gyenge organikus savakkal kivonatolt adatokkal hasonlítható össze. Ugyanez vonatkozik *Adltonen*[20] adataira is.

A talajok foszforsavtartalmának vizsgálataival foglalkozott *Nemec*,[27] akinek a rendkívül részletes és kiterjedt munkájából mint jellemző típusokat a következő részleteket idézem:

	Homok	Homokos agyag	Agyag
25—30 cm mélység	0.018%	0.026%	0.098%

Nemecnek ezek a vizsgálatai fluorsavas kivonatolás alapján csehországi talajokra vonatkoznak.

Hartmann[28] német homokos talajokat vizsgált Tauer vidékén. Vizsgálatait ő is sósavas kivonatolással végezte. Két talajszelvényt vizsgált meg és adatai a következők:

	Kálium	Foszfor
I. talaj 19 cm	0.012%	0.065%
50 cm	0.025„	0.096„
100 cm	0.008„	0.041„
II. talaj 40—50 cm	0.038„	0.084„
100 cm	0.237„	0.082„

Ezek az adatok is azt mutatják, hogy vizsgálati adataink nagyvonásokban a külföldi hasonló természetű adatok közé nagyon jól beilleszthetők.

Különben ha *Weibull*[29] adatait vesszük összehasonlításul, úgy vizsgálati eredményeink ezekkel is nagy vonásokban megegyeznek. Ő ugyanis koncentrált sósavval való kivonatolás alapján a következő határértékeket állapította meg az egyes talajféleségekre vonatkozólag:

	Kálium	Foszfor
Vályogtalajok	0.27%	0.097%
Agyagtalajok	0.20„	0.080„
Gyenge agyagtalajok	0.14„	0.085„
Homokos talajok	0.08„	0.087„

Befejezésül még röviden azzal a kérdéssel szeretnék foglalkozni, hogy vajjon a káli-, a foszfor- és a nitrogéntartalom alapján lehet-e bizonyos következtetéseket vonni a talajnak erdőgazdasági szempontból vett termőerejére vonatkozólag.

Amint említettem *Schütze* már az egyes termőhelyi osztályokra vonatkozólag bizonyos összefüggéseket állapított meg. Ugyszintén *Oelkers*[24] is, aki az irodalmi adatok összehasonlítása alapján a második termőhelyi osztály számára a német homokos és kötött erdőtalajok részére a következő átlagértékeket állapította meg:

	Káli	Foszfor	Nitrogén
kelet-németországi homokos talajok	0.06%	0.05%	0.20%
nyugat-németországi kötött talajok	0.10%	0.05%	0.08%

Oelkers[24] összehasonlító irodalmi kutatásai alapján egyúttal azt is megállapította, hogy mik azok az alsó határértékei a káli-, a foszfor- és a nitrogénmennyiségnek, amelyek a második termőhelyi osztály határait megszabják. Ezek a következők:

	Káli	Foszfor	Nitrogén
kelet-németországi homokos talajok	0.03%	0.01%	0.06%
nyugat-németországi kötött talajok	0.04%	0.03%	0.08%

Ezeknek az adatoknak a figyelembevételével megállapíthatjuk, hogy a mi erdőtalajaink, ha a foszfor- és kálitartalmakat vesszük vizsgálat alá, általában besorozhatók az *Oelkers* által felállított második termőhelyi osztályba. A nitrogéntartalomra vonatkozólag meg kell jegyeznem ,hogy a mi aránylag olcsóbb értékeink a mi erdőtalajaink jobb humuszgazdálkodásával és kedvezőbb nitrifikációjával vannak összefüggésben.

Természetesen ezek a most közölt adatok nem általános érvényűek és csak tájékozásul említem meg őket.

Az újabb irodalomban, még pedig mind a mező-, mind pedig az erdőgazdasági irodalomban mindjobban tért hódít az a felfogás, hogy *az erős szervetlen savakkal való kezelés által nyert analytikai eredmények nem alkalmasak arra, hogy belőlük a termőhely jóságára messzebbmenő következtetéseket vonhassunk le. Nem alkalmasak pedig azért, mert nem adnak fel-*

világosítást arra vonatkozólag, hogy a növények gyökerei számára az ilyen módon kimutatott tápsókból melyek és milyen mennyiségben állanak rendelkezésre.

Erre a célra szolgálnak azok az analytikai műveletek, amelyek — amint majd erről ennek az értekezésnek a folytatásában részletesen fogok szólani — vagy gyenge szerves és szervetlen savakkal kivonatolják a talajt, vagy biológiai úton baktérium, gomba vagy magasabbrendű növények tenyésztésével mutatják ki a talajban a növények gyökerei által felvehető tápanyagmennyiségeket.[30]

Éppen ezért az erdőtalajok táplálóanyag készletének a megítélésénél a nehezebben és könnyebben oldható alkatrészek viszonyát és azokat a tényezőket kell közelebbi vizsgálat alá venni, amelyek ezt a viszonyt szabályozzák. Minthogy pedig a könnyebben oldható sók éppen a talajból való felvétel és a lombhullás következtében való visszavándorlás folytán mikrobiológiai és kémiai úton állandó változásoknak vannak alávetve, amelyeknek időszaki természetét épp a legutóbbi időben sikerült beigazolni,[2] úgy világos, hogy mindezekről helyes képet csak az utóbbi körülmény figyelembevételével kaphatunk. De meg kell még azt is jegyeznünk, hogy a most vizsgált három fontos biogén tényező közül a nitrogén nagyon erős változásoknak van alávetve, úgy hogy nemcsak az erdőtalaj könnyen felvehető nitrátnitrogén tartalma, hanem összes nitrogéntartalma is erős időszaki ingadozásokat mutat, amelyeket ezen tápanyag viselkedésének az értékelésénél még mind tekintetbe kell venni. Miután azonban a növények számára való feltárás szempontjából a meglevő szervetlen tápanyagkészlet mintegy kiindulási alapot szolgáltat, a 3. sz. táblázatban a

3. sz. táblázat.

Sorszám	A kísérleti terület megjelölése	Nitrogén		Foszfor		Kalcium	
		mg/100 gr	kg/ha	mg/100 gr	kg/ha	mg/100 gr	kg/ha
1.	Sopron, lúcfenyves	32·1	2696	40·0	3360	214	11.980
2.	« gyertyános	39·2	3293	39·5	3318	131	11.004
3.	« lúcfenyves	28·0	2352	42·0	3528	170	14.280
4.	« tölgyes	73·5	6174	72·0	6048	199	16.716
5.	Miskolc, bükkös	82·6	7104	25·5	2168	236	19.824
6.	« tölgyes	74·8	6433	32·0	2624	150	12.600
7.	Lenti, erdei fenyves	134·4	9139	39·0	3276	280	23.520
8.	Királyhalom, ákácos	44·0	2640	71·5	6006	133	8.040
9.	« fekete fenyves	30·5	1830	46·6	2796	145	8.700

vizsgált talajokra vonatkozólag megközelítően kiszámítottam azt a tápanyagkészletet, amelyet ezek képviselnek. A kiszámításnál mindenekelőtt tekintetbe vettem azt a körülményt, hogy 0.2 mm-nél kisebb átmérőjű talajrészecskékkel dolgoztam. Ezeknek a viszonya *Oelkers* szerint úgy fejezhető ki a legjobban, ha a térfogatsúllyal kiszámított talajmennyiségnek homoknál 40%-át, a kötöttebb talajoknál pedig kereken 60%-át veszem alapul. A talajoknak térfogatsúlyát a homoktalajoknál 1.50-es, a kötött talajoknál pedig 1.40-el vettem számításba.

Az így számított tápanyagkészletet 1 m mélységre vonatkoztattam. A számítás alapjául, ott, ahol szelvényvizsgálatunk volt, az adatok átlagát, ahol pedig csak egy szintet vizsgáltam, ott ezt vettem alapul és vonatkoztattam 1 m-re. Nagyon természetesen itt is hangsúlyoznom kell, hogy ezek az adatok csak hozzávetőlegesek és csak tájékozódásul szolgálnak. Hogy a mi erdei talajaink tápanyagszükségletének kiszámításánál, ha a fák felvevőképességét is tekintetbe vesszük, miképpen kell az adatainkat kiértékelni, arról majd a következő értekezésemben fogok részletesen szólni.

Irodalom.

[1] *Fehér D.:* Az erdőtalaj kálium- és foszforgazdálkodása és annak gyakorlati jelentősége. (Erd. Lapok 1933. VII—VIII. és IX. füzetéből.)

Fehér D.: Néhány megjegyzés a váltógazdaság problémájához. (Erd. Lapok 1933. IV. füzet.)

Fehér D.: A talajtérképezés célja és jelentősége a korszerű erdőgazdaságban. (Erd. Kísérletek 37. kötet, 22. old. 1935.)

[2] *Fehér D.* és *Frank M.:* Untersuchungen über den periodischen Kreislauf des Stickstoffes, der Phosphors und des Kaliums. (Zeitschr. für Pflanzenernährung, Düngung u. Bodenkunde. Band 43. S. 5—36. 1936.)

[3] *Ballenegger R.:* M. kir. Földtani Intézet 1916. évi jelentése. (531. old. 1917.)

[4] *Sigmond E.:* Általános talajtan. 504. oldal. 1934.

[5] *Sigmond E.:* A talaj mint termelési tényező. 1930. 50. oldal.

[6] *Fehér D.:* Untersuchungen über dia Mikrobiologie des Waldbodens. Berlin 1933.

[7] *Fehér D.:* Regionale Untersuchungen über den P_2O_5 Gehalt der Waldböden. (Die Phosphorsäure, 1932. 705. old.)

[8] *Zinsadze Sch. R.:* Eine neue Methode zur kolorimetrischen Bestimmung der Phosphor und Arsensäure. (Zeitschr. für Pflanzenernährung, Düng. und. Bodenk. 16. kötet. 129. old. 1930.

[9] *Fehér D.:* Über die kolorimetrische Bestimmung des Phosphorsäuregehaltes der Böden mit elektrophysikalischen Methoden. (Zeitschr. für Planzenernährung, Düng. Nyomás alatt.)

[10] *Fehér D.:* Regionale Untersuchungen üebr den Kaligehalt der Waldböden. (Zeitschr. für Pflanzenernährung u. Düng. Band 33. 320. old. 1934.)

[11] Verhandlungen der zweiten Komission der Internationalen Bodenkundlichen Gesellschaft. Teil A. Budapest, 1929.

[12] Arbeitsgemeinschaft zur Schaffung einheitlicher Methoden für die Untersuchung der Böden; Methoden für die Untersuchng des Bodens. Berlin. W. 10. 1932.

[13] *Sigmond E.:* L. c. 284. oldal.
Ergebnisse der Agrikulturchemie. 4. kötet. 1935. Berlin.
[14] *Fehér D.:* Beiträge zum Problem des mikrobiologischen Kreislaufes des Phosphors in dem Boden. (Zeitschr. Phosphorsäure. 706—713. oldal. 1935.)
Blanck: Handbuch der Bodenkunde. VII. kötet. 1931.
Waksman: Principles of Soil Mikrobiology. 1934.
[15] *Sigmond E.:* L. c. 262. old.
Vagi-Fehér: A talajtan elemei. Sopron, 1931. 947. oldal.
[16] *Ramann E.:* Bodenkunde. Berlin, 1905. 204—215. oldal.
[17] *Fehér D.:* Vizsgálatok az erdőtalaj nitrogéngazdálkodásáról. (Erd. Kísérletek. 36. kötet. 233—268. oldal. 1934.)
[18] *Balleneggel R.:* Magyarországi talajtípusok kémiai összetételéről. (Magyar Chémiai folyóirat. 23. évf. 81. oldal. 1917.)
[19] *Sigmond E.:* L. c. 189. oldal.
[20] *Sigmond E.:* L. c. 272 oldal.
[21] *Schönberg, W.:* Über den Zusammenhang zwischen Ertragsleistung und Bodenbeschaffenheit bei der Kiefer. (Zeitschr. für Forst. u. Jagdw. 42. évf. 649. old. 1910.)
[22] *Albert, R.:* Bodenuntersuchung im Gebiete der Lüneburger Heide. (Zeitschr. für Forst. und Jagdw. 44. évf. 136. oldal. 1912.)
[23] *Henry, E.:* Les sols forestières. 1908. 474. oldal.
[24] *Oelkers J.:* Waldbau I. Hannover 1930. 19. oldal.
[85] *Valmari, J.:* Beiträge zur chemischen Bodenanalyse. (Acta Forestalia Pennica. 20. kötet. 1921.)
[26] *Aaltonen, W. T.:* Über den Einfluss der Holzart auf den Boden. (Mitteilungen der forstlichen Foschunganstalt in Finnland. 17. kötet. 1932.)
[27] *Oelkers, J.:* L. c. 33. oldal.
[28] *Hartmann, F. K.:* Zur soziologisch-oekologischen Kennzeichnung der Waldbestände in Norddeutschland. (Silva, 22. évf. 273. old. 1904.)
[29] *Weibull, M.:* Studien über schwedische Ackerböden. (Journal F. Landw. 55. kötet. 215. oldal. 1907.)
[30] *Behrens, W. E.:* Die Methoden zur Bestimmung des Kali- und Phosphorsäurebedarfs landwirtschaftlich genutzter Böden. Berlin, 1935.

*

Beitrage zur Kenntnis des Stickstoff-, Phosphor- und Kalihaushalts der ungarischen Waldböden. Von dr. *D. Fehér.*

Als Gegenstand der Untersuchungen diente jener Anteil der drei wichtingsten Nährstoffe, die im Boden in unlöslicher oder für die Pflanzen schwer zugänglicher Form vorhanden sind. Die diesbezüglichen Ergebnisse — entnommen den in Tabl. 1. verzeichneten Versuchsflächen — die auch mit den Angaben anderer Forscher verglichen wurden, sind in Übersicht 2. u. 3. angeführt.

*

Contribution à la connaissance de la teneur en azote, phosphore et potassium des terres à bois hongroises. Par le Dr *D. Fehér.*

Les recherches avaient pour objet de déterminer la quantité des trois aliments principaux qui se trouvent dans le sol en état insoluble ou difficilement utilisable par les plantes. Les résultats, tirés des terrains d'expérience qu'on a indiqués dans le Tableau 1,

ont été comparés à ceux d'autres savants et forment la matière des Tableaux 2 et 3.

*

Contributions to the knowledge about the Nitrogen-, Phosphor- and Kalium household of the Hungarian wood soils. By dr. *D. Fehér.*

The matter of the investigations has been that portion of the three most important nourishment substances, which are in an insoluble or for the plants not in an accesible form in the soil.

The results concerned — taken form the sample plots described in table No. 1. — which are compared even with the data of other investigators — are given in the tables No. 2. and 3.

Erdősítés az Alföld homokterületein a talajjellegző növényzet, talajszelvényvizsgálatok és a talajvíz nívóváltozásainak a figyelembevételével.

Irta: Fodor Gyula m. kir. főerdőmérnök.

(Folytatás.)

A talajjellegző növények alapján való következtetés legnagyobb előnyt a sovány talajok, főleg az erdőterületeken sikertelenül vissza maradt tisztás foltok, vagy kigyérült területek erdősítésénél, másrészt új területek erdősítésénél jelent akkor, ha azokon talajjelegző növényzet van, (legelők, rétek, esetleg régtől fogva parlagon heverő, művelés alatt nem álló területek erdősítésénél) míg a mezőgazdasági művelés alatt álló területek erdősítésénél — ami pedig az alföldfásítási feladataink között a leggyakoribb — más eljárást kell segítségül hívnunk.

Az erdőterületeken sikertelenül visszamaradt tisztás foltok erdősítése, továbbá a kigyérült állományok alátelepítése esetében, általában fenyőcsemetéknek gödrös vagy pásztás ültetésénél, vagy alátelepítésénél, kielégítik a gyakorlat igényeit a növényasszociációs eljárásoknak azon egyszerűsített formái, amikor az uralkodó és jellegzetes vezérnövények s ezeknek szűkebb értelemben vett társulásai alapján nyert és némi gyakorlattal igen könnyen elsajátítható helyszíni im-

pressziók, ezen felül a homok színe, az ültetőgödrök és helyenként alkalmazott próbaásások alapján nyert tapasztalatok segítségével az erdősítés munkáját az ültetéssel egyidőben helyszíni irányítás mellett végeztetjük, anélkül, hogy ily esetekben, — amikor tehát a gyomnövényzet még az erdősítés idejében is jelen van, — a területnek a növényasszociációk és ezalapon a fanemek szerinti elhatárolását feltüntető vázrajzot is készítenénk.

Úgy a gyakorlati, mind az adott esetben inkább elméletibb jellegű előkészítő munka elvégzéséhez, illetve az erdősítéseknek ily módon való irányításához kisebb-nagyobb gyakorlatra van szükség, de aki a fenntvázolt helyszíni egyszerűbb eljáráshoz megkívánt ismeretekkel netán még nem rendelkeznék, az a több tapasztalatot kívánó, elméletibb természetű előkészítő munkát még kevésbbé fogja tudni elvégezni.

Amennyire a munka kivitele az elméleti előirással mostoha talajviszonyok között egyezhet, az bonyolultabb eljárások nélkül is egyezni fog, mert az erdősítés oly területeken, ahol a talajfedő növényzet az ültetés idején még jelen van, a valóságban ugyancsak a növényasszociáción alapuló helyszíni impressziók alapján, a terepabroszon is látható elhatárolások szerint történik: ugyanezen a módon készül a vázrajz is, ha ilyent is készítünk. Ha a talajvázrajzokat alkalmunk van ily esetekben elkészíteni, úgy elméleti szempontból ezek értéket jelentenek itt is, mert az egyes talajok valamikori állapotát ezek révén alkalmunk lehet egy későbbi időben is rekonstruálni, amikor azokat esetleg már erdő fedi s a talajnövényzet ott már nem lelhető fel vagy csak részben van jelen. Költségkimélési szempontból azonban erre a tudományos célra elegendő a typikusabb talajnemekről készített néhány ilyen talajvázrajz is.

Igen fontos mégis az elméletibb jellegű ily előzetes előkészítő munka elvégzése, nevezetesen az asszociációk és a fanemmegválasztás szerinti elhatárolásokat tartalmazó talajvázrajzok elkészítése, a talajjellegző növényzet alapján szerkesztett ily idomok alapos és részletes kidolgozása és az erdősítés majdani kivitelére vonatkozó egyéb feljegyezéseink megőrzése, ha oly füves területek erdősítéséről van szó, ame-

lyeket az erdősítést megelőzően mezőgazdasági elő- és kösztes művelés alá vonunk, így pl. legelőterületek erdősítésénél.

Ily esetekben a kellő időben elkészített talajvázrajzok felbecsülhetetlen értékkel bírnak, ezt a munkát elmellőzni nem szabad, mert ennek az erdősítés majdani tényleges kivitelénél igen nagy hasznát vesszük; ilyen esetben az ültetés alkalmával már nem lesz módunkban — miként az erdei tisztás foltokon végzett fenyőültetéseknél vagy általában a pásztás és gödrös ültetéseknél — az állandósult talajnövényzetből nyert impressziók alapján az erdősítés foganatosításával egyidőben végzett helyszíni irányítással dolgozni, mert a fanemmegválasztásnál tekintetbe jöhető tényezők egyik legfontosabbika, az ültetés alkalmával már nem áll rendelkezésünkre, ezért a beültetendő területről még annak eltávolítása előtt — Kiss Ferenc ismert talajbecslési módszere alapján — egy olyan vázrajzot készítünk, amelybe a különböző fanemeknek megfelelő, kisebb-nagyobb szabálytalan idomokat, a talajjellegző növényzet alapján berajzoljuk. Ez úgy történik, hogy a hosszúkás négyszögű parcellákra beosztott terepet — mappeur módjára parcellánként végigjárva, ezek határain megjelöljük mindazokat a pontokat, ahol a talajnemek egymástól eltérnek, s ezeket egymással megfelelően összekötve az egynemű talajoknak zár idomokba való elhatárolásával a talajvázrajzot lehető nagy léptékben elkészítve, bejelöljük azokat a fanemeket, amelyekkel való erdősítésre az illető talajt a legalkalmasabbnak találtuk.

Természetes, hogy így egy-egy fanem annyi idommal fog szerepelni, ahány az illető fanemnek megfelelő zárt idomot alkotó foltot találtunk. Az idomok megszámozása mellett feljegyzendők az egyes idomokban talált gyomnövények is, elsősorban a vezérnövények és azután a tényleg jellegzetes más növányek. Azok, amelyek nem hű kifjezői a kérdéses talajtípusnak — szerény véleményem szerint a feljegyzésből kihagyhatók, mert ezek csak komplikálják és késleltetik a munkát s végül is értéket csupán botanikus szempontból jelentenek. Vannak ugyanis gyomnövények, amelyek a legkülönbözőbb talajnemeken fellelhetők, így egy-egy szűkebb ér-

telemben vett talajtipusra, jellegzés szempontjából mit sem mondanak.

Ezeket a vázrajzokat a szükséges feljegyzésekkel ekként kiegészítve, megőrizzük arra az időre, amikor a kérdéses területen — mondjuk a mezőgazdasági művelés lejártakor — az erdősítés tényleges foganatosítása elkövetkezik.

Oly sovány területek beerdősítésénél viszont, amelyek már hosszabb idő óta mezőgazdasági művelés alatt állanak, vagy csak nemrég elhagyott parlagterületek, csupasz legelő részletek erdősítésénél, ahol a talajra jellegzetes növényzet hiányzik, nélkülözzük azt a nagy előnyt, amelyet eme növényekből levonható következtetések jelentenek. A mezőgazdasági művelés által ugyanis a talajjellegző növényzet eltávolíttatott s azok a gyomnövények, amelyek a talajnak állandó művelése mellett fellelhetők s amelyek legtöbbször csak a talaj megmunkálásának a folyamányaként léptek fel, bizony már kevésbé szolgálhatnak alapul a fanemmegválasztásnál.

Sajnos, az Alföld erdősítése szempontjából nagy fontossággal bírnak az ily rosszuljövedelmező, sovány mezőgazdasági földek beerdősítésének a problémái is, hisz' ezekkel van legtöbbször dolgunk. Itt tehát a mezőgazdasági termények és az ugaron felverődő gyomnövények minőségéből mégis levonható következtetéseken kívül, jobbára az ismert és később tárgyalandó egyéb szempontokat (egyszerűbb talajszelvényvizsgálatok stb.) kell segítségül venni.

Magának az asszociációnak fentleírt gyakorlati alkalmazása lényegben egyébként sokkal egyszerűbb, mint azt azok a szakférfiak, akiknek homokterületek nagyobbarányú erdősítése eddig nem jutott osztályrészül, vagy akik ezeknek a theoriáknak teszem azt csupán elméletibb jellegű részével foglalkoztak, sejthetnék.

Az összbenyomások révén, amit a talaj külszíne és a rajta lévő növényzet, továbbá a talaj belső szerkezetére vonatkozó helyenkinti vizsgálatok a gyakorlati érzékkel bíró szakemberre gyakorolnak, rendszerint adva van a választandó fanem és ültetési mód is; mostohább viszonyok között, ahol a nagyobb körültekintést igénylő eljárás alkalmazása

fontos lehet s ahol a fanemmegválasztás egyáltalán probléma, nem nagyon válogathatunk a fanemek közül, mert a rosszabb talajnemeken mindinkább szűkebbre szorul a válogatás lehetősége. (A hibát többször ott követjük el, hogy olyan egészen silány foltokat is beültetünk, amelyek a nedvesebb ciklusokban várható eredményektől eltekintve, erdősítésre nem alkalmasak, de erre a fennebb leírtak szerint az üzemtervi előírások is kényszerítenek. A szikes területeket itt nem érintve, szerencsére aránylag nagyon kevés az a terület, amely a talaj sóvanysága és szárazsága miatt nem volna beültethető.)

Rossz homoktalajokon a természet mostohasága, főleg a talajok rossz vízgazdálkodásában nyilvánul meg. Az egyik igen fontos szempont tehát, amiben épp a talajtborító növényzet nagy segítségünkre van, ennek a kérdésnek az eldöntése.

Ha valaki egyendenkint még nem is ismeri azokat a növényeket, amelyek a sovány homokokon élnek, 1—2 évi gyakorlat után, puszta szemlélet útján is, feltétlen megtudja állapítani a szárazságot jelző növények adta impressziók alapján a száraz, heves talajok mineműségét, sőt ezek fokozatait is; hasonlóképp meg tudja állapítani az alacsonyabb foltokon előforduló, több-kevesebb nedvességet jelző gyomnövények adta impressziókból az üdébb, párásabb, — esetleg a nedves vagy vizenyős-talajfoltok ebbeli állapotát s némi gyakorlattal azt is, hogy a viszonylag üdébb talajok közül, mely talajok a sóvanyabbak s melyek azok, amelyre esetleg igényesebb fanemek is ültethetők. Utóbbi körülménynek az eldöntésénél, bizonyos kétes esetekben, mint később látni fogjuk, a talaj behatóbb vizsgálatát is figyelembe kell vennünk.

A nedvesebb, esetleg már savanyúságra hajló talajokat a rajtuk lévő tipikus növényekből (Juncusokból, Carexekből, Potentilla anserina stb. tömeges fellépéséből) ismerjük fel. Olyannyira más kép az, amelyet ez a növénytársulás ad, hogy itt is — még mielőtt a figyelő a növényzetet egyedileg közelebbről megismerné — az összbenyomás révén a talaj nedves jellegét képes lesz elbírálni.

A másik igen fontos szempont a talaj sóvanysági fokának közelítő elbírálása, illetve annak a megállapítása, hogy a

talaj szerves és szervetlen tápanyagtartalmát tekintve, mely fanem tenyészetének tud leginkább megfelelni. A talajnövények különösen jellegzetes egynéhány vezértípusának az ismerete mellett, a növényzet bujaságából, erőteljességéből, máskor annak gyér voltából és a sovány talajokra jellemző fajokkal való társulásából vett benyomások révén, ezt a kérdést is a gyakorlat számára kielégítő módon, eldönti a homoktalajok külső benyomásait figyelő szakember. Természetes, hogy ítéletünk annál megbízhatóbbá válik, minél több szempontot teszünk megfigyelés tárgyává s a talajnövényzet közelebbi és alaposabb ismerete e tekintetben mindinkább megnyugtatóbb segítséget jelent.

Van a növénytársulásoknak, a talajnövényzet összességének valami olyan megnyilvánulása, az egyes talajnemeken észlelhető előfordulásának olyan tipikus összbenyomása, amelyből a talajnak szárazsági fokát, avagy üdébb voltát, tápdúsabb vagy sóványobb természetét, sőt ezeknek a fokozatait is meg lehet állapítani. Ennek a képességnek a feltétele csupán az, hogy az illető némi gyakorlatot szerezzen a homoktalajok megítélésében. Nem vitás, hogy a vezérnövények közelebbi megismerésével, méginkább a homoki gyomnövényzet minél teljesebb ismeretével a gyakorlati szakember ítélete biztosabbá, határozottabbá lesz, miért is felette hálás dolog ezekkel a kis növénykékkel megbarátkozni. Homoki szakembereink kellő súllyal mutattak rá ezeknek a növénykéknek a jelentőségére s ma már ez szinte a köztudatban él. Úgyszólván minden homoki szakember érzi is a ráutaltságát a gyomnövényzet adta impressziókból való következtetésre s társulásukból, minőségükből, sőt olykor az egyes növénykéknek azonos viszonyok közötti sokszori meglátásából már a kezdeti időben önkéntelen következtetéseket von, még mielőtt ezek világában látása tisztulna s mielőtt alkalma volna ezeket a növényeket név szerint és egyedileg is megismerni. Persze az eleinte csak durván megalkotott fogalmak csak később csiszolódnak.

Abban a tanácstalanságban, ami a sovány homokok sivatagvilágában a felelőssége tudatában élő kezdő szakembert

körülveszi, igen hálás szerepük van ezeknek a kicsi gyomnövényeknek; van köztük sok színes virág is, amelyet jobban kedvel az ember, ha azt már mint ismerőst köszönti. Mielőtt azonban a fontos és hű útmutatást szolgáltató jellegzetes növényfajtákkal és azok társulási formáival kellő gyakorlat révén a kezdő szakember közelebbről megismerkedik — s a növényeknek nemcsak jelentőségét, de neveiket is elsajátítja, hogy így gondolatait más szakemberekkel kicserélhesse, észleleteit a nagyobb tapasztalattal bíró szakember megállapításaival alátámaszthassa, — már a kezdetibb időkben is képes az említett összbenyomások révén az egyes talajnemek különböző fokozatai között disztingválni.

Ezt azért tartottam szükségesnek megemlíteni, hogy azok a fiatal kollegák, akiket sorsuk az Alföldre vezérel, bátrabban tekintsenek szembe ezekkel a feladatokkal. Máról holnapra ily gyakorlati ismereteket elsajátítani úgy sem lehet, de nem sok idő kell ahhoz, hogy egy fiatal szakember ezekben a kérdésekben gyakorlati érzékét kifejlessze; úgy vagyunk tehát a homoki erdősítés problémáival is, mint a gyakorlat számtalan más hasonló kérdésével: jó szem kell a sikeres munkához. A szemet pedig a gyakorlat, a tapasztalat idomítja ezekhez a feladatokhoz. Homoki szakembereink megörökített észleleteire és idevonatkozó megállapításaira támaszkodva, ma már mindezek könnyen elsajátítható ismereteknek mondhatók, hisz' a gyakorlatban csak a lényegre van szükség s már a vezérnövények ismerete a szakembert a gyakorlatot szinte kielégítő módon való disponálásra képesíti.

A talajnövényzet alapján való fanemmegválasztás azonban igen sok esetben nagy óvatosságot és körültekintést igényel. A nagyobbára a talaj felsőbb rétegeiből táplálkozó gyomnövényzet ugyanis nem mindig kielégítő módon tárja elénk az alatta levő talaj titkait. A csemeték első éveiben inkább a felszíni talajrétegektől függ, hogy azok megmaradnak-e — de ebbe a csapadékeloszlás és más meteorológiai elemek is belejátszanak — a későbbi időben — különösen a mélyebb gyökérzetű fanemeknél — olyan talajrétegek mineműsége is tekintetbe jő, amelyek a gyomnövényzet nagyobb részére nézve már többé-kevésbé indifferensek.

A jobbára eolikus erők sodorta homoktömegek az idők során a legkülönbözőbb keveredésben és rétegződésekkel halmozódtak egymás fölé. Joggal feltehető, hogy olyan gyomnövényfajták, amelyek teszem azt a talajnak inkább csak a felsőbb rétegeiből táplálkoznak, nem szolgálhatnak kielégítő támaszul egyes oly fanemek megválasztását illetőleg, amelyekre nézve a talaj alacsonyabb rétegeinek a tulajdonságai bírnak döntő fontossággal. De viszont ugyancsak a tárgyilagosság okáért azt is meg kell említenem, hogy míg egyrészt a gyomnövények egy-két faja aránylag ugyancsak mélyre bocsátja le gyökérzetét (így pl. a Calamagrostis epigeios, vagy a Salix rosmarinifolia, Artemisia campestris, sőt egyes apróbb növénykék is, mint pl. az Equisetum ramosissimum gyökerei több méter mélységben fellelhetők), másrészt azok a fafajok, amelyeket a sóványobb homokok erdősítésénél leggyakrabban alkalmazunk — már pedig ez az értekezés főleg a mostohább viszonyok közötti erdősítések eseteit tárgyalja, — legtöbbször szintén főleg a talaj felsőbb rétegeiből táplálkoznak s mélyebbre csupán vízszívó gyökereiket bocsátják.

Ha a sóványabb talajnemeken itt-ott mégis előforduló üdébb és jobbfoltokra tölgyet, amerikai diót vagy más igényesebb fanemet akarunk ültetni, előzőleg a talajszelvény egyszerűbb vizsgálatából meríthető tanulságot néhány mélyebb próbagödör alkalmazása mellett ne mulasszuk el figyelembe venni.

Feketefenyvesek talajszelvényében sok esetben figyeltem meg, hogy a fa horizontális gyökérzete, mely túlnyomólag a talaj felső 30—40 cm-es rétegében helyezkedett el, egy ezalatti sovány réteg után következő, jóval mélyebben fekvő, kissé humuszosabb rétegben ismét bőséges elágazást mutatott. Ha ez az alsóbb humuszos réteg tegyük fel csak 10—20 cm vastag is, már ezt a réteget is meglepő érzékkel használják fel a fák táplálékuk biztosítására, míg a felső réteg és eme keskeny humuszos réteg közé eső, valamint a humuszos réteg alatt fekvő sóványabb rétegben horizontális gyökér nem található. A lennebbfekvő alsóbb humuszos rétegnek az ily sóványabb talajnemeken előforduló gyomnövényzet szempontjából jelentősége legtöbbször nincs, míg a fanemmegválasztásnál — főleg

ami a fák későbbi fejlődését illeti — egy ilyen lennebb fekvő réteg is sok esetben nagy szerepet játszhat. Vannak esetek, amikor felső szintjében közepesnek ítélt talaj egy lennebb fekvő humuszos réteg jelenléte, avagy hiánya szerint, felületes ítéletüknél jobb vagy rosszabb.

Fehérnyárfaállományokban is több ízben ásattam próbagödröket, de minden alkalommal ott találtam kisebb-nagyobb mélységben, ezt a viszonylag lennebb fekvő humuszréteget (persze a bizonyos mélységen alóli ily réteget a fák táplálkozásra felhasználni már nem tudják), amelynek a jobb fehérnyárfaállományok szép fejlődésüket köszönhetik. Az erdő fejlődésére döntő befolyással bírhat ez az alacsonyabban fekvő humuszréteg, amelynek jelenlétéről próbaásásokkal győződhetünk meg. A Calamagrostis epigeiossal fedett talaj egyrészt a vele társuló, esetleg sekélyebb gyökérzetű gyomnövényzet szerint, de másrészt a mélyebb rétegek talajvizsgálata szerint, hol az egyik, hol a másik fanem tenyészetének felelhet meg; a fanemmegválasztásnál persze lehetőleg azon értékesebb fanem mellett kell dönteni, amelynek tenyészeti feltételei az adott körülmények mellett még biztosítva vannak; az csak természetes, hogy ha valamely talaj, teszem fel a kanadai nyár tenyészetének is megfelel, úgy inkább ezt választjuk, mint pl. az erdei fenyőt.

Magyar Pál dr. megállapításai szerint a talajt fedő gyomnövényzet megjelenésében a mélyebben fekvő talajrétegek mineműsége is kifejezésre jut. Tény, hogy a jobb talajt jellegző növények jelenléte esetén a talaj alacsonyabb rétegei is rendszerint kedvezők a tenyészet szempontjából. Ezeknek a kérdéseknek kétséget kizáró felderítése még sok feladatot ró a szakemberekre.

Vannak esetek, amikor kötöttebb homokra az idők során laza szerkezetű rétegek telepedtek, viszont más esetben lazább rétegeket agyagosabb felhalmozódás takar. Évszázados, bujább vegetáció egy lennebb fekvő, az idők során eltakart réteg mikénti kialakulásában játszhatott szerepet. A jobbára eolikus erők sodorta homokból felrakódott rétegek hol nagyobbszemű, hol apróbb, hol agyagosabb, iszaposabb, hol televényes vagy televénynélküli homokból képződtek, melyeknek tápanyagtar-

talma, nedvességgazdálkodása, vízkapacitása, kapillaritása stb., stb. mind más és más s így ezeknek a rétegeknek a vastagsága, az egyes rétegek tápanyagtartalma és vízháztartása, de nem kevéssé a lennebb fekvő talajvíztől való távolsága szerint a varriációknak igen bonyolult rendszerével állunk szemben.

Bár a gyomnövényzet adta útmutatás a legtöbb esetben megegyezik a fatenyészetnek kétségkívül összetettebb és rendszerint mélyebb talajszelvényt érintő igényei által támasztott kívánalmakkal, mégis ezt az értékes útamutatást ki kell egészítenünk sűrűn alkalmazott talajszelvényvizsgálatokkal. Nem szabad arról sem megfeledkeznünk, hogy a talajvíznívó is mennyire befolyásolja a gyomnövényzetet. Azokban az években, amikor a talajvíz mindinkább alacsonyabbra száll, lényegesen megváltozik a növényzet képe is; a talajból feljövő párás nedvességet nélkülözni kevésbbé bíró növényfajták, a viszonylag szárazságtűrőbb (xerophitább) természetű fajokhoz képest számbelileg fogynak, míg a xerophitább fajok szaporodnak. Adott esetben, ha csupán a gyomnövényzetből ítélnénk, feltehető, hogy ugyanaz a talaj, amely alacsonyabb talajvíznívó idején elméletileg feketefenyővel beerdősítendőnek látszik, egy másik évtizedben — amikor a talajvíz kulminál s teszem azt, a felszínhez közel felhatol s ezáltal a növényzet asszociációjában is bizonyos eltolódás tapasztalható, — erdeifenyővel beerdősítendőnek látszik.

A talajvíznívómaximum figyelembevétele tehát az erdészeti ténykedéseknél sok esetben szinte mellőzhetetlen, mert hisz az erdősítésnél több évtized eshetőségeivel kell számolnunk.

A sovány homoktalajok különös sajátossága az is, hogy sokszor egy-két deciméternyi szintkülönbség a vegetációban lényeges eltérést okoz. Az alsóásotthalmi erdő egyik részén figyeltem meg, hogy egy soványabb, középmagas folton, egymás mellett elterülő két ¼ holdnyi hosszúkás sávon, úgyszólván azonos talajnövényzet mellett, az erdei- és feketefenyő (vegyesen volt ültetve, 3—4 éves volt) a kissé magasabban fekvő sávon kiveszett, míg a mindössze 20—25 cm-el alacsonyabb sávon 70%-ban megmaradt. A növényzet a magasabb

részen: Bromus tectorum, Centaurea Tausheri, Salsola cali, Cynodon dactylon, Potentilla arenaria, Euforbia (gerardiana) kevés Fumana vulgaris, igen kevés Festuca vaginata; az alacsonyabb részén ugyanaz, azzal a különbséggel, hogy Fumana vulgarist és Potentilla arenáriát itt számbelileg kevesebbet találtam. Ugylátszik, hogy ezek a gyomnövények nem olyan érzékenyek a vízszükségletet illetőleg, mint a fenyőcsemeték. Bár a talaj szárazságát élénken kifejező Fumana vulgaris, melyből itt is, ott is csak kevés van, az említett alacsonyabb foltok felé fogy.

A gyomnövényzetből való következtetés sok esetben labilis, az elhatárolások nem eléggé határozottak. Sokszor 1—2 dcm-nyivel alacsonyabb helyen, rosszabb talajra valló növényzet mellett, szinte csupasz, kövecseges kis teknőcskékben jobb sikert érünk el fenyőültetéseinkkel, mint a szomszédos, a növényzet alapján jobbnak ítélt talajon, mely csak valamivel magasabb.

Számtalan esetben megállapítottam azt is, hogy mostoha viszonyok között, szinte azonos talajnövényzettel fedett foltokon, a talajvíznívó süllyedtebb helyzete mellett a legnagyobb erőfeszítéssel sem sikerült eredményt elérni ott, ahol azokban az években, amikor a talajvíz elhelyezkedése magasabb volt, szép sikereink voltak. A talajnövényzet figyelembevétele mellett végzett erdősítéseink sikerét tehát más, a talajban keresendő okok is befolyásolhatják: ugyanazon talajnövényzet mellett különbözők az eredmények még akkor is, ha a csemeték minősége, az ültetési mód — sőt feltehető az időjárás is — azonos.

A talaj megfelelő vízellátása természetesen nemcsak a talajszínt, de a talaj egyéb tulajdonsága szerint is más és más. Nagy szerepet játszik itt a talaj belső szerkezete, vízkapacitása, a kapillaritás stb. stb.

A Honvéderdő egyik részletében arra lettem figyelmes, hogy két, egészen egyformának látszó, legalább is a gyomnövényzet szerint egyformának ítélt talajfolton, amelyek közvetlen egymás szomszédságában terültek el, de amelyek között mintegy 30—40 cm-nyi színtkülönbség mégis volt, szokatlan módon éppen a magasabb részen maradtak meg jobban a

fenyők. A talajnövényzet a magasabb részen: Tortula ruralis, Cynodon dactylon, Thymus collinus, Centaurea Tauscheri, az alacsonyabb folton ugyanaz, valamivel gyérebb. Amint a növényzetről is megítélhető, eme alacsonyabb részen sincs szó közeli talajvízről s noha azonos talajnövényzet mellett rendszerint az alacsony részen van jobb siker, itt a 3—4 éves erdei és feketefenyő-ültetésből (vegyesen ültettettek) mindössze 20% maradt meg, míg a magasabb részen 80%. Az alkalmazott csemeték mindkét helyen egyformán, erőteljes iskolázott csemeték voltak, egyidőben ültetettek. A két egymás mellett elterülő talajfolt structurájában, szemcseszerkezetében finommáladéktartalmában, ezzel kapcsolatban vízfoghatósági képességében, vízháztartásában, esetleg vegyi összetételében kell valami olyan eltérésnek lenni, amelyet a gyomnövényzet sem fejez ki elég élénken.

Bár az ily esetekben alkalmazott próbagödör szelvényéből már egyszerű úton is rendszerint világosságot deríthetünk, az adott esetben így sem lehetett szemmel látható különbségre bukkanni. Ilyen és ehhez hasonló más homályos kérdés eldöntésénél — ha számottevő ily területek beerdősítéséről van szó, — s alkalom kínálkozik a kérdésnek tudományos alapon való fejtegetésére is, nem marad más hátra, mint a talajszelvényekből vett minták laboratóriumi vizsgálata, talán ezen a réven fel lehet az eltérések okát deríteni. De a behatóbb talajtani vizsgálatok sok más homályos kérdésben is világosságot deríthetnek, ezekről azonban később lesz szó.

A fekete- és erdeifenyőkérdés némely esetben igen vitás problémáját illetőleg — ami ezeknek sovány alföldi homokterületeken való alkalmazását illeti — legyen szabad szerény nézetemet kifejteni.

Mindkettő rendkívül igénytelen a talaj tápanyagtartalmát tekintve — mindenesetre nagyon meghálálják, ha oly talajra kerültek, amelyen igényesebb fanemek is szépen díszlenek, — tehát itt most hangsúlyozottan oly sovány homokok erdősítéséről van szó, amelyeken eme igénytelen fenyőfélék létfeltételeiket még megtalálják. Jobb talaj ezeknek a fanemeknek úgyis ritkán jut.

Nem vitás, hogy azokra a sovány területekre, amelyeken a talajvíz időnként, akár kisebb, akár nagyobb időközökben, a felszínhez közel kerül, erdeifenyőt kell ültetnünk (ilyen pl. a Molinia coeruleás talajnak némely fokozata), mert a feketefenyő a magas talajvíznívó idejét, illetve időszakát megsinyli, azt ily helyeken különböző betegségek támadják meg.

A talajvíznek még megnem állapított, hosszú időn belől lejátszódó, valószínű szabálytalan nívóváltozásaival nehéz ugyan számolnunk, de annak időnkénti maximális állását a talajszelvények alapján és egyéb következtetések révén megtudjuk állapítani s nekünk ebből a szempontból épp a talajvíz legmagasabb állásával kell számolnunk; ezt nem szabad figyelmen kívül hagynunk.

Eme alacsonyabb helyeken mindig akadnak jobb foltok, amelyekre már a telepítés idején a talaj minősége szerinti lombfanemek ültethetők, elejét állva ezzel a túlnagy elegyetlen erdeifenyőállomány képzésének.

Vannak elég nagy számmal olyan területek, illetve olyan foltok is, amelyekre nagyfokú soványságuknál és vizenyősségüknél fogva mást mint erdeifenyőt maradandó sikerrel úgyszólván nem is ültethetünk. Ilyen pl. a dr. Magyar-féle Molinia coeruleás asszociációnak némely közepes és jobb fokozata (rosszabb fokozatai sikerrel nem erdősíthetők be). A Honvéderdő egyik ily moliniás, alacsony és időnként kissé vizenyős, sovány foltján, Calamagrostis társulása melletti talajon, 4—5 éves remek erdeifenyőfiatatos díszlik, amelyen pedig maradandó sikerrel, nézetem szerint, semmilyen más fanem nem lett volna megtelepíthető.

Az alacsonyabb, jobbindulatú, sovány, kissé nedves talajok némely fokozatán, amelyeken lombfanemek jósikerrel már nem tenyészthetők, még igen szépen díszlik az erdeifenyő. A Calamagrostis asszociációinak a Salix rosmarinifoliával vegyes, soványabb részein — tehát mintegy középminőségű fokozatain — vegyes csoportokban ültethető a feketefenyő és az erdeifenyő, bár ily helyeken fiatalabb korban utóbbi kétségkívül erőteljesebb növekedést és több vitalitást mutat. A Honvéderdő egyes részein, ahol a talajt Calamagrostis epigeios, itt-ott Salix rosmarinifolia bokrocskák, kevés Ononis spinosa,

a kissé magasabb laposokon még kevés Cynodon dactylon, itt-ott pár Festuca vaginata csomó fedi, 8—9 éves erdeifenyő közé kísérletkép ültetett feketefenyők 2 m magasak ott, ahol az erdeifenyő ezidőszerint 4—5 m magas. Ott ahol a feketefenyő is egészséges, idők során még ennek a javára is fordulhat a kocka. A sovány homokok olyrészein azonban, ahol a talajvíz bizonyos visszatérő periodusokban a felszínhez közel jut — teszem azt a felszíntől számítva 1—1.5 m-nyire feljő, ahol azonban egy másik periodusban a talajvíz nívója a talajszinttől 3—4 m-nyire is lent lehet — az összehasonlítás a viruló erdeifenyők és a már beteges feketefenyők között, kétségkívül az erdeifenyő alkalmazására kell, hogy vezessen. Ahol lehet, alkossunk vegyes állományokat, a szárazabb részekre pedig ültessünk feketefenyőt és virginiai borókát.

Középszerűnek ítélt sovány talajokon, mint aminő pl. a dr. Magyar-féle asszociációk szerint a Salix rosmarinifolia asszociáció túlnyomó része, vagy a Calamagrostis asszociációnak a Festuca vaginata felé hajló része, továbbá a Festuca vaginata asszociációnak Stipa capillata subasszociációja, feketefenyőt és erdeifenyőt vegyes csoportokban ültethetünk. Még itt is erős versenytársa a feketefenyőnek az erdeifenyő, épp azért az elnyomás veszélyének a kikerülése végett megfelelő csoportokban váltogatva s a talaj szeszélyeihez igazodva, ültethetők; de már csak azért is jó, ha itt vegyes állományokat nevelünk, mert így az erdeifenyő kétségkívül sok rovarellenségének (Lophirus pini stb.) és egyéb az erdeifenyőt támadó károsítónak is némileg útját álljuk.

A kiszáradásra hajló sovány talajokra, mint amilyen a dr. Magyar-féle Festuca vaginata asszociációnak Stipa Joannis és Fumana vulgaris subasszociációja (feltéve, hogy utóbbiban a Fumana vulgaris csak kisebb mérvben van jelen) feketefenyőt és virginiai borókát kell ültetnünk. A szárazabb talajok enyhébb fokozatai még erdeifenyővel vegyesen is ültethetők. Láttam Tortula ruralis-szal fedett foltokon, ahol a Festuca vaginata mint uralkodó növény mellett csak itt-ott van egy-egy gyér, alacsony Salix rosmarinifolia, van azonban jelentős számmal Fumana vulgaris is (egyéb növények: kevés Cynodon dactylon, Artemisia campestris, Thymus colli-

nus), ahol tehát az utóbb és előbb említett asszociációk keve redve jelennek meg és szétválasztásuk igen nehéz, a feketefenyő közé kísérletkép beültetett, viszonylag elég szépen fejlődő 5—6 éves erdeifenyőket. Persze további sorsuk most még bizonytalan. Az erdeifenyő tehát, mint szárazságtűrő fanem is versenyképes, persze bizonyos szárazsági fokon túl létfeltétele ennek sincs biztosítva, itt bizonyos határig inkább a feketefenyő és a boróka ültetésével érhetünk célt. Utóbbi még valamivel tovább megy el a szárazság és a talaj tápanyagszegénységének az elviselésében, de viszont sokkal kevesebb fát ad s a talajt is kevésbbé javítja, tehát azokra a sivár helyekre ültetjük, ahol megmaradása a feketefenyőjénél valószínűbb. Ezeknél is rosszabb fokozatokon — szerencsére ilyen csak kevés van — feketefenyőt és virginiai borókát is már csak a siker némi reményével és feltétlenül csak magasabb talajvíznívó idején, iletve csapadékosabb évjárásokban ültethetünk.

Az is beigazolást nyert, hogy a hasonló természeti viszonyok között nőtt, egészséges feketefenyves alól csemetekiemelő és átültető ásóval kiszedett és így földgomollyal átültetett feketefenyőmagoncokkal végzett ültetésekkel a száraz talajneme ken jobb sikert lehet elérni, mint a csemetekertből származó csemetével. Ott, ahol egészséges iskolázott feketefenyővel is alig tudtunk sikert elérni, ezzel a módszerrel, nevezetesen a Matusovits-féle csemetekiemelő és átültető szerkezettel igen mostoha viszonyok között is, a szárazsági cyklusban is lehetett némi eredményt felmutatni. Ennek a magyarázata abban lelhető, hogy így a teljesen sértetlen gyökérzetű és a mostoha viszonyokhoz szokott csemetét közvetlenül ültetjük át. Igen fontos követelmény azonban — ami különben a fenyőcsemetékre nézve általános szabály, — hogy a gyökérzetet sértetlenül és teljes egészében emeljük ki. Nagyobb csemetét tehát ezzel a módszerrel nem ültethetünk át, mindig csak akkorát, amekkorának a sértetlen gyökérzetű földgomolyát az alkalmazott kiemelő szerkezet befogadja. Igaz, hogy az erdei magoncok gyökérzete általában sokkal sekélyebb is, mint a megművelt talajon nevelt csemetéké. Természetesen ennek az ültetési módnak az a feltétele, hogy az ültetés helyéhez közel, az

idős fenyvek alól kiszedhető ilyen magoncok rendelkezésre álljanak, mert a nagyobb távolságra való szállítás földgomollyal költséges.

A Krisztin erdőn, egy száraz, lapos, rendkívül sovány folton nagyon sok Fumana vulgaris között, mind megmaradt a feketefenyő, amely ma mintegy 13—14 éves, de ennek az ültetése idején a talajvíz még nem szállt annyira alá, mint az utóbbi években, akkor még csapadékosabb évjárások is voltak. Itt a Fumanán kívül csak gyér, alacsony Festuca vag. csomók, elszáradó, szaggatott Tortula lepel található. Igaz, hogy a fenyők már is sinylődnek, de ezen a talajon egészséges állományt nevelni nem is lehet.

Tortula ruralis-szal fedett sovány talajon figyeltem meg, ahol a Festuca vaginata-hoz néhány Fumana vulgaris, Thymus collinus és Euforbia gerardiana társul s ahol utóbb a száraz években eredményt elérni alig lehetett, ha itt-ott a növényzethez csak néhány szál Salix rosmarinifolia csatlakozik, már megmaradt a feketefenyő, jeléül annak, hogy a Salix rosmarinifolia már egy jelentékenyen jobb fokozatot jelent, illetve mint azt Magyar Pál dr megjegyezte, ez a talaj jobb vízgazdálkodására enged következtetni. Még inkább jó jel, ha eme sovány talajnemeken legalább itt-ott egy-egy Calamagrostis szálat, esetleg néhány Ononis spinosa-t látunk megjelenni; viszont minél rosszabb a talaj, annál mohásabb, annál inkább előjön rajta a Tortula ruralis.

Ahol azonban a Tortula ruralis csak foltokban jelenik meg és a Festuca v. viszonylag erőteljesebb — esetleg néhány Cynodon dactylon, Stipa capillata is látható, ott már abnormis nyári szárazság eseteit kivéve, — kielégítő eredménnyel lehet feketefenyőt és erdeifenyőt is ültetni.

Visszamaradt sovány, heves erdei tisztás területeken, a talajvíz mélyebb elhelyezkedésének éveiben, a felsoroltaknál is kedvezőtlenebb növénytársulás mellett, különösen ha csaknem zárt Tortula-lepel fedi a talajt, ha a Festuca vaginata között sok a Fumana vulgaris, még akkor is, ha ezek mellett itt-ott néhány Euforbia gerardiana, Alkanna tinctoria, esetleg Thymus collinus, vagy Artemisia campestris is található, nagyon gyenge és csak átfutó eredményt lehet elérni; ezek-

nek a területeknek a beerdősítését kedvezőbb évjárások szakára kell halasztani s okvetlen számolnunk kell azzal a körülménnyel is, hogy eme rosszabb foltok egy bizonyos százaléka még így is beerdősítetlen marad, hacsak a talaj megjavításáról más módon nem gondoskodunk.

Szerencsére ily reménytelen terület aránylag oly kevés van, hogy az véleményem szerint a legsoványabb homokokon is alul marad a 10%-on.

A szegedvárosi erdőgazdaság összesen mintegy 8000 kh.-at ölel fel s egyike az ország legsívárabb homokterületeinek. Az a terület, amely egyszerű úton előreláthatólag még csapadékosabb évjárások és magasabb talajvíznívó mellett sem erdősíthető be semmiféle fanemmel, amelyen tehát talajjavítás nélkül, emberi számítás szerint még silányabb erdőt sem tudunk megtelepíteni, kisebb-nagyobb foltokban szétszórva nem tesz ki többet, mint az egész erdőterületnek 6—8 százalékát. Itt a talajnak, de legalább a fenyőcsemeték ültetőgödreinek a megjavítása a közeli jobb erdők talajáról könnyűszerrel odaszállítható, jobbminőségű és kedvezőbb vízgazdálkodású, több finommáladékot és szervesanyagot tartalmazó homoknak a hozzákeverésével érhető el. Ha ezzel elérjük, hogy a fiatal fenyőcsemetéket az első egy-két éven átsegítjük, azután már mélyebbrehatoló gyökérzetükkel a legszükségesebb nedvességet fel tudják szívni és szerteágazó gyökérzetükkel a szükséges tápanyagokat viszonylag nagyobb növőtérről tudják a maguk számára biztosítani. A fenyőfélék — nevezetesen az erdei és feketefenyő — megmaradása egyébként sokkal inkább a talaj vízgazdálkodásától, mint annak tápanyagtartalmától függ.

Azoknak a közeli erdőknek viszont (főleg tölgy és nyárfaállományok) ahonnét a keverés céljaira szolgáló földet elvisszük, mit sem ártunk azzal, ha onnét — amikor a már meglévő erdő által a talaj ott amúgyis javul — mondjuk egy ásónyomnyi réteget elvonunk.

Bele kell azonban nyugodnunk abba, hogy a soványabb homokterületeken itt-ott valószínűleg még így is bizonyos kopárabb jellegű szigetek maradnak, másutt csak igen hézagos zárlatot tudunk elérni; hacsak az említett talajjavítást eré-

lyesebb mérvben és hathatósabb módon — ez esetben tehát nagyobb költséggel — minden ily sovány folton végre nem hajtjuk, még ott is, ahol keverésre alkalmas jobb homok, — esetleg kevés agyagos, vagy iszapos földanyag — a közelben rendelkezésre nem áll.

Ne akarjunk azonban az itteni mostoha talaj és klimaviszonyok közepette mindenáron elsőrendű és teljeszáródású erdőket varázsolni mindenüvé! Az említett kopár szigeteket és zárlati hiányosságokat azonban, helyes fanem megválasztással már a telepítés idején végzett nagy körültekintéssel iparkodjunk a minimumra redukálni.

(Vége következik.)

*

Sandaufforstung auf dem Alföld unter Berücksichtigung der Bodenflora, der Bodenprofiluntersuchungen und der Änderungen des Bodenwasserspiegels. Von *Gy. Fodor.*

Auszug erfolgt mit dem Schlussteil des Aufsatzes.

*

Le boisement des sables de la Grande Plaine suivant les enseignements de la flore caractéristique du lieu, des recherches relatives au profil du sol et des fluctuations du niveau des eaux souterraines. Par *J. Fodor.*

Le résumé paraîtra avec la dernière partie du mémoire.

*

Sand afforestation on the Hungarian Great Plain respecting the soil flora, the testing of soil profils and the alterations of the soil water surface. By *Gy. Fodor.*

Summary will be published with the final part of the article.

Az üzemi balesetek megelőzése a fakitermelés- és szállításnál.

Szabó Mihály és *dr. Kovács Zsigmond* m. kir. erdőmérnökök idevágó dolgozatai felhasználásával közli:

Szeőts Béla m. kir. erdőtanácsos.

A kultúrtársadalmak életében mind nagyobb fontosságot nyerő embervédelem, melynek célja az egyén védelmén keresztül a tömegek, — végeredményben pedig a nemzetierő védelme, az ép test és munkaképesség megőrzés — fejlesztette ki az intézményes balesetvédelmet, helyesebben balesetelhárítást.

Az intézményes balesetelhárítás hazája az Északamerikai Egyesült Államok, amelytől vették át a már bevált elveket, leszűrt eredményeket a nyugateurópai nagy ipari államok és amelyekhez alkalmazkodni igyekeznek a kisebbek is.

A balesetek elleni védekezésnek különös fontosságot kell tulajdonítanunk nekünk, országunk területében megcsonkított kis nemzetnek, ahol a testi épség, a munkaképesség megőrzése a nemzetnek létért való küzdelmében kétszeresen fontos. Ennek megfelelően a balesetek elleni védekezés széleskörű intézkedések és állandó tanulmányozás tárgyát képezi immár nálunk is, melyből folyólag mind bővebb irodalom s ezzel kapcsolatos gyakorlati rendszabályok kifejlődését tapasztaljuk ezen a téren.

A balesetek a legtermékenyebb talajra az ipari foglalkozások s itt is a nagyipar körében találnak, ahol az egyre nagyobb méreteket öltő gépesítés megnövelte a gépeket kezelő ember veszélyeztetését is. Az őstermeléssel foglalkozó ágazatok ezzel szemben — ha szabad ezt a kifejezést használnunk — nem tartottak lépést e tekintetben az iparral. Ezért a balesetvédelmi, balesetelhárítási irodalom sokkal nagyobb százalékban merít az ipari és közlekedési tárgykörből, mint az őstermelésiből.

A magyar erdészeti irodalom különösen szegény e tárgyú munkákban, pedig az erdőüzem egyes részei az ú. n. „veszélyes üzemek" sorába tartoznak. Az erre hivatott állami szervek — mint az O. G. M. és az O. T. I. alig szentelnek figyelmet a fakitermeléssel és szállítással járó baleseteknek, holott a rokon faipari, fámegmunkáló szakmák annál többet foglalkoztatják őket — természetszerűleg és főleg az O. T. I.-t.

A „Nemzetközi Munkavédelmi Hivatal" kezdeményezéséből legutóbb ennek a szűkebb értelemben vett tárgykörnek is kezdenek figyelmet szentelni s ezzel kapcsolatban jövőben több szó fog esni róla.

A balesetelhárítás egyforma érdeke a munkásnak és munkaadónak. Az előbbinél a testi épséggel kapcsolatos keresetképesség, az utóbbinál az anyagi- és büntetőjogi felelősség a főmotivumok. A nemzetgazdaság, a nemzeti összesség, a közegészség szempontjából pedig döntő fontosságú annak felismerése, hogy a baleset következtében rokkanttá vált ember többé-kevésbbé tehertételt jelent, melyet a társadalom, a köz valamilyen formában eltartani, vagy legalább is istápolni kénytelen.

Csonka hazánk erdőségei nagyobbrészt az alacsony dombvidék, az előhegység és kisebb részben a középhegység régióiban terülnek el, ahol a kitermelés és szállítás különleges eszközöket és berendezéseket nem igényel. Igy a szorosan vett fakitermeléssel és szállítással kapcsolatosan balesetelleni védőkészülékeket általában nem alkalmaznak. A fakitermelés nagy tömegekkel dolgozik, miáltal a védőkészülékek beszerzése a munkaadóra

aránytalanul nagy terhet róna, a munkás pedig az e szakmában aránylag gyéren előforduló balesetek miatt nem tulajdonít fontosságot a védőkészülékek beszerzésének.

Általánosan bevált védőkészülékek tehát a mi viszonyaink közt a fakitermelésnél és szállításnál nincsenek, ilyenekről nem beszélhetünk. Ezzel szemben kiterjedt alkalmazást találnak a legkülönbözőbb fajú védőkészülékek a fakitermelésnek mintegy folytatását képező faiparban, a különböző fűrészekkel és egyéb famegmunkáló gépekkel kapcsolatban, melyek azonban nem tartozván szorosan vett tárgykörünkhöz, jelen összefoglalás tárgyát nem is képezhetik, csak megemlítjük, hogy ott külön szerv, élén legtöbbször külön balesetelhárító mérnökkel végzi az ezzel kapcsolatos teendőket.

Ha a védőkészülékekről nem is beszélhetünk, annál nagyobb jelentőségük van a fakitermelés és szállítás terén az óvórendszabályoknak. A statisztika szerint a baleseteknek közel 40%-át a vigyázatlanság okozza. Az óvórendszabályok betartását tehát nem lehet eléggé hangsúlyozni.

A balesetekkel szemben követendő eljárásnak három mozzanatát különböztetjük meg, ú. m.:

a) a baleset megelőzését célzó rendszabályokat;

b) a megtörtént baleset elhatárolását (legszűkebb határok közé való szorítását), ideértve a balesettel kapcsolatban nyújtandó okszerű elsősegélyt, végül

c) az ezután követendő eljárást. (Kivizsgálás, ténymegállapítás, orvosi kezelés, segélyezés és a balesetbiztosítás.)

Az óvórendszabályokat a hosszas gyakorlat és megfigyelés termelte ki s így közülök csak azok vannak alkalmazásban, amelyek a gyakorlatban jól beváltak s minden körülmények közt szükségesek.

Az idevágó óvórendszabályok általában öt csoportba oszthatók:

1. Általános rendszabályok.

2. Rendszabályok a fakitermelésnél, a fagyártmányok erdei megmunkálásánál és közelítésénél.

3. A tengelyen való szállításnál.

4. Kisvasúti szállításnál, ideértve a géperejű vontatással történő egyéb erdei szállításokat is, végül

5. a raktárkezeléssel — beleértve a fel- és leterhelést — kapcsolatos óvórendszabályokra.

Minden nagyobb üzem megállapít bizonyos rendszabályokat, melyeknek elsajátítására és betartására a munkálatok vezetőit s rajtuk keresztül munkásait is kötelezi.

1. *Általános rendszabályok.*

a) Alsó és felső korhatár megállapítása az alkalmazott munkásoknál. Egyrészről fejletlen, másrészről elöregedett, erőtlenedett, vagy lényeges testi fogyatkozásban szenvedő munkás a fokozott baleseti kitettség miatt ne alkalmaztassék. Félszemű munkás nem alkalmazható. (A még meglévő egy szem elvesztése 100%-os rokkantságot okoz.)

b) Ittasság a munkábaállást kizárja. A munkástársak ezt azonnal jelenteni tartoznak a felügyelőnek.

c) Önálló munkára csak gyakorlott munkások alkalmazhatók; kezdők csak állandó felügyelet alatt.

d) A munkások figyelmének állandó ébrentartása a balesetekkel szemben; gyakori figyelmeztetés testi épségük könnyelmű kockáztatása ellen. Túlerőltetés, maximális teljesítőképesség huzamos igénybevétele kerülendő.

e) Szerszámok időnkénti átvizsgálása.

f) Téli munkahelyen melegedőtűz állandó fenntartása a végtagok meggémberedése — mely gyakori balesetek okozója — ellen.

g) Mentőállomások berendezése. Kellően felszerelt, fertőzéstől megóvott, könnyen hozzáférhető helyen tartott mentőszekrények megfelelő sűrű hálózatban elosztva.

h) Intézményes munkásbiztosítás.

Itt kellően hangsúlyozni kell azt, hogy a munkásnak és családtagjainak biztosítottsága milyen fontos lelki motívum, milyen fontos kelléke a nyugodt, odaadó munkának s ez a tudat mennyire csökkentőleg hat a balesetek számára.

Szemelőtt tartandó továbbá azon tény, hogy bíróságaink általában nem tartják elegendőnek a munkaadó részéről a baleseteltárítás érdekében tett intézkedéseknél a munkásoknak a szükséges felszereléssel való ellátását, hanem megkívánják a munkaadótól azt is, hogy azok használatára és az óvórendszabályok betartására is szorítsa munkásait.

A fakitermelés és közelítés körébe tartozó munkák közül a legveszélyesebbnek mondhatjuk a döntést és rönk (szálfa) csatornában való csúsztatását, — mely utóbbi hazánk jelenlegi határai közt aligha van alkalmazásban s hogy mégis aránylag kevés százalékban okozója baleseteknek annak oka valószínűleg abban keresendő, hogy a fenyegető veszély itt legszembeötlőbb, felismerése leghatásosabb.

Annak érzete, hogy nagysúlyú, nagy eleven erővel lezuhanó fatesttel nem lehet szembeszállni, ott csak kitérni, elővigyázatosnak lehet lenni — fokozza az ösztönszerű óvatosságot. Az idevágó

óvórendszabályok a legszámosabbak s azokat a következőkben foglalhatjuk össze:

1. A munkások elosztása. Ha a döntésnél — mint rendesen lenni szokott — több munkáscsoportot foglalkoztatunk, ezeket úgy kell a területen elosztanunk, hogy egymást a döntésnél ne akadályozzák, ehhezképest kisebb dőlésű lejtőnél az átlagos famagasság legalább másfélszeres, nagyobb lejtnél 2½—3-szorosának megfelelő távolságra dolgozzanak egymástól. Ez maga után vonja a vágásterület parcellázását, az u. n. „nyilas kijelölést" (a régi magyar nyíl-húzással történő kisorsolásból származó kifejezés). A munkáscsapatok lejtős terepen sohasem egymás fölött, hanem mindig egymás mellett helyezkedjenek el.

2. Behajkolt, befűrészelt törzseket magukra hagyni még rövid időre (pl. étkezési szünet) sem szabad, annál kevésbbé éjjelre.

3. Több törzsnek behajkolása, befűrészelése s ezt követőleg csoportos egymásradöntése szigorúan tilos.

4. A döntés alatt álló fatörzs közelében az azzal foglalkozó munkásokon és a felügyelőn kívül másnak tartózkodni tilos.

5. A törzs ledöntése előtt közvetlenül, előre megszabott hangzású s a munkások által jól ismert harsány kiáltásnak, vagy más feltűnést keltő jelnek kell elhangzania a döntést végző csoport részéről.

6. A döntés alatt álló törzs megingásával egyidejűleg a döntést végző munkások és a felügyelő közeg tartoznak azonnal rézsut-hátra, már előre megállapított irányban, legalább 10 lépésnyire, sietve eltávolodni: tilos a dőlésben levő fatörzs mögé, vagy mellé állani, nehogy a tuskón át hátrafelé, esetleg oldalt csúszó, vagy vetődő törzs balesetet okozzon.

Az eltávolodásnál figyelembe veendők a dülőben levő fa koronájáról letörő és hátrafelé lecsapódó galyak, mint gyakori okozói a balesetnek.

7. A ledöntendő törzs hatástávolságába eső vontató- és szekérutak, csúsztatók stb. a döntés idején elzárandók, fontosabb helyeken őrszemmel is biztosítandók.

8. Ólmos esők (népiesen „gyolcs"- vagy „gyócs-jég"), kemény fagy, sűrű köd, erős szél idején, valamint bélkorhadt törzseknél fokozott elővigyázat szükséges s ilyenkor a munkafelügyelő belátására van bízva a munka szüneteltetése vagy folytatása. Szélviharban, hajnali- és estiszürkületben a döntést be kell szüntetni.

9. Fák megmászása, a döntést szabályozó kötelek, láncok megerősítése céljából csak mászóvassal s ezzel egyidejűleg használandó biztosító-kötéllel, behajkolás, befűrészelés előtt történjék. Ólmos esők idején még így is tilos.

10. Omladékos, csuszamlós terepen a fák kizárólag hegynek döntendők, meredek hegyoldalakban pedig a rétegvonal irányában. Meredek talajon a döntést végző munkás lábának biztos támaszt készítsen; 10 cm-nél magasabb hóréteg a gyökfő körül eltakarítandó.

11. Különleges nehéz esetekben a döntésnek a felügyelő közvetlen vezetése alatt kell történnie.

12. A döntés alá kerülő törzs csak a választott dőlési irányban, egy oldalról, legfeljebb a vágáslap ½-ig terjedően hajkolandó be, a döntést magát fűrésszel és pedig a hajkkal megfelelő szöget alkotó fűrészelt metszlappal kell befejezni, egyidejűleg a dőlési irány ékek beverésével biztosítandó. A törzs körülhajkolása általában tilos s szükség esetén csak a felügyelő egyenes parancsára végezhető. Az ékek kiugrás, kivágódás ellen földdel, hamuval, gyantával, homokkal dörzsölendők be.

13. Kétes dőlési — avagy adott viszonyok által előre meghatározott kizárólagos döntési — irány esetében irányt biztosító kötelek, láncok s az ú. n. fadöntő csavar (pl. Bartha-féle) alkalmazandók.

14. A döntésnél fennakadt fatörzset emelő rudakkal, fordító horgokkal stb. okvetlenül földre kell ejteni; fennakadt állapotban való feldolgozása tilos. A munkafelügyelő vezetése mellett megengedett eljárás az ú. n. „tekézés" — amikor a fennakadt törzs földnek támaszkodó végétől kezdve 1—1 m hosszú tönkocskéket, „tekéket" fűrészelnek le mindaddig, míg a fa ezáltal beékelődéséből kiszabadul s földre dönthető; — azonban a megdőlt fekvésből cca 75—80°-nál nagyobb szöget bezáró helyzetbe került törzs ilymódon való továbbkezelése s további kísérletezés mindaddig tilos, míg a fennakadt törzs egyensúlyi helyzete néhány óra multán megszilárdul. Kritikus helyzetbe került fatörzs lefektetése alkalmával a dolgozó munkásokra egy távolabb álló harmadik személy vigyázzon, aki a törzs veszélyes megmozdulását azonnal jelzi.

15. A döntésnél alkalmazott eszközöket elsősorban a munkások maguk tartoznak megvizsgálni; megvizsgálandó a fejszék éle és ékeltsége (vastagon ékelt, kopott élű fejszék kivágódás által okoznak balesetet), a nyélre való felerősítése, a vasékek verőfelülete szélének kicafrangosodása (a szembe becsapódó vasforgács miatt); a különleges döntési módoknál a felügyelő tartozik meggyőződni az alkalmazott kötelek, csigák, láncok, emelőcsavarok, emelőrudak kifogástalan állapotáról, igénybevételük felső határáról, melynek túllépése — elszakadás, visszacsapódás által — a munkás életét veszélyezteti. Fából való emelő-feszítő rudaknál a rostok megpattanása azok alkalmazását kizárja.

16. Robbanó anyagokkal végzett fadöntésnél az általános robbantási óvórendszabályok irányadók.

Az egy — téli — idényre s éjjelezés céljára épült kezdetleges munkáskunyhóknál a tűzveszély elhárítására s belső tűz keletkezése esetén — mint gyakran beálló eshetőség elhárítására — a kunyhó gyors elhagyására kell különösebb figyelemmel lenni.

A megmunkálás és előkészítésnél a megmunkálandó fa lejtős terepen cövekkel biztosítandó elmozdulás, lecsúszás, lehengeredés ellen. Ilyen terepen a munkás a megmunkálandó (kérgezés, faragás) fa hegyfelőli oldalán álljon. Ruganyozó egyensúlyi helyzetben fekvő fa a feldolgozás megkezdése előtt megfelelően alátámasztandó.

A ledöntött fa teljesen a földre ejtendő feldolgozás céljából. Ágak levágása a fekvő fa felső felületén kezdendő meg. Fagyos, havas időben e célból a törzsre fölállani csak mászóvassal szabad. Havas eső idején a kérgezés, talpfa stb faragás beszüntetendő, mert a faragó szerszám nyele csúszóssá válik s az elgémberedett kézből kicsúszva, gyakori balesetnek okozója.

A közelítés módjai közül jelenlegi határaink között leginkább szokásos kézi- és állati erővel való vontatásnál a munkáscsoportok megszabott pásztákban mindig egymás mellett, sohasem fölött, mozogjanak. Keményre fagyott, hótalan talajon, sűrű ködben, reggeli és esti szürkületben a közelítés szüneteljen. A munkásnak erején felüli teljesítményt magára erőszakolni tilos, csak annyit közelítsen egyszerre, amennyivel könnyűszerrel megbirkózik.

A közelítő kéziszán talpa alá fagyon, havas, meredek terepen egyéb fékezőberendezés hiányában legalább fékezőlánc erősítendő.

Rönkök, szálfák állati vonóerővel, lejtős terepen való közelítésénél, a törzs vastagabb végével a lejtő irányába állítandó be; erősebb lejtőknél a rönk felső végére alkalmazott fékezőhurokba erősített s kétfelől tartott kötelekkel kell gondoskodni arról, hogy a vontatott rönk felső vége a helyes irányból ki ne térjen, valamint arról, hogy a vontatott súlyos test túlgyors csúszásba ne kezdjen.

Közelítő ösvények, utak rendben tartandók. Szélességük a nyomtávolságnál legalább 1 méterrel nagyobb legyen s szakaszonként vízszintes pihenőkkel legyenek ellátva.

Csúsztatás nálunk ritkán, akkor is csak tüzifánál s kisebb — néhány száz méterig terjedő — távolságra való közelítése céljából fordul elő, a tüzifahasábokból összeállított csatornákban, az úgynevezett „vándorvályuk"-ban. A csúsztatott fa hatáskörébe eső területeken minden más munka a csúsztatás időtartama alatt szünetel. A csúsztatás által érintett utaknál őrök állítandók. Ólmos esők idején a csúsztatás beszüntetendő.

Meredek oldalokon a készletezés, rakásolás tilos, itt a közelítés a lankáig, ennek hiányában pedig a völgyfenékig történjék.

Különleges viszonyok közt különleges óvórendszabályok lépnek életbe, melyek itt mind fel nem sorolhatók.

Tengelyen való szállításnál a balesetelhárító rendszabályok figyelemben kell, hogy részesítsék az embervédelem mellett az állatvédelmet is. A járművek állapota, teherbírása, megfelelő fékszerkezetekkel való ellátása időnként megvizsgálandó. Erősebb lejtőknél a kétszeres biztosítású fékezés kötelező, szükség esetén a vonóállatot kormányzó emberen kívül egy második, vagy több kisérő személy a fék hatásosabb kezeléséhez s a jármű állandó figyeléséhez kirendelendő, az egymást követő járművek között betartandó távolság előirandó.

A járművek egyenletes, mindkét oldalon egyforma s lehetőleg mélyen fekvő súlyponttal bíró terhelése megkövetelendő. A vonóállatok kellő gondozottsága, hámosfelszerelésüknek, patáik bevasalásának megfelelő állapota ellenőrizendő, túlerőltetésük erélyesen tilalmazandó. Rönkszállításnál a rönkemelő-szerkezet — bármily primitív, de megfelelő erős és visszavágódás ellen biztosított kivitelben — használata kötelező. Rönkszállítást csak az ebben begyakorolt fuvaros vállalhat önállóan.

Az utak, hidak jókarbantartása, utóbbiak megfelelő teherbírása, az éles kanyarok kiküszöbölése a munkáltató részéről gyakori időközökben ellenőrizendő; nagy esőzések után a szállítás megkezdését az utak bejárása előzze meg.

Meredek lejtők felől kerékvetők, útkorlátok alkalmazandók. Keskeny útszakaszokon megfelelő távolságokra kitérők beiktatása kötelező.

A kisvasuti szállításnál előírt óvórendszabályok és berendezések nem különböznek a közforgalmi vasutaknál érvényben állóktól, azért itt részletes tárgyalást nem is igényelnek. A keskeny nyomköz s az ezzel kapcsolatos fölfekvési és egyensúlyi viszonyokra való tekintettel a mindkét oldalon való gondosan egyenletes terhelés itt fontosabb szerepet játszik.

Az emberi erővel való kocsitolatás — noha itt sem megengedett, csak tűrt módszer, rövid távolságra gyakran elkerülhetetlen s fokozott balesetelhárító éberséget követel, mert ebből származó balesetnél a felelősség kivétel nélkül a munkáltatóra hárul.

Az iparvágányok hatásos és biztonságos elzárása illetéktelenek elől, a fékállások állandó megszállva tartása, a gördülő kocsik megállítása, a kerék elé, hosszú nyélre erősített, Δ-alakú ékek segítségével, a kocsik összekapcsolása kizárólag a külön e célra kijelölt, hozzáértő munkások által, a kézi erővel mozgatott, terhelt vasuti kocsik kizárólag oldalról és hátulról való megközelítése azok a rendszabályok, amelyek különös figyelemben részesítendők.

A rakódói kezelésnél betartandó óvórendszabályok sok apró, jelentéktelennek látszó tényezőből tevődnek össze, melyek azonban végeredményben hatásosaknak bizonyulnak a balesetek elhárításánál.

Az itt alkalmazott munkások állandóbbak, többnyire csoport vezetők állandó felügyelete alatt dolgoznak. Új munkaerők előzetes kiképzés után, valamint jártas munkatársuknak alárendelve állítandók be. Azok, akik meggondolatlanságból, nemtörődömségből, gondatlanságból, vagy fegyelemhiányból maguk vagy társaik balesetének okozójává válnak, a munkából kizáratnak.

A tüzifa rakodói kezelésénél a helykihasználás a sarangok magasságának emelését, ez viszont a veszélyeztetés megnövelését vonja maga után. Két méter, vagy ennél magasabb sarangok két vége kettős kalodarakással biztosíttassék leomlás ellen Tíz méternél hosszabb sarangok az előre, hátradőlés ellen középen is kalodázással biztosítandók. Ugyanezen célból a sarangok alá helyezendő ászkok széles fölfekvésű darabok legyenek.

Sarangoláskor a 2 m-en felüli magasságra rakásolt sarangok mellett állani tilos. Feldobással történő kézbesítésnél a dobás a fogadásnak megfelelő lassú ütemben történjék, a sarang tetején állók megdobásából, illetve az alantállóra történő visszahullásból származó baleset elkerülésére.

A magas sarangok bontása középről induljon ki s a zárókalodák utoljára bontandók le. A vasuti kocsikról és kocsikra való le-, illetve felterhelés mindkét oldalon egyenletesen s a kocsi egész hosszában rétegenként történjék, nehogy a kocsik hossztengelyük körül leforduljanak. Tilos a tölcséres leterhelés, vagyis a kocsirakományok üreges megbontása, az üregbe becsúszó s így balesetet okozó fadarabok miatt.

A felterhelés alatt álló vasuti kocsik körül állani tilos. (Az átdobott vagy lecsúszó fadarabok útján beálló sérülés megakadályozására.)

A máglyákba halmozott bányafa- és talpfarakások végeit leomlás ellen ugyancsak kalodákkal zárjuk el. Ezen súlyosabb darabokból álló máglyákat 2 m-nél magasabbra felrakásolni tilos. A nagyobb darabokból álló máglyák ennél is alacsonyabbra rakandók. Egy átlagos munkás 50 kg-nál nagyobb súlyt ne emeljen és ne szállítson a vállán; 50 kg-nál súlyosabb darab kezeléséhez két embert kell vezényelni. A túlterhelt munkás járása ingadozó s eltekintve a gyakori sérvesedéstől, az elesés és elejtéssel járó balesetek okozója lehet. A munkás erejének maximális igénybevétele huzamosabb időn át, balesetelhárítási szempontból, okvetlenül kerülendő.

A közlekedési vonalak állandóan nyitva, akadálymentesen tartandók, útbaeső árkok megfelelő szélesen és áthajlásmentesen

áthidalandók; nyilt árkok megterheléssel való átlépése tilos. Talajegyenetlenségek megszüntetendők. Fagyos időben a közlekedés útvonalai csúszás ellen földdel, salakkal felszórandók, róluk a hó nyomban eltávolítandó.

Két munkás által végzett emelés mindig vezényszóra, egyszerre történjék.

Faanyagok vállon történő szállításánál „egyvállas" munkások állíttassanak párba, vagyis olyanok, akik ugyanazon oldalú vállukon hordanak terhet, amely rendszabály a teher ledobásánál beálló baleseteket hivatott elhárítani.

A rönk rakódói kezelése igényli a legnagyobb óvatosságot. A gyakran 3—4 tm^3-es volumennél a 30—40 q súllyal bíró darabok mozgatását összeszokott, egymás kezére dolgozó, fegyelmezett munkáscsoportok végezzék, maguk választotta csoportvezetővel, akinek feltétlen engedelmességgel tartoznak.

A túlterhelés, mint nagyarányú balesetek előidézője, itt a leggondosabban kerülendő, lassú, ütemes, előrelátó vezetéssel haladó munka az alapvető követelmény.

A rönkfa rakódói kezelése máglyázásból s fel- vagy leterhelésből áll. A máglyák ászkokra helyezve, 3—4 méter magasak lehetnek, elejük és végük lejtősen legyen kiképezve. Az alsó darabok kigördülése ellen cikkes hasábból álló ékekkel biztosítandók. Az egyes darabok rakódói mozgatása hengerítéssel történik és pedig földön vagy ászokfán.

Az ászkok teherbírása mindig többszörös biztosítással vétessék s elmozdulás ellen erős cövekeléssel és vaskapcsokkal biztosítandók. A felhengerítésnél egy munkásra 100 kg terhelés számítandó átlagosan.

A vasuti kocsira vagy kocsiról való terhelésnél a „magas rakodó" használatának kötelező előírása volna szükséges. A felhengerítésnél vasalt ászkok használata célszerű, melyeknek oldalsínjein vissza nem csúszó ékszerkezet tolható előre a rönk alá, a visszagördülés biztos elhárítására.

A használt ékek megfelelő terpesztésűek (magasságúak) legyenek, nehogy a rönk átemelődjék rajtuk, viszont túlmeredek ékek a kivágódásnak vannak kitéve. Különleges méretű rönkök két végükön alkalmazott sodronykötelekkel egyidejűleg szembehúzva is hengerítendők felfelé. Sodronykötél hiányában visszacsúszás ellen legalább ellen-lánccal biztosítandók.

A baleset elleni védekezést szolgálja a már megtörtént baleset gyors elhatárolása. Az épen maradottak biztonságba helyezése, szükség esetén a munka beszüntetése, a balesetet szenvedettek célszerű megsegítése erre hivatott szerv által. E célból szükséges minden nagyobb munkahelyen néhány ember kioktatása az okszerű elsősegélynyújtás elemi fogásaira, a szükséges mentőesz-

közök, kötszerek, hordágy készenlétben tartása s távolabb fekvő munkahelyeken a betegszállításról való preventív gondoskodás.

A mentés lefolyása előre megállapított szabályok szerint kell, hogy történjék, mert anélkül a súlyosabb balesetet rendesen mégjobban súlyosbítja a fejvesztett kapkodás.

Az elsősegély-nyujtást igen jól előmozdítják a megfelelő helyen kifüggesztett, rövid utasítással ellátott szemléltető képek, amilyenek a nálunk széltében látható, a m. kir. népjóléti és munkaügyi minisztérium által kiadott „Elsősegély-nyujtás" feliratú táblázatok, továbbá a pihenőre, vagy munkájuk abbahagyására külső okok miatt kényszerült munkások előtt a felügyelő által alkalomszerűen tartandó oktatás.

A munkavezetők, munkafelügyelők elemi kiképzése orvos által tartott rövid tanfolyamokon, az elsősegély-nyujtásra nézve elengedhetetlen szükségletnek látszik a fakitermelés-szállítás viszonyai közt, ahol a távollakó orvos eléréséig, vagy a helyszínre történő kiszállásáig az emberélet megmaradása vajmi gyakran függ a felügyelő közegek e téren nyert kiképzésétől.

Jól felszerelt mentőszekrény kéznéltartása, nagyobb munkahelyek közelében erdei menházak létesítése s ezeknek a mentés elemi eszközeivel való felszerelése, nemkülönben olyan követelmények, melyek a munkaadó felelősségétől elválaszthatatlannak látszanak. Célszerű lenne olyan, a gyakrabban előforduló erdei balesetek lefolyását elrettentő célzattal ábrázoló, a hátborzongató valóság erejével ható, művészi szemléltető ábrák sokszorosítása s alkalmas helyeken való kifüggesztése, mint amilyeneket pl. az OTI kezdeményezéséből az ipari munkahelyeken láthatunk, „Baleset ellen védekezz!" felírással.

A balesetet szenvedettet kötelezni kell arra, hogy a jelentéktelennek látszó balesetet is a legrövidebb időn belül jelentse a legközelebbi felügyelőnek, vagy a munkaadó más megbízottjának. Egyidejűleg ő maga is tartozik minden rendelkezésre álló eszközt felhasználni, hogy mielőbb elsősegélyben részesüljön s ezt követőleg, ha szükséges, orvosi kezelésbe jusson. A munkát folytatnia mindaddig tilos, míg a testén levő nyilt seb szakszerűen bekötözve nincs.

A munkaadónak a munkással szemben fennálló kötelezettségét balesetkor törvény szabályozza. Igy ennek tárgyalása itt szükségtelen.

Az intézményes balesetvédelem a fakitermelésnél és szállításnál, — tehát a szorosan vett erdészeti-balesetvédelemnél — nálunk még kialakulóban van. Ennek megfelelően jelen összefoglalás nem bírhat a szükséges alapossággal, hanem inkább keretnek tekinthető; a szak érdekében álló volna, hogy ezen tárgykörhöz minél többen hozzászólnának a gyakorlat emberei s így

azt fokozatosan minden tekintetben helytálló tartalommal töltenénk ki, melynek alapján az intézményes erdészeti balesetvédelem megszervezhető volna úgy, mint pl. az Németországban történt, ahol a nagyobb erdőterületekkel bíró tartományok mindenikének megvan a maga „német alapossággal" rendszeresen kidolgozott: „erdészeti balesetelhárító rendszabályzata".

*

Vorbeugung von Betriebsunfällen bei der Schlägerung und Bringung des Holzes. Von *B. Szeöts.*

Die bezüglichen Massregeln haben sich zu erstrecken auf die: *a)* Vorbeugung von Unfällen; *b)* Abgrenzung des Schadens; *c)* Regelung des Verfahrens nach dem Unfall.

Ausser den allgemeinen Vorsichtsmassregeln sind besondere Vorkehrungen zu treffen bei der: *a)* Schlägerung und Rückung; *b)* Zufuhr durch Pferde; *c)* Beförderung durch Kleinbahn und Motorfahrzeuge; *d)* Lagerplatz-Manipulation des Holzes.

Die Grundlagen eines institutionellen Unfallschutzes sind auch in Ungarn geschaffen, die hiezu berufenen staatlichen Organe halten Schritt mit der Entwicklung und entsprechen gut ihrer Aufgabe. Das Verhältniss zwischen Arbeiter und Arbeitsgeber — hinsichtlich etwaiger Unfälle — ist gesetzlich geregelt. In forstwirtschaftlicher Beziehung wäre aber noch manches nachzuholen.

*

Prévention des accidents professionnels qui peuvent survenir pendant les coupes et la vidange. Par *B. Szeöts.*

Les mesures concernant les accidents ont pour objet *a)* la prévention des accidents; *b)* la limitation des dommages; *c)* la procédure qui suit l'accident.

En dehors des dispositions préventives générales, il y a lieu de prendre des dispositions spéciales à l'occasion *a)* de l'abatage et de l'approche; *b)* des transports par traction hippique; *c)* des transports par chemin de fer à voie étroite; *d)* de la manutention du bois sur les lieux d'emmagasinage ou de chargement.

Les bases de la protection ouvrière en cas d'accident existent en Hongrie, et les autorités compétentes sont à la hauteur de leur tâche. La loi réglemente les droits et devoirs des travailleurs et employeurs en matière d'accidents, mais une étape reste encore à parcourir dans le domaine des accidents forestiers.

*

Prevention of working accidents at the felling and transporting of timber. By *B. Szeöts.*

The measures concerned are to be fixed for: *a)* prevention of accidents; *b)* limitation of damage; *c)* regulation of procedures after accidents.

Besides the general precautions also special preperations are to be made for: *a)* felling and removing; *b)* transporting by horses; *c)* transporting by economic railways and motor carriages; *d)* depot manipulations.

The bases of an institutional accident protection are laid down even in Hungary, the state organisations concerned keep pace with the general development and their working is a satisfactory one.

The relations between labourer and employer is — respecting accidents — regulated by law, but in forest connections some details are to be amended.

Beszámoló a III. éves erdőmérnökhallgatók 1936. évi tanulmányútjáról.

Írta: **Szeless István** okl. erdőmérnök.

Az erdőműveléstani tanulmányút ez évben a következő erdőgazdaságokba vezette el a III. éves erdőmérnökhallgatókat: a miskolci kincstári erdőuradalom, gróf Károlyi László htb. uradalma Füzérradvány, gróf Forgách Balázs kopócsapátii uradalma, a püspökladányi áll. erdészeti szikkísérleti telep és a gödöllői kincstári erdőuradalomba. Törvényhatóságok szerint sorakoztatva: Borsod, Abauj, Szabolcs, Hajdu és Pest vármegyék; ezt követőleg erdőrégiók szerint felsorolva: láttuk a bükk régióját, azután lefelé a gyertyán és tölgy övét, majd a Tiszán átmenve láttunk homoki erdőket és pedig főként akácot, azután sziket és annak erdősítését és végül a Duna—Tiszaközén megint homokon fekete, erdei fenyőt, akácot és tölgyet.

Utunk első állomása a miskolci kincstári erdőuradalom volt, tehát részben a tölgy és gyertyán, részben már a bükk hazája. Nehéz lenne mindazt részletesen leírni, amit ebben az erdőgazdaságban láttunk. Ezért főként csak arra terjeszkedem ki, ami mint ujdonság tűnt fel nekünk és amit a ma ott működő kollégák önzetlen és nehéz munkával vezettek be, mintegy a régi gazdálkodás hibáinak kijavítására és a mai gazdálkodás elasztikusabbá tételére.

Az első kép, amelyet a bányabükki erdőgondnokságban kaptunk kb. 20 éves majdnem tiszta gyertyánsarjerdő, amely úgy keletkezett, hogy ezelőtt húsz évvel levágták ott a felerészben koncsántalan tölgy, felerészben gyertyán állományt s bár abban az időben szépen mutatkozott az állomány alatt magról kelt tölgycsemete, az előtörő gyertyánsarjak nyomását nem bírta, alatta sínylődött, majd elpusztult. Ezért áll ma a terület egy részén

elegyetlen gyertyánsarjerdő. De csak egy részén! Mert a másik részén a mai gondnok agilitása nem tudta nyugodtan nézni a sarjak garázdálkodását és idejekorán belenyúlt az erdőbe a gyertyán-sarjak 3—4 évenkénti kivágásával és ma sikerült elérni azt, hogy az ápolt részekben a gyertyánsarj helyén kefesűrű, magról kelt tölgyes áll. Csak jó szem a helyzet felismeréséhez és egy kis gondosság kellett hozzá.

Második kép: tölgyelegyítési kísérleti terület. A kísérleti terület 3 részre oszlik: az első részen, amely még külön 4 egyenlő részre van osztva, a tölgy elegyítve van lúcfenyő, jegenyefenyő, erdei fenyő és veresfenyővel (mindegyikkel külön-külön egy-egy negyedrészen). A ma 6 éves kísérlet eredménye az, hogy a veresfenyő messze a tölgy fölé ugrott, az erdei fenyő ezidőszerint még együtt halad a tölggyel, a lúcfenyőnél, de különösen a jegenyefenyőnél már bele kellett nyúlni a tölgybe, hogy a fenyők alul ne maradjanak. A belenyúlás enyhe szabadítgatás alakjában történik minden második évben.

A kis terület második része tölgyes, beleültetett bükkel. Szintén ápolva és szabadítgatva elérhető volt, hogy a tölgy és a bükk ma együtt halad. A belenyúlás mértékét nem lehet sablonba önteni: azt a megfigyelés, tapasztalat és egyéni érzék összhatása szabja meg.

A harmadik részen az újulat megmaradt eredeti állapotában: az elmult 6 évben semmiféle beavatkozás nem történt. Ez azután azt eredményezte, hogy a feltörő tölgy-sarjak, továbbá nyár- és fűzsarjak ma már teljesen maguk alá szorították a magról kelt csemetéket, bizonyítékaiként annak, hogy mennyire fontos a fiatalos ápolása.

Az utunk innen egy másik kísérleti területre vitt; szintén tölgy állomány ugyancsak 3 részre való beosztással. Ez a kísérlet párhuzamosan *hízlalási* és *felújítási* célokat szolgál. A három részre való beosztás három különböző erősségű belevágást jelöl. Tekintettel arra, hogy ez a kísérlet nem régen került beállításra, az eredményeket most még nem láthattuk tisztán, csak az volt már most nyilvánvaló, hogy még a legerősebb belevágás — amely mintegy 35%-át kivette a faanyagnak — sem vált az állomány és felújulás kárára.

A tanulmányutunk első napját még egy — ugyancsak a banyabükki erdőgondnokságban fekvő — fokozatos felújítás megtekintésével fejeztük be, amelyben ez évben vitték keresztül a tarolóvágást: az egész kép lényegesen eltér a sablonos fokozatos felújító vágás képétől, mert a bontás — amint az a fiataloson igen jól látszik — nem egyenletesen történt, hanem csoportosan, foltonként és ezáltal a Gayer által horst- und gruppenweise Verjüngung-nak nevezett felújítási eljárásra ismertünk benne, ami sok-

kal jobban idomul magához a természethez és ennek következtében jobbnak mondható.

A következő nap a ládi rakodón keresztül a nagysomi erdőgondnokságba vezetett bennünket. Közvetlenül a rakodó felett hatalmas tarravágott terület hívta fel figyelmünket, amely azonban messziről és a felületes szemlélőnek tetszett csak üresnek; közelebbről és jobban szemügyre véve az egész területen a legszebb, kefesűrű tölgyújulatot találtuk. (1. kép.) Megértés végett

Nagysomi erdőgazdaság. Az egykori disznólegelő helyén álló és az 1926. évi jó makktermésből származó kefesűrű tölgyújlat.

a gondnokság vezetője előadta, hogy a terület 1926-ig rossz 0.5 záródású tölgysarjerdő volt, azonkívül egy része sétahelyül, másik része disznólegelőül szolgált. Ennek következtében asztalsímaságúra le volt taposva. Az 1926. évi kiváló makktermés és az ennek nyomán mutatkozó újulat arra késztette a kezelő gondnokot, hogy — bár nehézségek árán is, mert hiszen a legeltetés eltiltása, mindig nehezen keresztülvihető kérdés — a járás-kelést és legeltetést kiszorítsa az erdőből. Ez sikerült és ennek következtében olyan szép fiatalos maradt, amely megengedte az állománynak fölüle való fokozatos kihasználását, amely azután ez év telén befejezést is nyert. A sarjak ugyan elő-előtörnek, de minden 3—4 évben ismét kivágásra kerülnek.

Innen olyan területeken mentünk keresztül, amelyek régebben mind legelők voltak s csak mióta a koncentrált legelőkkel sikerült

a kincstári erdőuradalomban a legeltetés kérdését sikeresen megoldani, azóta váltak átvezethetőkké e területek a rendszeres erdőgazdálkodásba. Láttunk itt 20—25 éves majdnem elegyetlen tölgyállományokat, amelyekből egyrészt a régi böhöncöket, másrészt a most kiugró egyedeket szedik ki, mert azok maguk körül egész facsoportokat nyomtak alá. Természetesen hézag mindenhol marad utánuk, de azt is láttuk, hogy ott, ahol már néhány évvel ezelőtt kiszedték ezeket az egyedeket, ott az állomány minden nehézség nélkül záródott; a *záródásig pedig vagy a hézagban magról kelt egyedek, vagy a feltörő sarjak védik a talajt a besugárzástól.*

Következő kép 9—12 éves magról kelt tölgy fiatalos volt, kb. 4 m átlagos magassággal. Ebben a sarjak már-már kezdtek elhatalmasodni, de az agilis erdőgazda beállította a tisztítómunkát a sarjak kivágására. Őszintén bevallva, most a legrosszabb a kép. Közvetlen a munka után, mert aránylag nagy házagok maradnak, amelyek azonban — ezt szintén láttuk — 2 év alatt záródnak. Itt látta a fiatal erdészgeneráció, hogy ha kezdetben nehézségek mutatkoznak is, nem szabad azoktól visszariadni, hanem a szaktudás biztonsága alapján állva, bele kell vágni.

Nem mulasztottuk el megtekinteni természetesen Lillafüredet és környékét, a táj és az építkezések szépsége szempontjából; azután az erdészeti tudományok kiváló szellemének Vadas Jenő volt professzorunknak az emléktábláját, hogy emléke mindig ott éljen a fiatalabb erdészgenerációban. Mint a tanulmányút tárgyához tartozót, néztük meg a kíválóan kezelt lillafüredi pisztrángtenyészetet is.

Ezzel utunknak a miskolci kincstári erdőgazdaságban eltölteni szándékozott része befejeződvén, sok új és kellemes benyomással vettünk búcsút: itt szóról-szóra láttuk megvalósítva mindazon új tanításokat és elveket, amelyeket ma az egyetemen professzoraink szájából hallunk és láttuk azt, hogy az elméleti tanításokkal mégis csak a legtökéletesebb összhangba lehet hozni a gyakorlatot.

Utunk most a részben Zemplén, részben Abaujvármegyében fekvő gróf Károlyi László-féle füzérradványi htb. erdőuradalomba vezetett, amelynek berendezését, modern szellemben való vezetését csak azzal jellemezhetem, hogy ott a tanulnivágyó erdész mindent megtalál és mindent jól megtanulhat. Nem beszélek a kitünően megszervezett központi adminisztratív szervről, nem beszélek a különálló és működő erdőrendezőségről; nem beszélek a központosan elhelyezett iparteleprol, mely gőzfürésszel, műhelyekkel felszerelve az egész erdőgazdaság műszaki magvát képezi; ide futnak össze az erdőket behálozó 500 m/m nyomtávú gördülő vasutak, ez a lelke az egész uradalmon végigmenő és az uradalmat a legközelebbi várossal összekötő 760 m/m nyomtávú vasútnak. Tisztán csak néhány erdőművelési vonatkozásokról emlékezem meg.

Ennek az uradalomnak akármelyik részében járva is csak jót, újat láttunk éppen azért csak néhány legfeltűnőbbet, legjobbat emelek ki ezen rövid beszámolómban. Az egész erdőgazdaságban a tendencia ma a természetes felújítás és ez mindenütt, ahol a kitettség és a talajviszonyok megengedik, minden nehézség nélkül keresztülvihető. Több helyütt azonban a leromlott, erősen köves talaj, — amelynek a régi helytelen tárvágásos rendszer az okozója, mert a tárvágások után a csapadéknak gyermekjáték volt a vékony termőtalajt a köves altalajról lemosni — nehéz feladatot rótt a kezelő erdőgazdára. Ez a nehézség azonban megoldásra talált a biztos és feltétlen eredményű lépcsős kopárfásításban, amely módszerrel ma az uradalomból minden kopár eltűnt. Kissé ugyan drága, de feltétlenül hatásos módszer. Lényege ennek, a meredek oldalak mintegy 80 cm széles, rétegvonalakkal párhuzamosan haladó kipadkázása és pedig a padka szélén végig ászokfák, fakampókkal stabilan a talajhoz kötve; a padkák azután sűrűn be vannak ültetve fekete fenyővel és lucfenyővel és pedig k. holdankint mintegy 5000 drb csemetével. Némely kopáron annyira nem volt talajtakaró, hogy az ültető gödrökbe munkások hordották a termőföldet. A mai eredmények — e kopárfásitások ma 7—11 évesek — azt mutatják, hogy itt a gazdálkodás és a kopár harcában előbbi maradt felül a szaktudás nem kis dicsőségére.

Másik — ma még hazánkban egyedülálló látvány — a tölggyel való *létrás ültetés*, helyesebben makkolás volt. Ezt a rendszert az uradalom vezetője hozta a Spessartból és a lehető legjobb eredménnyel alkalmazzák. Lényege ennek a rendszernek az, hogy a gyomtakarót kb. 0.60 cm. széles pásztákban lehántják a pászták között, 1.00 m. széles sávot érintetlenül hagyva. A pásztákba — ezek irányára keresztben — egymástól kb. 0.50 cm.-re hozott sorokba sűrű makkolás kerül. A kikelő csemetéket mindaddig segítik kapálással, amíg a gyomok nyomásának veszélye elmúlik. Az általunk megtekintett *létrás makkolás* 1928. tavaszán lett foganatosítva, ma kb. 1.30 m. magas és kefesűrű. Más kommentárt nem is szükséges hozzáfűzni. Nem terjeszkedhetem ki a tovább látottak részletes leírására, csak annyit jegyzek meg, hogy a kiragadott két képen kivül mindenütt, ahova néztünk, gondos munkáskezek nyomát láttuk. A régi tarvágásos rendszer csorbáit a leggondosabb erdősítések pótolják, a középkorú állományok mintaszerű ápolásban részesülnek, a vágható korú állományokban pedig a legszebb példáit láttuk a természetes felújításoknak.

A bükk regiójából tovább indulva igen hamar változott a kép. Tokajnál átléptünk a Tiszán, hogy a szabolcsmegyei Kopócsapátiba utazzunk, dr. gróf Forgách Balázs úr akácgazdálkodásának megtekintésére.

Forgách gróf úr birtokán speciális akácgazdálkodást alakított ki. A telepítést mezőgazdasági közteshasználattal kapcsolatos ültetéssel végzi és az állományt 20 éves koráig tartja fenn. Ebben a korban levágja, a tuskókat kiszedeti, a területet feltöreti és három évig mezőgazdaságilag használja, amikor is burgonya, rozs és tengeri váltják egymást a termelésben. A negyedik évben azután következik az újratelepítés a mezőgazdasági köztesműveléssel, amely mindaddig tart, amíg annak lehetősége fennáll, vagyis amíg a sorok nem záródnak. A telepítés és véghasználat között természetesen többízben előhasználatot foganatosít. Ez röviden az általa bevezetett eljárás lényege. Az üzem rentabilitására vonatkozólag idézem Forgách gróf úr kijelentését, amely szerint erdejének nagyságát a mostani kétszeresére akarja emelni folytonos új telepítésekkel. Az erdő állapotára pedig kommentárul fűzöm azt, hogy annak minden fája, annak minden talpalatnyi területe a birtokos *erdőszeretetét, szaktudását* és *tudatos munkáját hirdeti.*

Külön ki kell emelnem még azt a kellemes meglepetést, hogy ottlétünk alkalmából összejött a vármegye sok számottevő nagybirtokosa, akiket mind az alföldi erdőtelepítés iránti érdeklődés hozott oda. Mi pedig azzal a megnyugtató érzéssel vettünk búcsút a vendéglátó Forgách gróf úrtól, hogy az ő úttörő munkája alapján Szabolcsvármegyében az új erdők telepítésének és a meglévő erdők ápolásának ügye a legjobb reményekre jogosít.

A homoki erdő megtekintése után Alföldünk egy másik speciális talaján, a sziken való erdősítést tettük tanulmányozásunk tárgyává. Utunk tehát Szabolcsból Püspökladányba vezetett, az áll. erd. szikkisérleti telepre. Közben Debrecent érintve egy kevés időt szakítottunk hazánk egyik legnagyobb és legérdekesebb városának is a megtekintésére, hiszen a tanulmányutunknak elsősorban erdőgazdasági vonatkozásain kívül az egyéb látnivalókat is fel kellett ölelnie magában.

Nem tartom szükségesnek részletesen beszámolni a püspökladányi telepen látottakról, hiszen ennek a leírása, az ott folyó kísérletek és eredmények már igen sokszor kerültek közlésre. De feltétlenül szükséges volt megmutatni a telepet a fiatal erdészgenerációnak, hogy lássa azt a szívós és kitartó birkózást, az emberi szaktudás és munka és a természet mostohasága között. Az első kép után valami olyan csalódásfélét láttam a hegyvidéki erdőkhöz szokott hallgatók arcán. De amikor a telep egyik szélén kiértünk a végeláthatatlan legelőkhöz és a kámforfűvel és pirosnadrág csenkesszel borított silány területet meglátták és amikor a telep vezetője elmondta, hogy ahol ma a telep áll, ott azelőtt éppen olyan sivár legelő volt és azt csak a 10 éve folyó kitartó munka tette erdővé — mert hangsúlyozom, ma valóban már erdő — akkor a csalódást az arcokon a csodálkozás váltotta fel. (3. kép.)

Képpel bizonyítom azt, hogy a püspökladányi kísérleti terület ma valóban erdő.

Püspökladányból tovább indultunk utunk utolsó állomására Gödöllőre; ez a hely hagyományosan beleilleszkedik a III. éves

Püspökladányi szikkísérleti telep. Kanadai nyár tamariskával.

tanulmányutak keretébe. Oka ennek egyrészt a József fhg. arboretum, másrészt az a nimbusz, amely az udvari vadászterületet körülveszi.

Igen szép feladatot láttunk itt megoldva: a régi vadászterületek, — amelyek természetesen e minőségükben erdészeti szempontból nem voltak szakszerűen kezelve, — átvezetését rendszeres üzembe úgy, hogy mint vadászterületek továbbra is megállják helyüket és mint erdők ne essenek semmiféle kifogás alá. A régi képet: 0.5 záródású elágasodott, öreg törzsekkel borított területeket sakktáblaszerűen váltogatják a mindenütt dróttal körülvett igen jól sikerült felváltva tölgy, cser és erdei meg feketefenyő erdősítések. Az erdősítések mindenütt előzetes alapos *ásóval* való megmunkálással történnek a mezőgazdasági kőztesművelés segítségül vételével. Igy aztán a kultúrák végig az erdőgazda kezében maradnak. Utunk egy része a gyantacsapolási kísérletek mellett vezetett el; nem mulasztottuk el a fontos mellékhaszonvétel alapos megtekintését. Gödöllői tartózkodásunkat az arboretum megtekintésével fejeztük be és azzal a benyomással vettünk búcsút a vendéglátó erdőtisztikartól, hogy ők megmutatták azt.

miszerint az erdő és vadgazdálkodás — amiről már igen sok vita folyt — igenis összeegyeztethető.

Ezzel tanulmányutunk tulajdonképen végetért. Meg vagyok róla győződve, hogy a hallgatók rövid tíz nap alatt olyan sok és gazdag impressziót szereztek, amelyeket később a gyakorlatban igen jól fognak tudni kamatoztatni. Mi pedig, akik ilyen tanulmányutakon már többször résztvettünk és éppen az ezéven bejárt vidékeket jól ismerjük, azzal az érzéssel térünk vissza Sopronba, hogy sok új és örvendetes lépés történt az erdőgazdálkodás modernizálása felé.

*

Studienreise des III. Jahrganges der forstlichen Universitätsjugend im Sommer 1936. Von *I. Szeless.*

Die alljährliche waldbauliche Excursion macht die Hochschüler mit den typischen Waldbildern des heutigen Ungarns bekannt.

Im laufenden Jahre wurden zuerst einige natürliche Eichenverjüngungen, Durchforstungen und diesbezügliche Versuche der kgl. ung. ärarischen Forstverwaltungen Bányabükk und Nagysom (Bükk-Gebirge), nachher der in jeder Hinsicht musterhaft geleitete Forstbesitz des Grafen László v. Károlyi (Füzérradvány) besichtigt, wo besonders die Aufforstung von verkarsteten Hängen und die schönen Erfolge der vor kurzem eingeführten „Leitersaat" vollste Anerkennung verdienen. — Die zielbewusste Robinien — Hochwaldwirtschaft des Grafen Balázs v. Forgács in Kopócsapáti gehört ebenfalls zu den Sehenswürdigkeiten des Landes (20 jähriger Umtrieb, landwirtschaftliche Vor- und Zwischennutzung). Die forstliche Versuchsanlage für Aufforstung von Szik(Alkali)-böden in Püspökladány und das Erzherzog Josef Arboretum in Gödöllő reihten sich abschliessend und lehrreich zu den obigen Programmpunkten.

*

Voyage d'études des étudiants de IIIe année de la Faculté des mines et forêts pendant l'été de 1936. Par *J. Szeless.*

Grâce aux excursions annuelles, la jeunesse universitaire arrive à connaître les aspects typiques des forêts de la Hongrie actuelle.

Cette année, on a visité quelques chênaies en régénération naturelle, des éclaircies, les terrains d'expériences à Bányabükk et Nagysom de l'administration des forêts domaniales, ensuite la propriété forestière-modèle du comte Ladislas Károlyi (Füzérradvány) où le boisement de versants dénudés et les „semis en échelle", pratiqués depuis peu et avec de beaux résultats, ont provoqué l'admiration. Les futaies de robiniers du comte Blaise Forgács, à Kopócsapáti, méritaient également une visite (révolution

de 20 ans avec sartage). La station de recherches de Püspökladány pour le boisement des terres alcalines et l'Arboretum de l'archiduc Joseph à Gödöllő terminaient dignement le programme du voyage d'études.

*

The excursion of the IIIrd year students of the Forest University in Summer 1936. By *I. Szeless.*

The annual silvicultural excursion makes the college boys familiar with the typical woods of present-day Hungary.

In this year at first some natural oak regenerations, thinnings and researches of the Royal Hungarian State Forest Administrations of Bányabükk and Nagysom (in the Bükk-Mountains) have been visited, after those, the forest estate of Count László de Károlyi (Füzérradvány), which serve as a model management, and is chiefly by its hoe afforestations and the newly introduced "ladder sowings" worthy of full praise.

The locust woods of Count Balázs de Forgács in Kopócsapáti — managed under high forest system (with 20 years rotation in connection with agricultural intermediate yields), also belong to the most remarkable objects of interest in the country.

The forest researches for afforestation of alcalic („Szik") soils in Püspökladány and the Archiduke Josef Arboretum at Gödöllő have been the last, but not least, very instructive points of the programme.

EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK

Jegyzőkönyv

felvétetett az Országos Erdészeti Egyesület igazgató-választmányának Miskolcon, 1936. évi augusztus 1-én, délelőtt 10 órakor tartott üléséről.

Jelen voltak: báró Waldbott Kelemen elnök, ifj. gr. Teleki József alelnök, Biró Zoltán ügyvezető, Fekete Zoltán, Földváry Miksa, Lády Géza, Molosány Gábor, Papp Béla, Papp-Szász Tamás, báró Prónay Gábor, báró Prónay György, Roth Gyula, Schenkengel László, Takách Zsigmond, Urbánfy Ignác, Vuk Gyula, Zügn Nándor választmányi tag urak és dr. Mihályi Zoltán segédtitkár.

Báró Waldbott Kelemen elnök: Üdvözlöm a megjelent Urakat és az Egyesület igazgató-választmányának a mai napra kitűzött ülését megnyitom.

Megállapítom, hogy a választmányi ülés határideje a kellő időben közhírré lett téve, s hogy az ülés a megjelentek számára való tekintettel határozatképes.

Távolmaradásukat kimentették: báró Biedermann Imre, Czillinger János, Ivanich Ferenc, Kovács Gábor, v. Lámfalussy Sándor, Matusovits Péter, Onczay László, őrgróf Pallavicini Alfonz Károly, Véssei Mihály választmányi tag urak.

A jegyzőkönyv hitelesítésére Papp Béla és Schenkengel László választmányi tag urakat kérem fel.

A mai ülésünk tulajdonképpeni tárgya néhány, a közgyűlés elé terjesztendő javaslat és egy-két időközben felmerült kisebb kérdés elintézése.

Tekintettel a rendelkezésre álló rövid időre, felkérem az ügyvezető urat, hogy ezeket az ügyeket ismertetni szíveskedjék.

Ügyvezető: Tekintetes Igazgató Választmány! A számvizsgáló Bizottság a zárszámadást felülvizsgálta, a költségvetést összeállította és azt szétküldte, méltóztatnak kívánni, hogy itt tárgyaljuk-e le? *(Nem!)*

Tisztelt Igazgató Választmány! báró Prónay György Őexcellenciájától érkezett be egy indítvány, amit a segédtitkár úr fel fog olvasni. Az indítvány szabályszerű időben érkezett be és a közgyűlés elé akarjuk bocsátani.

Segédtitkár olvassa az indítványt: „Méltóságos Elnök Úr! Az Országos Erdészeti Egyesület 1936 március 31-én, majd május 8-án tartott igazgató-választmányi ülésén foglalkozott a *tűzifa forgalmának szabályozásával.* Az igazgató-választmány a tűzifa kötött forgalmát a mai keretek között, bizonyos módosítások keresztülvitele mellett fenntartandónak tartja. Az erdőbirtokosok kiváló érdekeire való tekintettel szükségesnek tartom, hogy ezen kérdés, illetve az igazgató választmány állásfoglalása az 1936 augusztus 1-én Miskolcon megtartandó *közgyűlés tárgysorozatába*

felvétessék. Tisztelettel kérem tehát Méltóságos Elnök Urat: az igazgató-választmány fenti állásfoglalását tárgyalás végett a közgyűlés tárgysorozatába beiktatni."

Ügyvezető: Az igazgató-választmány eddig már két ízben kifejtette álláspontját és ezért azt ajánlja: tegye az igazgató-választmány azt a javaslatot a közgyűlésnek, hogy kérje a földmívelésügyi miniszter Urat az eddigi rendszer további fenntartására. A kormánynak sürgősen intézkednie kell, hogy szeptember elejére, mikor a termelés megindul, legyen egy szervezet, — úgy mint eddig —, amely a magyar fára átvételi kötelezettséget vállal. Az igazgató-választmány kifejezetten hangsúlyozza, hogy nem kíván senki mellett sem állástfoglalni, ellenben égetően szükségesnek tartja, hogy az intézkedések kellő időben történjenek.

Elnök: A maga részéről még néhány megjegyzést fűz a kérdéshez. A választmány, a beadványban, amit a földmívelésügyi miniszter Úrhoz intézett ebben a dologban, egyhangúlag foglalt állást. Tehát még azok is csatlakoztak a javaslathoz, akik a tűzifa értékesítésének szabályozását eleinte másképpen kívánták megoldani. A választmányban az ellentétes álláspontot főleg Esterházy Móric gróf Úr képviselte, aki azonban a felvilágosítások után a miniszter Úr előtt is ismételten deferált ebben a kérdésben és az egyesület álláspontjára helyezkedett. Tehát, nézete szerint, csak konzekvens marad a választmány, ha Biró Őméltósága által indítványozott javaslatot hozza. Tudjuk jól, hogy ez a kérdés az utolsó időben állandó ellenségeskedésre, súrlódásra és személyeskedésre vezetett; ezt az álláspontot a magyar erdőgazdaság érdekében meg kell szüntetni, mint elnök kötelességének tartja, hogy erre törekedjék. Ugyanezen az álláspontón áll a földmívelésügyi miniszter Úr is, aki már több ízben adott kifejezést annak az aggályának, hogy nagyon nehéz a magyar erdőgazdaság érdekeit a többi érdekeltségekkel szemben megvédeni, amikor az erdőgazdasági érdekeltség és elsősorban a birtokosság, nincs egységes álláspontón és a földmívelésügyi miniszter akkor, amikor a birtokosság és az érdekeltség felkérésére intézkedéseket tesz, ki van téve annak, hogy hátba támadják őt birtokos oldalról. Ilyen esetek nagyon gyengítik a földmívelésügyi miniszter Úr pozicióját a kabinetben. Ezt a miniszter Úr igen fájlalja és több ízben felszólította őt valamilyen megoldás keresésére. Ilyen értelemben született meg ez az átirat, amit a földmívelésügyi minisztérium intézett 1936 június 27-én az Országos Fagazdasági Tanácshoz, amelyben az erdőbirtokosok szövetségének megalakítását sürgeti. Ez az átirat kizárólag az Országos Erdészeti Egyesület által kiküldött Fagazdasági Tanács-tagokat érdekli és nem vonatkozik a kereskedőkre, ennek következtében tehát neki, mint a Tanács elnökének, a feladata az volt, hogy ezzel a kérdéssel foglalkozzék, s most felhasználja a választmányi ülést arra, hogy a tett lépésekről beszámoljon. A miniszter Úr volt kegyes őt két hét alatt háromszor fogadni és igen behatóan foglalkoztak a problémával. A miniszter Úr meghívta erre a tárgyalásra az ellencsoport képviselőit is és annak az óhajának adott kifejezést, hogy keresni kell a lehetőségét az erdőbirtokosság megszervezésére, mert csak közös plattformon állva lehet megolásra jutni. Azt hiszi, hogy úgy lehetne a kérdést elintézni, hogy a minisztérium hívjon egybe egy a birtokosság, illetőleg az erdőgazdasági érdekeltség által kijelölt bizottságot, ahol együttesen tárgyalják le a kérdést. Nézete szerint ebben a bizottságban a különféle felfogású birtokosoknak egyaránt helyet kell foglalniok. Indítványozza tehát, jelöljön ki a választmány egy erdőbirtokosokból álló bizottságot, azzal a feladattal, hogy a földmívelésügyi kormányzattal tárgyalva, egy olyan megoldást keressen, amely a vitás kérdéseket nyugvópontra hozza. A tárgyalás eredményéről a bizottság, a választmánynak is köteles legyen beszámolni. A bizottságba az

egyesület elnökén kívül: báró Prónay György, báró Biedermann Imre, gróf Esterházy Móric, őrgróf Pallavicini Alfonz Károly és gróf Esterházy János választmányi tag Urakat kéri kiküldeni. Felhatalmazást kér arra is, hogy amennyiben a megnevezett Urak valamelyike akadályoztatása miatt nem jelenhetne meg a tárgyalásokon, megfelelő póttagról gondoskodhassék. A hattagú bizottság elnöke Péchy Tibor miniszteri osztályfőnök lesz, aki az erdészeti ügyekben államtitkári felügyeleti hatáskört gyakorol és igen szívesen vállalta ezt a feladatot, mert mindjárt a minisztérium álláspontját képviselheti. Azt hiszi, hogy evvel mindent megtettek a béke megteremtésére. *(Általános helyeslés.)* Nem szeretné ezeket az intimebb jellegű dolgokat a közgyűlés elé vinni.

Ügyvezető: Javaslatát az alábbi szövegezésben terjeszti elő: „Az Országos Erdészeti Egyesület közgyűlése megállapítja, hogy a kormányzat által tett árvédelmi intézkedések az erdőgazdaság érdekeit teljes mértékben megvédték. Ezért szükségesnek tartja, hogy a mostani árvédelmi intézkedések továbbra is fenntartassanak. Tekintettel arra, hogy a következő évi termelések ez év októberében már megindulnak, a közgyűlés szükségesnek tartja, hogy az 1936—37. évi termelésre az árvédelmi intézkedések legkésőbb szeptember havában biztosíttassanak. A közgyűlés nem kíván állást foglalni abban az irányban, kire bízza a kormányzat a szükséges intézkedések lebonyolítását, kéri azonban, hogy az intézkedések idejében és a megfelelő anyagi biztosítással történjenek meg."

Az igazgatóválasztmány ügyvezető indítványát egyhangúlag magáévá teszi.

Ügyvezető: Pallavicini őrgróf úr a hitbizományi törvény végrehajtási utasítását megkapta az OMGE útján és ezzel kapcsolatban úgy véli, hogy célszerű lenne, ha azok helyett a kicsiny, szétszórt és a hitbizományhoz fel nem vehető erdőparcellák helyett, melyek a felszabaduló ingatlan területébe esnek, a hitbizományi ingatlanokkal összefüggő, megfelelő területű kárpótlást kapna a hitbizomány azzal a kötelezettséggel, hogy meghatározott idő alatt a hitbizományi birtokos tartozik ezeket a kárpótlásul kapott területeket beerdősíteni. A hitbizományi törvényjavaslatot az egyesület csak az utolsó pillanatban kapta meg, de azok az Urak, akik a tárgyaláson jelen voltak, a fentiek értelmében határoztak. Javasolja, forduljon a vezetőség ismét külön felterjesztéssel is a földmívelésügyi miniszter Úrhoz, kérve, hogy a végrehajtási utasítást adják ki az egyesületnek. A felterjesztésben ismételje meg az egyesület azt az állásfoglalását, hogy az ilyen szétszórt birtokrészeknek más területekkel való helyettesítését tegye a kormányzat lehetővé, mert megeshetik, hogy a hitbizományban szétszórt mezőgazdasági részek közé beleesnek olyan apró erdőterületek is, amelyek külön védelmi személyzet alkalmazását tennék szükségessé, amit azonban az erdőbirtok el nem bír. Nagyobb területek egyesítése esetén semmi akadálya annak, hogy ezeken a területeken, amennyiben mezőgazdasági használatra alkalmasak, az irtást is engedélyezzék; az erdőterület apadni nem fog és az eljárás lehetővé teszi azt, hogy az ilyen apró birtokrészeket egyesíthessék.

A választmány egyhangúlag ügyvezető indítványa értelmében határoz.

Ügyvezető: Előterjeszti Roth Gyula egyetemi tanár beadványát, amelyben arra kéri az egyesületet, tegyen lépéseket a vallás- és közoktatásügyi miniszter Úrnál, hogy a vadgazdaság egyre fejlődő arányainak és ezzel kapcsolatban a vadászati szakoktatás fontosságának megfelelően a vadászattani tanszék kellő anyagi támogatásban is részesíttessék, mert erdőmérnökhallgatók gyakorlati vadászati kiképzése csak ilyen módon biztosítható. Minthogy a vadászat egyik legfontosabb mellékágazata az erdőgazdaságnak, nagyon indokoltnak látja, hogy az egyesület is közbenjárjon a kultuszminisztériumnál.

Az igazgatóválasztmány ügyvezető indítványát egyhangúlag magáévá teszi.

Ügyvezető: előterjeszti Róth Gyula Őméltóságának még egy kérését is, amelyben azt kéri az egyesülettől, hogy az Erdészeti Kutató Intézetek Nemzetközi Szövetségének IX. kongresszusa tartamára engedje át dr. Mihályi Zoltán segédtitkárt neki segítségül és a kb. 400 P költséget az egyesület folyósítsa részére. Sajnálattal állapítja meg, hogy az egyesület nincs abban a helyzetben, hogy erre a célra 400 pengőt áldozzon, nézete szerint a földmívelésügyi minisztériumot kellene megkérni, hogy Mihályi kiküldetéséhez anyagi fedezetet nyujtson. Az egyesület szívesen átengedi dr. Mihályi titkárt, csak a 400 pengős költséget nem tudja előteremteni.

Róth Gyula: Igen Tisztelt Választmány! Azért kérte az anyagi támogatást is, mert ebből a szempontból a Kutató Intézetnél nehézségek vannak annyira, hogy a jelenlegi személyzetet sem tudja elvinni a Kongresszussal kapcsolatos tanulmányútra. Mihályi jelenléte fontos neki, mert 8 éven át összes kísérleteiben résztvett, azok lényegével tisztában van, több idegen nyelvet beszél, tehát kellő felvilágosításokkal is szolgálhat az idegen vendégeknek. Ami az anyagi támogatást illeti, igen megkönnyítené a helyzetét, ha az egyesület rendelkezésére tudná bocsátani a 400 pengőt, a minisztérium jelenlevő képviselője tudja a legjobban, milyen nagy nehézségei vannak ebben a kérdésben.

Elnök: Átérezzük a dolog fontosságát, de az egyesület rossz helyzete miatt bajos a segítség, óriási tagdíjhátralékok vannak, kb. 51.000 pengő. Más megoldást kellene keresni.

Róth Gyula: Talán eljárhatna az egyesület a földmívelésügyi miniszter Úrnál, ha vázolná a helyzetet és rámutatna arra, hogy kb. 2500 pengős differenciáról van szó.

Báró Waldbott Kelemen: szívesen vállalja ezt a megoldást s bár kötelező ígéretet nem tehet a pénzbeli segítségre vonatkozólag, az egyesület rajta lesz, hogy szükség esetén valamelyes hozzájárulást is tudjon adni. Kitüntetés az a magyar erdőgazdaságra, hogy magyar elnöke van egy nemzetközi intézménynek és, hogy Magyarországon rendezik a kongresszust; ez a rendkívüli eset indokolttá teszi, hogy a minisztérium is támogassa Róth professzor Úr kérését.

Róth Gyula: Nagyon szépen köszönöm.

Ügyvezető: Felhatalmazást kér arra, hogy esetleges hozzájárulást az egyesület, mint költségvetésen kívüli kiadást, folyósíthassa.

Az igazgatóválasztmány ügyvezető javaslatát egyhangúlag magáévá teszi.

Ügyvezető: bejelenti, hogy Nemes Béla erdőtanácsos és Szeles István erdőmérnök az egyesületbe való felvételüket kérik.

Az igazgatóválasztmány mindkettőjüket egyhangúlag az egyesület tagjai sorába iktatja.

Elnök: Örömének ad kifejezést, hogy a Miskolcon rendezett közgyűlés olyan szép sikerrel járt. Ez bizonyítja, hogy az egyesület helyes úton jár, amikor a közgyűléseit az ország különböző vidékein rendezi. A nagy siker elsősorban Biró Zoltán érdeme, *(Éljenzés)* de hálás köszönet illeti Lippóczy Béla főerdőtanácsos, egyesületi tag Urat is, aki fáradhatatlanul buzgólkodott hetek óta és igen nehéz körülmények között végezte az előkészítés nagy munkáját Köröskényi Béla erdőmérnök tagtárs segítségével. *(Éljenzés.)* Az elszállásolás a „Miskolci Hét" óriási idegenforgalma keretében, amikor minden férőhely le van foglalva, már maga is bravuros teljesítmény volt és ezért, valamint az őszinte barátsággal nyujtott minden értékes segítségért a választmány nevében is leghálásabb köszönetét fejezi ki, mind a három Úrnak.

Több tárgy nem lévén, elnök az ülést berekeszti.

Jegyzőkönyv

felvétetett az Országos Erdészeti Egyesületnek Miskolcon 1936. évi augusztus hó 1-én ½12 órakor tartott rendes közgyűléséről.

Jelen voltak: báró Waldbott Kelemen elnök, ifj. gróf Teleki József alelnök, Biró Zoltán ügyvezető, dr. Mihályi Zoltán segétitkár, Alberti János, Anschau Antal, Balogh Elek, Balsay Aladár, Barsi Nándor, Barthos Gyula, Béky Albert, Bencze Pál, Bernáth Kálmán, Blaskó Pál, vitéz Boross György, vitéz Borsay Ferenc, Bruckmayer József, Csekme László, Csép Béla, Csermely László, Csiszár Imre, Csóka József, Desits Bálint, Dittert Gyula, Farkas Jenő, vitéz Fejes József, Fekete Lajos, Fekete Zoltán, Fischl József, Fodor Sándor, Fontányi János, Földváry Miksa, Fülöp Zoltán, Gaál Imre, Geosits Gyula, Geosits Imre, Glóser Dezső, vitéz Görgey László, Hajdu Béla, Hajdu Gyula, Hallósy Miklós, dr. Halmay Béla, Haszák Aladár, Hepke Artur, Herczeg János, Hermann Lajos, Holdampf Gyula, Horkay Ferenc, Horváth Károly, Hüke Kálmán, Illyés Károly, Imrik Gusztáv, István Sándor, Juriss László, Kallivoda György, Kálmán Béla, Keiner Rezső, Kertay Ede, Kletz Károly, Kocziha János, Kolba Róbert, Komáromi László, dr. Kovács Zsigmond, Krall János, Krassay Ágoston, Lády Géza, Lengyel Sándor, Lesznyák József, Lippóczy Béla, Loványi Heribert, Lukács Béla, Lutonszky Ernő, Machay Sylvester, Márk Pál, Máthis Gyula, Mattanovich Károly, May Ottó, Mészáros Antal, Mezőközy András, Mikevári Tivadar, Molcsány Gábor, Muttnyánszky Jenő, Nagy Jenő, Nagy László, peremartoni Nagy Sándor, Palla Zoltán, Páll Miklós, Papp Béla, R. Pap Sándor, Papp-Szász Tamás, Párnai Attila, Pintér Lajos, báró Prónay Gábor, báró Prónay György, Puskás Károly, vitéz Rábay Gyula, Radó Gábor, Riedl Gyula, Riedl László, Rimler László, Rochlitz Béla, Róth Gyula, Rusz Mihály, dr. Saád Andor, Schenkengel László, Schmidt Nándor, Schudich Nándor, Selmeczy Mihály, Simonkay Gyula, Sinoros Aurél, vitéz Sónyi Hugó, Soós Károly, Sporny Károly, Szabó Géza, Szántó István, Szarkássy László, Székelyi-Tasnády Antal, Szikorszky Jenő, Szoják Károly, Szy Dénes, vitéz Takács Ferenc, Takács Zsigmond, vitéz Tamás József, Terray Gyula, Thiringer János, Thoma Frigyes, Tóth Bódog, Török Ferenc, Urbánfy Ignác, Urbánfy Jenő, Vaitzik Emil, vitéz Vasváry Hugó, Vámosi Ferenc, Velics Gyula, Vendel Aladár, Vendel Ferenc, Vendrő Gyula, Vető Gyula, Vuk Gyula, Wächter Walter, Witt Lajos, Wittner Kálmán, dr. Zapotoczky Andor, Zoltán János, Zügn Nándor egyesületi tagok és vendégeik.

Báró Waldbott Kelemen elnök: Üdvözlöm a nagy számban megjelent Urakat és az Országos Erdészeti Egyesületnek a mai napra kitűzött rendes közgyűlését megnyitom.

Megállapítom, hogy a közgyűlés az alapszabályokban előírt módon szabályszerűen közzé lett téve s így az alapszabályok értelmében határozatképes.

A jegyzőkönyv hitelesítésére Papp Béla és Schenkengel László Urakat kérem fel.

Közlöm a tisztelt közgyűléssel, hogy a földmívelésügyi miniszter Úr Őnagyméltóságát Molcsány Gábor miniszteri tanácsos Úr Őnagyméltósága, az erdészeti főosztály főnöke,

a Vallás- és Közoktatásügyi miniszter Úr Őnagyméltóságát Schenkengel László főerdőtanácsos Úr. a közalapítványi erdőgazdaság vezetője képviselik, akiket az egyesület nevében melegen üdvözlök.

Őszinte örömmel és tisztelettel köszöntöm közgyűlésünkön a miskolci vegyesdandár képviseletében vitéz Sónyi Hugó altábornagy Úr Őméltóságát,

Miskolc szab. kir. város képviselőit: Lukács Béla főispán Úr, dr. Halmay Béla polgármester Úr és vitéz Görgey László felsőházi tag Úr Őméltóságaikat,

Borsod vármegye képviseletében dr. Zapotoczky Andor főjegyző Urat,

a M. Kir. József Nádor Műegyetem bánya-, kohó- és erdőmérnöki karának képviseletében Fekete Zoltán egyet. ny. r. tanár Úr Őméltóságát,

az Országos Mezőgazdasági Kamara és a Tiszajobbparti Mezőgazdasági Kamara képviseletében Lukács Béla főispán Úr Őnagyméltóságát,

a Déldunántúli Erdészeti és Vadászati Egyesület képviseletében Földváry Miksa miniszteri tanácsos, erdőigazgató Őméltóságát.

a Budapesti Mérnöki Kamara képviseletében Thoma Frigyes titkár Úr Őméltóságát,

az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület képviseletében: Hermann Lajos műszaki főtanácsos Urat,

Budapest székesfőváros képviseletében Komáromi László székesfővárosi erdőtanácsos Urat,

Kecskemét th. város képviseletében Kertay Ede v. erdőmester Urat,

Kőszeg szab. kir. város képviseletében Mészáros Antal v. erdőmester Urat,

Pécs szab. kir. város képviseletében vitéz Rábay Gyula v. erdőmester Urat,

a miskolci m. kir. Ügyészség képviseletében Horkay Ferenc ügyész Urat,

a miskolci m. kir. Államrendőrség képviseletében Székelyi-Tasnády Antal rendőrfőtanácsos Urat,

a miskolci m. kir. gazdasági felügyelőség képviseletében Wittner Kálmán gazdasági főfelügyelő Urat,

a diósgyőri áll. gépgyár képviseletében Hermann Lajos műszaki főtanácsos Urat és a diósgyőri ujgyár képviseletében Hüke Kálmán műszaki főtanácsos Urat.

Tisztelt Közgyűlés!

Az egyesület vezetősége az utóbbi időkben mindent elkövetett és elkövet abban az irányban, hogy a rendes közgyűléseket ne Budapesten, hanem vidéken tartsuk meg és azokat mindenkor tanulságos kirándulásokkal is kössük össze

Ennek a törekvésnek a célja hármas.

1. Egyik célunk az, hogy így a vidéki közgyűlések révén vidéken lakó tagtársaink is nagyobb betekintést nyerhessenek az egyesület ügyeibe.

Az ilyen vidéki közgyűléseinken ugyanis a közgyűlés székhelyéhez csak valamivel is közelebb lakó tagtársaink mindig nagy számmal szoktak megjelenni s így a határozatok meghozatalánál mód nyílik arra, hogy akaratukat az egyesület irányításában érvényre juttassák.

2. A második célunk ezzel is igazolni azt, hogy egyesületünk nemcsak fővárosi központi szerv, hanem mindenkor élő képviselője az ország összes erdőgazdaságainak, bármelyik részen feküdjenek is azok.

3. Végül a harmadik célunk minden alkalommal az, hogy a közgyűlés székhelyéhez közelfekvő erdőbirtokokra teendő tanulságos kirándulásokkal módot nyujthassunk az egész országból összesereglő tagtársainknak ismereteik gyarapítására és arra, hogy a környék viszonyait megismerve, általános véleményük megalkotásánál mindig ezeket a viszonyokat is figyelembe tudják venni.

Ez évben Miskolc város megtisztelő meghívása tette részünkre lehetővé azt, hogy közgyűlésünket itt tarthassuk meg és magát a közgyűlés helyiségét is a város volt szíves egyesületünk rendelkezésére bocsátani.

Másrészről a földmívelésügyi miniszter Úr és Szmrecsányi Lajos egri érsek Úr Őnagyméltóságaik megtisztelő meghívása és lekötelező engedélye adott módot arra, hogy ezt a közgyűlésünket a Királyi Kincstár és az Egri Érseki Uradalom erdeiben tartandó tanulságos kirándulásokkal kapcsoljuk össze.

Amidőn itt úgy a szíves és előzékeny meghívásért, mint a magyaros vendégbarátságukért, a vezetőség őszinte köszönetét tolmácsolom úgy Miskolc város vezetőségének és egész közönségének, mint a földmívelésügyi miniszter Úr és az Egri Érsek Úr Őnagyméltóságaiknak, egyúttal tisztelettel javasolom, méltóztassék a közgyűlésnek is határozatban kifejezést adni őszinte és hálás köszönetének s egyúttal felhatalmazni a vezetőséget arra, hogy ezt a köszönetet az illetékes Urakhoz megfelelő formában írásban is eljuttathassa.

Mivel úgy látom, hogy ezt a javaslatomat a tisztelt közgyűlés egyhangú helyesléssel fogadja, azt egyúttal határozatként ki is mondom.

Tisztelt Közgyűlés!

Nagy örömmel látom, milyen szép számban vesznek részt tagtársaink mai közgyűlésünkön. Ez nemcsak azt igazolja, hogy elgondolásunk vidéken rendezni meg a közgyűlést helyes volt, mert

így jobban kihangsúlyozzuk, hogy egyesületünk élete nincs Budapesthez kötve, hanem az ország egész területét magáénak tekinti.

De a mai zsufolt terem azt is igazolja, hogy az erdőgazdaság érdekeinek védelmében és az egyesületi kollegiális érzelem ápolásában változatlanul fennáll a régi tradicionális összetartás, amire ezekben a válságos időkben kétszeresen szükség van.

Ezért mindnyájunknak őszinte hálája illeti meg Biró Zoltán Őméltóságát és Lippóczy Béla főerdőtanácsos Urat, akik fáradságot nem kímélve buzgólkodtak a mai közgyűlés összehozása és sikere érdekében. (Nagy taps és éljenzés!)

Mély szomorúsággal emlékezem meg elsősorban azokról, akik egyesületünk munkájában már nem vehetnek részt, mert tavalyi közgyűlésünk óta a Mindenható rendelkezése elszólította őket körünkből.

Őszinte fájdalommal gyászoljuk gróf Benyovszky Móric tagtársunkat, a Déldunántúli Erdészeti és Vadászati Egyesület volt elnökét, aki tavaly még mint házigazda látott bennünket vendégül utólérhetetlen szívélyességgel siklósi várában és a magyar erdőgazdaságnak mindig lelkes barátja volt. Mély szomorúsággal siratjuk Kallivoda Andor és gróf Széchenyi Aladár választmányi tagjaink elhúnytát, akik egyesületünk legtevékenyebb tagjai közé tartoztak és eredményes munkában eltöltött életükkel szolgálták fáradhatatlanul és önzetlenül a magyar erdők sorsát és a magyar erdészeti tudományok fejlődését.

Emléküket igaz kegyelettel és szeretettel fogjuk minden időben megőrizni.

A pécsi közgyűlésünk óta elmult évnek az erdőgazdaságra vonatkozólag kétségtelenül legfontosabb eseménye az, hogy az 1935. évi IV. t.-c.. az új erdőtörvény ez alatt az idő alatt lépett életbe.

Olyan törvényalkotásról van itt szó, amelyik nemcsak kimélyíteni hivatott a magyar erdőgazdaság eddigi irányelveinek barázdáját, de amely sok tekintetben új célokat, új irányításokat jelöl ki és igen hathatós újabb eszközöket ad az irányításra hivatottak kezébe.

Mindnyájan igen jól tudjuk, hogy a törvény kölcsönös megállapodás eredménye a kormányzati tényezők és az érdekelt erdőbirtokosok között. S ezért mondhatjuk el, hogy maga a törvény megalkotása megnyugvást váltott ki az érdekeltség körében.

Jól tudjuk azonban, hogy egy törvénynek a közre, az érdekelt gazdasági ágra való hatását legalább olyan mértékben befolyásolja a végrehajtás módja és üteme, mint maguk a törvénynek paragrafusokba foglalt rendelkezései. S ebből a szempontból bizonyos mértékű aggodalommal látjuk azt, hogy a törvény végrehajtására vonatkozó rendeletek és utasítások mind a mai napig nem

láttak napvilágot dacára annak, hogy a törvény életbelépése óta már közel egy éve elmult.

Másrészről azonban ez a késedelem módot és alkalmat ad arra, hogy az egyesület közgyűlése a végrehajtás módjára és a rendelkezésekre vonatkozó kívánságainak mégegyszer kifejezést adjon.

Igen jól méltóztatnak tudni, hogy a törvény rendelkezései sok tekintetben csak keretszerű intézkedések, amelyeket azután maga a végrehajtás lesz hivatott a megfelelő tartalommal kitölteni.

Úgy vélem, az egész tisztelt Közgyűlés osztja azt a meggyőződésemet, hogy a törvény végrehajtása csak akkor fog a kívánt eredménnyel járni, ha magukat a végrehajtási rendeleteket és a végrehajtó közegeket is áthatja az az együttérzés és bölcs megértés, amely annakidején a törvény igen síma megalkotását lehetővé tette.

Az egyesület erre illetékes szervei mindent elkövettek abban az irányban, hogy ez a megértés magában a végrehajtási utasításban is kifejezésre jusson.

Bár bizton remélem, hogy az egyesület igen megfontolt, komoly kívánságait a kormányzat méltányolni és teljesíteni fogja, mégis szükségét látom annak, hogy ezeknek a kívánságoknak a teljesítését az egyesület a közgyűlés határozatából kifolyólag is kérje a földmívelésügyi miniszter Úr Önagyméltóságától.

Rá kell itt mutatnom arra, hogy a magyar erdőbirtokososztály számottevő ellenzés nélkül vállalta az állami felügyeleti jog messzemenő kiterjesztését és biztosított tettleges, fakultatív beavatkozást az állami hatalomnak olyan ügyek intézésébe, amelyeknél eddig erről a tettleges beavatkozásról beszélni sem lehetett.

Tette pedig azt elsősorban abban a reményben, hogy az erdőgazdaságnak az üzemmel kapcsolatos kérései mindenkor a lehető leggyorsabban és legméltányosabban nyernek elintézést, de másrészt abban a reményben is, hogy az állami felügyelet hivatásos képviselői magukat elsősorban a birtokosok és az erdőgazdaság jóakaratú, szakértő irányítóinak és tanácsadóinak fogják tartani, nem pedig olyan ellenző közegeknek, akiknek hivatása minden cselekményben a kihágási momentumot keresni.

Bár meggyőződésem az, hogy az állami adminisztráció közegeit teljes mértékben áthatja ez a jóakaratú törekvés, mégis kénytelen vagyok megállapítani azt, hogy ennek a gondolatnak a megvalósításától ma még nagyon messze vagyunk.

Elsősorban meg kell állapítanom azt, hogy az ügyek intézésénél nincs meg az a gyorsaság, amit ma a rohanó gazdasági élet kíván. Pillanatnyilag vetődnek föl súlyos problémák s a birtokosnak akárhányszor hónapokig kell várnia, amíg a kérdésben végleges döntést kaphat kézhez.

Pedig ez a késedelem igen sokszor súlyos anyagi kockázatot vagy kifejezett károsodást is jelent.

És itt meg kell állapítanom azt, hogy ez a késedelem nem személyi okokra, nem is magára a szervezés módjára vezethető vissza, hanem elsősorban pénzügyi kérdés.

Az Országos Erdészeti Egyesület már a multban is többízben megállapította azt, hogy az erdőfelügyelettel járó teendőket az állami adminisztráció a lecsökkentett személyzettel és a leapasztott anyagi eszközökkel ellátni nem tudja.

Meg kell állapítanunk ezzel szemben azt is, hogy az új törvény, amely a birtokosokra sok tekintetben terhes kötelezettséget ró, egyúttal fokozott felügyeleti jogot is biztosít az állam részére.

Úgy vélem, mindnyájan egyet méltóztatnak érteni velem abban, hogy ez a felügyeleti jog egyúttal igen szoros irányítási kötelezettséget is jelent.

Mert nem arra van szükség, hogy az állami közegek időközönként a helyszínére kiszállva, megállapítsák azt, hogy a nem szakértő birtokos vagy ugyancsak nem szakértő alkalmazottai a törvényt itt, vagy amott megsértették, hanem igenis arra van szükség, hogy különösen a kisebb birtokoknál, amelyeknek jövedelmezősége a szakértő személyzet tartását el nem bírja, az államerdészeti személyzet, mint szakértő tanácsadó álljon a maga tudásával és jóakaratával nemcsak az erdőfenntartási, de az egyéb erdőgazdasági kérdésekben is az arra rászoruló birtokos mellett.

Feltétlen szükség van arra, hogy a törvényben is sok helyütt lefektetett ú. n. állami kezelés tényleg felölelje és elvégezze ezekben az egyenkint leginkább kis terjedelmű, de végösszegekben a magyar erdők ⅓-át meghaladó területű erdőkben mindazokat a teendőket, amit az állami vagy magángazdaságban az ú. n. kezelés fogalma alá sorozunk.

Az állami felügyelet az én felfogásom szerint nemcsak jog, de igenis az előbbiek értelmében vett szigorú kötelesség.

Ennek a kötelezettségnek pedig az államerdészet a mai személyzeti létszám, a mai utazási rendszer mellett megfelelni nem fog tudni.

Méltóztassék megengedni, hogy csak egy néhány adatra hivatkozzam. A gazdasági üzemterv szerint kezelendő birtokegységek száma a multtal szemben meg fog ötszöröződni.

Az Alföld-fásítással, a kopárterületek beerdősítésével nemcsak a teendők, de maga az erdők területe is jelentékenyen megszaporodik.

Nem lehet lekicsinyelni a természetvédelmi intézkedésekkel kapcsolatos munkatöbblet mennyiségét sem

Végül rá kell mutatnom arra, hogy az egész erdőtörvény célját fogja téveszteni és nem fog a kívánt eredménnyel járni, ha

nem lesz módjában a felügyeletre és irányításra hivatott tisztikarnak az, hogy a helyszínét gyakran bejárva (a birtokok és birtokosok viszonyait alaposan megismerve), szinte apostoli buzgalommal álljon az eszme szolgálatába és elsősorban a birtokosok támogatására, rendelkezésére

Három olyan eszköz van, amelyik lehetővé teszi azt, hogy a kormányzat a törvényben leszögezett hivatásának és kötelezettségének meg tudjon felelni.

1. Az első az, hogy a végrehajtásnál mellőzzön minden túlzott bürokratizmust és túlságos beavatkozást.

Gazdasági kérdések elintézésénél a gyorsaság elengedhetetlen kellék, ami nélkül eredményt elérni lehetetlen.

Fejlődést pedig csak olyan gazdasági ágnál várhatunk, amelyik a tulajdonos érdekeit is kielégíti.

2. A másik tényező a hatáskörök lehető decentralizálása.

Lehetetlen dolog az, hogy a legkisebb gazdasági egységek üzemtervei, üzemátvizsgálásai, apró-cseprő használatokra vagy eltérésekre vonatkozó kérelmek, mind a minisztériumot járják meg.

Nem kívánatos, hogy újból előálljon az a régebbi panasz, hogy üzemtervek és üzemátvizsgálásokhoz a birtokos akárhányszor csak évek multával tudott hozzájutni.

A személyzet megfelelő kiválasztása esetén semmi akadályát nem látjuk annak, hogy a hatáskör számottevő része az I. fokú erdőrendészeti hatóság ügykörébe tolódjék ki s úgyszólván csak azok az ügyek kerüljenek a minisztérium elé, ahol a birtokos és az erdőfelügyelet álláspontja egymástól lényegében eltérnek.

Csak így láthatja el a minisztérium is azt a hivatást, ami tulajdonképen rá vár: az egész gazdaság legfőbb irányítását és a magyar erdőgazdaság szerves beillesztését az egész ország gazdasági életébe.

3. A harmadik tényező pedig a személyzeti létszám megfelelő gyarapítása és a helyszíni kiszállások lehetővé tétele.

Meggyőződésem szerint az erdőgazdaság kérdéseinek nem az irodákban, de elsősorban a helyszínén kell elintézést nyerniök, mert a helyes intézkedésnek csak a helyi viszonyok teljes ismerete alkothatja az alapját.

Aprólékosnak látszó, vagy első tekintetre mellékes körülmények nemismerése, vagy figyelmenkívül hagyása teljesen helytelen intézkedésekre vezethet.

A kérdés helyszíni megtárgyalása az esetek legnagyobb részében lehetővé teszi az olyan megoldást, amelyik úgy a birtokos, mint a köz érdekeit is teljes mértékben kielégíti.

Az államhatalomnak, amely a köz érdekében, — mindnyájunk meggyőződése szerint igen helyesen —, a maga kezében akarja

tartani a gazdaság legfőbb irányítását, kötelessége gondoskodni arról, hogy a birtokosnak mindenkor a megfelelő módon és időben rendelkezésére álljon a szakértő állami közeg, nemcsak mint felügyelő hatóság, amely a kihágásokat üldözi és megtorolja, de elsősorban, mint vezető és irányító, aki jóindulatú szaktanácsaival lehetővé teszi a birtokosnak, hogy saját érdekeinek megvédése mellett a köz kívánalmainak is eleget tudjon tenni.

Még egy körülményre szükségesnek tartom, hogy rámutassak az erdőtörvény végrehajtásával kapcsolatosan.

Ez az Országos Erdőgazdasági Tanács kérdése.

Ezt a szervet a törvényhozás azért állította be az adminisztráció keretébe, hogy a törvény végrehajtásának módozataiba maguknak az érdekelt birtokosoknak is módjuk legyen betekinteni és a különböző kérdésekben véleményt nyilvánítani.

Sajnálattal kell megállapítanunk, hogy bár a törvény sok fontos teendőben kötelezőleg előírja a Tanács meghallgatását, bár egyesületünk már több, mint egy féléve megnevezte a Tanácsba kiküldeni kért tagjait, a Tanács megszervezése máig sem történt meg és a minisztérium teljesen önhatalmúlag intézi azokat a kérdéseket, amelyekben a törvény a Tanács meghallgatását írja elő.

Én azt hiszem, valamennyiünk óhaját tolmácsolom akkor, amikor itt annak a kérésünknek adok kifejezést, hogy az Országos Erdőgazdasági Tanácsot a kormányzat minél előbb nevezze ki.

Tisztelt Közgyűlés! Az 1934-ik év végén tartott közgyűlésünkön maga az akkori Földmívelésügyi Miniszter Úr mutatott rá arra a körülményre, hogy az új erdőtörvényben előírt kötelezettségek meglehetős súlyos terheket rónak a magyar magánerdőgazdaságra s éppen ezért csak akkor terjeszthette elő a törvényjavaslatot, amikor az árvédelmi intézkedések révén biztosítani tudta azt, hogy az erdőgazdaság ezt a megterhelést meg is bírja.

Az árvédelmi intézkedések az 1935—36-ik évi termeléssel lejárnak, ellenben lényegében csak most kezdődik a magánerdőgazdaságoknak a törvényen alapuló súlyosabb megterhelése.

Az érdekeltség egyértelmű állásfoglalással kérte az árvédelmi intézkedések tovább leendő fenntartását a mostani alapelvek mellett, az időközben észlelt kisebb-nagyobb hibák kiküszöbölésével.

Igen fontos érdekünk fűződik ahhoz, hogy az ezirányú intézkedések még a következő évi termelés megkezdése előtt életbe lépjenek.

Az erdőgazdasági termelés és a termékek értékesítése között hosszú idő telik el s így a mai gazdasági viszonyok között nem vághatunk a bizonytalannak neki a következő évi termeléssel.

Nem az a lényeg ránk nézve, hogy kit bíz meg a kormány a szükséges intézkedések lebonyolításával, hanem az, hogy már a termelések megindulása idején legyen egy olyan szerv, amelyik

a birtokos által is ismert áron a termelvényeket felvásárolni és előleget adni köteles.

Az érdekeltségek javaslatai már hosszabb idő óta a kormányzat előtt fekszenek s nekünk innen csak az a kérésünk, hogy az intézkedések idejében való foganatosításával tegyék lehetővé a magyar erdőgazdaság további nyugodt és jövedelmező munkálkodását.

Ezekben óhajtottam a magyar erdőgazdaság legégetőbb kívánságait előadni.

Nem jelenti ez azt, hogy e kívánságok teljesítése esetén semmi óhajunk, vagy tennivalónk nem volna, ezeket tartom azonban a legfontosabbaknak és legsürgősebbeknek, mert hiszen csak ezeknek a teljesítése után térhetünk rá azoknak a teendőknek a foganatosítására, amelyek az erdőgazdaság továbbfejlesztése érdekében feltétlenül szükségesek.

Mint minden alkalommal, ezúttal is szükségesnek látom hangoztatni azt, hogy csak az egész erdőgazdasági érdekeltség egyetértő, egységes állásfoglalása esetén tartom ezeket a célokat elérhetőknek.

Minden külön akaratnyilvánítás csak gyengíti az egyesületi állásfoglalás átütő erejet és bármilyen jószándék vezesse is azt, csak hátráltatja a függő kérdések kedvező elintézését.

Arra kérem ezúttal is az egyesület minden tagját, szenteljük minden erőnket és képességünket a közösen megállapított célok elérésére, mert csak így tudunk olyan eredményeket felmutatni, amelyek nemcsak az erdőgazdaságra, hanem szeretet hazánkra is minden tekintetben előnyösek.

Ennek az egyetértésnek a jegyében van szerencsém az egyesület mai közgyűlését ezennel megnyitni. *(Lelkes taps és éljenzés.)*

Lukács Béla főispán: Méltóságos Elnök Úr! Mélyen tisztelt Közgyűlés! Mint Miskolc törvényhatósági város ezidőszerinti főispánja, egyben a Tiszajobbparti Mezőgazdasági Kamara elnöke és ebben a minőségben, mint a Mezőgazdasági Kamara képviselője, mély tisztelettel üdvözlöm az Országos Erdészeti Egyesület közgyűlését. Bár az 1920. évi XVIII. t.-c. teljesen külön választotta a mezőgazdaságot és az erdőgazdaságot egymástól, én mégis abban a hitben élek, hogy mint testvér-termelési ágak, a legtöbb esetben helyesen és hasznosan egészítik ki egymást. Testvér-termelési ágnak nevezem a kettőt, mert mind a kettőnek az alapja a magyar föld. Amidőn mély tisztelettel üdvözlöm a közgyűlést, igaz gazdatársi és testvéri szeretettel kívánom, hogy munkája a magyar erdőgazdaságnak hasznot és áldást, a magyar hazára üdvöt hozzon. *(Taps.)*

Dr. Halmay Béla polgármester: Méltóságos Elnök Úr! Mélyen tisztelt Uraim! Miskolc város közönsége nevében őszinte tisztelettel, szeretettel és nagyrabecsüléssel üdvözlöm az Országos Erdészeti Egyesületet vándorközgyűlése alkalmából. Rendkívül sokra becsülöm azt a rendkívüli munkásságot, amelyet a magyar erdőmérnökök ma kifejtenek, akiket Trianon egészen új életviszonyok közé állított. Hogy csupán a magyar helyi vonatkozásokat említsem, a bükki mintagazdaság vezetése, erdei vasutak építése, fenntartása, a Palota-szálló vezetése és üzemeinek irányítása

mind olyan feladatok, amik messze felülhaladják az erdőmérnöki hivatás hatáskörét, melyet annyi rátermettséggel látnak el, hogy ezért minden akciójukat őszinte elismerés illeti. Ez az erdőmérnöki kar, amelyet az elmult évek erős küzdelemre, helytállásra neveltek, ma hivatásának magaslatán áll minden vonatkozásban. Amidőn ma abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy az egyesületet Miskolc város falai között szívem őszinte szeretetével üdvözölhetem, azt kívánom, hogy kisérje az egyesület munkásságát, célkitűzését, törekvéseit magyar hazánk üdvére, boldogulására, a Mindenható Isten bőséges áldása. *(Éljenzés.)*

Elnök: Hálás köszönetet mond úgy a Főispán Úrnak, mint a Polgármester Úrnak szíves üdvözlő szavaikért; mert az elismerés és őszinte barátság serkentőleg hat a magyar erdőgazdaság képviselőire. Kéri a hivatalos körök további támogatását is, mert az erdészet ma mostohagyermek az országban és a mezőgazdasági termelés könnyen elfelejtik az erdők nagy fontosságát. Pedig hosszú időn keresztül a fa volt külkereskedelmi mérlegünk legsúlyosabb passzív tétele, és sok száz millió pengő vándorolt évente fáért a külföldre. A magyar erdőgazdaság szívós és céltudatos munkájának köszönhető, hogy ezek az összegek ma az országban maradnak.

Felkéri az ügyvezetőt jelentése megtételére.

Ügyvezető: Tisztelt Közgyűlés! Az érdekképviseleti szervek mai működése — legyenek azok társadalmi egyesülések, vagy hivatalos testületek, — alig áll egyébből, mint a gazdasági élet öldöklő irama által diktált küzdelmek folytonos láncolatából.

Az a kíméletlen harc, amelyet ma minden gazdasági ágazatnak úgyszólván a puszta fennmaradásáért folytatnia kell, e szervek munkájának legnagyobb részét a gazdasági élet anyagi vonatkozású kérdéseire tereli s aránytalanul kevesebb idő jut arra, hogy általános vonatkozású, teljesen közérdekű kérdéseknek nagyobb időt és munkát szentelhessenek.

Egyesületünk, mint társadalmi érdekképviselet, a gazdasági élet által diktált kötelezettségek mellett is talált módot és időt arra, hogy az egész erdőgazdaság további fennmaradását leginkább érdeklő teljesen közérdekű vonatkozású teendőkkel hosszabb időn át foglalkozzék.

Értem ezalatt elsősorban az új erdőtörvény végrehajtásával kapcsolatos teendőket.

A törvény életbelépése óta elmult idő alatt több ízben kértük és sürgettük a kormányzatnál az erdőtörvénnyel kapcsolatos végrehajtási rendelkezések kiadását.

Az Elnök Úr Őméltósága már rámutatott arra a rendkívüli fontosságra, mellyel ezek a teendők az erdőgazdaság egész életére vonatkoztatva bírnak. Én itt csak a munkát akarom nagy vonásokban részletezni, amit ebben az irányban egyesületünk végzett.

A végrehajtási rendelkezések első nagyobb komplexumát tartalmazó tervezetet a földmívelésügyi minisztérium elkészítette és ez év márciusában hozzászólás végett egyesületünknek megküldötte.

Általános erdőgazdasági bizottságunk és az igazgató-választmány heteken át tartó megfeszített komoly munka eredményeképpen több, mint 200 módosító javaslattal járultak a kormányzat elé. Reméljük, hogy ezek a javaslatok a hivatalos körök részéről méltánylásra is fognak találni.

A javaslatok legnagyobb része magának a végrehajtás módozatainak megváltoztatására irányult ugyan, de vannak köztük olyanok is, amelyek a törvény tárgyalása során elfoglalt elvi álláspontunknak a logikus következményei.

Egyesületünk állandóan sürgette az Országos Erdőgazdasági Tanács megszervezését s ennek köszönhetjük azt, hogy a jelölések az arra illetékes testületek részéről még a kora tavasszal megtörténtek.

Sajnos, a Tanács kinevezése a mai napig sem következett be s így nem egyesületünkön, vagy az érdeklődés hiányán mult az, hogy ez a törvény végrehajtása szempontjából a mi véleményünk szerint igen fontos szerepre hivatott testület munkáját mindezideig meg nem kezdhette.

Némi eredménnyel számolhatunk be egyesületünknek erdőgazdasági szempontból egyik legfontosabb célja, az Alföld-fásítás tekintetében.

Az erre a célra az előző években engedélyezett hitel az utolsó költségvetési évben számottevőleg emelkedett s ez a körülmény nemcsak az általános és erdőgazdasági szempontból egyaránt igen fontos teendők foganatosítására nyitotta meg a lehetőséget, de egyúttal módot adott arra is, hogy a munkanélkül álló fiatal szakerők számottevő része ennél a rendkívül fontos akciónál nyerhessen alkalmazást s igazán apostoli önzetlenséggel szentelhesse munkaerejét a magyar erdészet egyik legeszményibb hivatásának.

Ezek mellett az általános és közérdekű vonatkozású kérdések mellett állandó gondot és munkát okozott egyesületünknek a gazdasági téren eddig elért előnyök és biztosítékok továbbra való fenntartása.

E téren elsősorban egy, bár első tekintetre jelentéktelennek látszó, de azért mégsem kicsinyelhető veszteségről kell beszámolnunk. Az a körülmény, hogy az osztrák-műfabehozatal a kompenzációs tágyalások során fontosságából sokat veszített, maga után vonta az osztrák műfatermékek részére biztosított kedvezményes tarifa megszüntetését s ezzel együtt elveszítettük a magyar műfatermékek részére eddig biztosított aránylag csekély szállítási díjkedvezményt is.

Lényegében a veszteség, illetőleg a megterhelés egy egész gazdasági év alatt sem éri el az 50.000 pengőt a magyar fűrészáru és félgyártmány ipar termékeinek a szállításánál.

Ennek dacára súlyos veszteségnek kell azt tekintenünk. Hiszen ez volt ezideig úgyszólván az egyetlen kézzelfogható értéket is jelentő védelem, amelyet a magyar erdőgazdaság műfatermelésének a kormányzat az amúgy is igen erős túlsúlyban levő külföldi műfabehozatallal szemben nyujtott.

Bármennyire elismerjük is azt a nehéz helyzetet, amiben a kormányzat ma a pénzügyi egyensúly fenntartása szempontjából van, mégis úgy véljük, hogy ez a kedvezmény, amely alig egy tízezrelékét teszi ki az állami bevételeknek, egyáltalán nem jelentett a kormányzat részéről olyan áldozatot, amelynek megszüntetése érdekében indokolt lett volna annak az első lépésnek az eredményét is lerontani, amelyet a magyar műfatermelés előmozdítására a kormányzat ezideig megtett.

A tűzifatermékek szállításánál eddig biztosított kedvezményeket sikerült ugyan fenntartani, de újból csak jelentékeny áldozat árán.

A termelő erdőgazdaság kénytelen volt az átlagos feladó-állomási árak 2 százalékával felérő egyetemleges terhelést magára vállalni azért, hogy ezáltal továbbra is lehetővé tegye a piactól túlnagy távolságra fekvő gazdaságok eredményes munkáját és azt, hogy ezeknek termékei sikerrel vehessék fel a versenyt a fátlan alföldi részeken a beözönlő külföldi tűzifával.

A tűzifa-gazdálkodásunkra az utolsó közgyűlésünk óta elmult egy év a maga szokatlanul enyhe téli időjárásával újabb, igen erős megpróbáltatást jelentett. A magyar tűzifa-termelés az 1934—35. évi termelési időszakban érte el mennyiségileg a csúcspontot.

Maguk a vasúton és hajón való szállításra rendelkezésre álló belföldi készletek a legutolsó lezárás szerint is igazoltan kereken 20.000 vasúti kocsirakománnyal haladták meg az előző évi fogyasztás mennyiségét.

Mivel pedig a nemzetközi szerződések lebonyolítása érdekében bizonyos mértékű külföldi behozatallal is kellett számolnunk, előreláthatő

volt, hogy az értékesítési idény végével még számottevő száraz fakészleteink fognak visszamaradni.

A legutolsó lezárás szerint ezekenk a készleteknek a mennyisége még ma is meghaladja a 30.000 vasúti kocsirakományt. Ha tehát ezek értékesítését biztosítani akarjuk, számolnunk kell azzal, hogy október—november hónapoknál előbb a friss termelésű készleteket, néhány különleges választék kivételével, a magánfogyasztás céljaira nem tehetjük szabaddá.

Megnehezíti e téren helyzetünket az az erős küzdelem, melyet még ma is azért kell folytatnunk, hogy a magyar termelés ¾ részét kitevő cser, tölgy, gyertyán és egyéb fanemű tűzifakészletek piacra hozatalát a fogyasztóknak a bükk iránt tanusított indokolatlan előszeretetével szemben lehetővé tegyük.

Megnyugvással állapíthatjuk meg azt, hogy ez a második, a tűzifafogyasztás szempontjából igen kedvezőtlen téli idény is bebizonyította az árvédelmi intézkedéseknek az erdőgazdaság szempontjából való helyességét és célszerűségét.

A régebbi időkben még normális termelés mellett is olyan árzuhanás követte az ilyen teleket, amely évekre menő megrázkódtatást okozott elsősorban a fakereskedelemben, de magában az erdőgazdasági termelésben is.

Ezzel szemben nyugodtan állíthatjuk azt, hogy a kedvezőtlen értékesítési idény által előidézett természetszerű árcsökkenés egyáltalán nem ért el olyan mértéket, amelyik az erdőgazdaság nyugodt menetét csak kockáztatta volna.

Ha most még ehhez hozzávesszük azt, hogy a külföldi műfabehozatal megfelelő korlátozása következtében a friss termelési idény műfatermékei is elég gyorsan és az előző évivel szemben kedvezőbb árak mellett találtak elhelyezést, megállapíthatjuk, hogy az elmult gazdasági év az enyhe időjárás dacára sem volt az erdőgazdaságra túlzott mértékben kedvezőtlen.

Elég sajnos, hogy az árvédelmi intézkedések meghosszabbítása tekintetében még nem számolhatunk be eredményről, bár a szükséges előkészítő lépéseket idejében megtettük.

Ha az előbb teljes őszinteséggel mutattunk rá azokra a hátrányokra, amelyeket egyes teendő végrehajtása tekintetében a kormányzati intézkedések megkésése vagy elmaradása okoztak, éppen olyan kötelességünk teljes elismeréssel és köszönettel emlékezni meg a kormánynak azokról az intézkedéseiről, amelyek a belföldi műfa- és tűzifa-termékek értékesítésének biztosítása tekintetében az elmult év alatt sikerrel jártak.

A szállításra vonatkozó kényszerintézkedések következményeképpen lemaradt a belföldi piacról annak a külföldi tűzifamennyiségnek a számottevő része is, amelynek behozatalát egyébként a külkereskedelmi szerződések lehetővé tették volna.

Azok az árak, amelyeket a külföldi tüzifára a kormányzat az ellenőrző bizottság javaslatára megállapított, lehetővé tették azt, hogy az ország határához közel eső fátlan vidékek tüzelőanyag ellátásának túlnyomó része ilyen nehéz esztendőben is a magyar termelésnek jusson.

A kormányzatnak az az intézkedése, hogy a külföldi műfaanyagok behozatalának engedélyezését bizonyos mennyiségű azonos fajú és minőségű magyar műfatermék előzetes megvásárlásától tette függővé, igen jelentős szerepet játszott a magyar műfatermékek aránylag gyors és elég kedvező elhelyezésénél.

Amikor azonban ezen a téren teljes megértésről és messzemenő jóindulatú támogatásról számolhatunk be, szinte érthetetlenül állunk azzal az eljárással szemben, amit a kormányzat a belföldi termelésű cserkéreg elhelyezésének lehetővé tétele tekintetében folytatott.

Kétséget kizáró adatokkal igazoltuk, hogy a belföldi termelés több mint ötszöröse annak a minimális szükségletnek, amit a belföldi bőripar a maga részére a legtúlzottabb kívánságok figyelembevételével is igényelhet.

A magyar kéregtermelés vállalta a kötelezettséget, hogy ezt a mennyiséget a belföldi bőripar részére visszatartja. Vállalta azt a kötelezettséget is, hogy az előállítási, illetőleg beszerzési árakkal szemben minimális haszontétel ellenében engedi át ezt a belföldi fogyasztásnak.

Ennek dacára a nyilvánvaló feleslegek kivitele még mindig akadályokba ütközik akkor, amikor annak a veszélynek vagyunk kitéve, hogy ez a több százezer pengő értéket képviselő idénycikk, a késedelmes piacrahozatal következtében a nyakunkon marad.

Nyakunkon marad pedig azért, mert a magyar kéregtermelés nem tudja a kéreg és hántott tüzifa együttes nyers tőárának 25—30%-át feláldozni azért, hogy a magyar bőrgyártás nyersanyag beszerzési költségeit néhány tized %-al csökkentse.

Mi nem rójuk fel azt a tudomásunk szerint igen jelentős vámvédelmet, amit a magyar bőripar termékei élveznek.

Rá kell azonban mutatni arra, hogy ennek a vámvédelemnek csak egy igen apró töredék %-át tenné ki az az áldozat, amit a magyar kéregtermelés részére megkívánt ár biztosítása jelentene.

A magunk részéről úgylátjuk, hogy a belföldi nyersanyagtermeléssel szemben ma a kormányzat, de különösen a magyar gyáripar részéről egyáltalán nincs meg minden vonalon az a megértés, amit nemcsak a nemzeti és közérdek, de maguknak a fatermékeket feldolgozó iparágaknak legönzőbb saját érdekük is megkívánna.

A külföldi gyáripar mindenütt át van hatva attól a tudattól, hogy a feldolgozást igénylő nyersanyagnak a belföldön való biztosítása magának a gyáriparnak is igen jelentős érdeke.

Hiszen eltekintve a valutáris ingadozásoktól, egyedül a belföldi nyersanyagtermelés alkothatja a biztonságos ipari munka alapját. Még a tulajdonképeni háborús veszedelmektől eltekintve is, vámháború, vagy a többi államok által támasztott kiviteli nehézségek létalapjában támadhatják meg azt az iparágat, amelyik a maga nyersanyagszükségletét belföldön biztosítani nem tudja.

Fájó szívvel és irigykedve nézzük azt a tevékenységet, amit pl. a német gyáripar ebből a szempontból kifejt, amelyik gyáripar igen jelentékeny áldozatokat hoz azért, hogy a belföldi nyersanyagtermelést előmozdítsa.

Teljes tudatában van ez a külföldi ipar annak, hogy amint az ipari termelésnél azért van a vámvédelemre szükség, hogy a belföldi nagy beruházások jövedelmezőségét biztosítsa, éppen úgy a nyersanyagtermelés fellendítésének is csak az lehet az egyetlen reális alapja, ha az őstermelő a maga munkája révén szintén tisztességes jövedelemhez tud jutni.

Ezzel szemben a mi akárhányszor 50—100%-os, sőt ezt is meghaladó vámvédelemben részesített iparunk elkeseredett ellenség gyanánt áll a termeléssel szemben a legtöbb olyan esetben, amikor a nyersanyagtermelés a maga részére alig akar a puszta létnél egyebet biztosítani.

Az az áldatlan és eredménytelen, de évek óta tartó szívós küzdelem, amit a magyar műfatermékek tarifális és vámvédelme érdekében folytattunk és folytatunk ma is, ezek a folytonos harcok a belföldi bőripar cserzőanyagszükségletének biztosítása körül egyaránt fényes bizonyítékai annak, mennyire hiányzik az a megértés a magyar ipar egy igen számottevő részénél.

Mi soha nem támadtuk és soha nem támadjuk azokat a védővámokat, amelyeket a kormányzat a magyar ipari munka lehetővé tétele érdekében léptetett életbe és tart fenn.

Mert meggyőződésünk az, hogy ezen a címen a fogyasztóra eső teher majdnem teljes egészében vagy munkabér címén jut vissza a magyar gazdasági életbe, vagy a vámbevételek emelkedése révén csökkenti azokat a közterheket, amelyek a magyar gazdasági élet minden ágazatára ma már szinte elviselhetetlen teherként nehezednek.

De a másik oldalról szükségesnek tartjuk rámutatni arra, hogy a belföldi ipari termelés bármilyen vámvédelem mellett is csak addig tud eredménnyel dolgozni, amíg legalább a magyar fogyasztást bizonyos minimális szinten lehet tartani.

Erre pedig egy olyan őstermelő országban, amilyen a mienk, gondolni sem lehet akkor, ha éppen az őstermelőrétegek kereseti lehetőségeit iparkodik az magyar ipar a nyersanyagok árának sokszor erőszakolt leszorításával csökkenteni.

A kultúra haladásával járó technikai fejlődés eredményeit csak ott lehet széles körökben elterjeszteni, ahol a nagy fogyasztórétegeknek is megvan az anyagi erejük arra, hogy ennek a fejlett technikának a termelvényeit átvehessék és megfizethessék.

Tudjuk, hogy összes ipari kiviteleinknek az értéke csak egy kis hányadrésze annak, amit az ipari termékekből a belföld elfogyaszt.

Nem a kivitel csökkenése, de a belföldi piacnak a mezőgazdasági válság következtében mérhetetlenül lecsökkent felvevőképessége az, ami ma a magyar ipart a legnehezebb probléma elé állítja.

Mi örömmel látjuk, ha a magyar ipar védelemben részesül s a védőintézkedések következtében virágzik és eredménnyel dolgozik.

Nemcsak általános gazdasági és nemzeti szempontból örülünk ennek, de saját jólfelfogott önző érdekeink szempontjából is, mert ebben a fejlődő, virágzó, eredménnyel dolgozó iparban a magyar őstermelés a mezőgazdaság és erdőgazdaság egyik legfontosabb, nélkülözhetetlen fogyasztóját látjuk.

Meg kell azonban állapítanunk, hogy nyugodt fejlődésre, biztos munkára a magyar ipar is csak akkor számíthat, ha meg lesz nála is az őstermeléssel szemben ugyanez a teljes megértés, mert hiszen a fogyasztóinak legalább 70—80%-a éppen az őstermelők köréből került és kerül ki.

Egy csapásra meg fog szűnni az ellentét az őstermelés és az ipar között akkor, ha maga az ipar is belátja azt, mennyire érdeke neki a jövedelező őstermelés lehetővé tétele és fokozása, ami egyúttal a saját fogyasztópiacának szinte elképzelhetetlen mértékű kiterjesztését jelenti.

Visszatérve az erdőgazdaság védelmének a kérdéséhez, meggyőződésünk az, hogy ezen a téren magára az erdőgazdasági érdekképviseletre is még igen jelentős tennivalók várnak.

Igen hasznos és igen jó szolgálatot tesz ebből a szempontból a termelési adatok gyüjtése, amikkel egyesületünk már évek óta kísérletezik, de csak ebben az évben tudott valamennyire is számottevő eredményt elérni.

Nagyon megkönnyítené a földmívelésügyi miniszterlumnak a magyar műfatermékek értékesítése érdekében kifejtett igen értékes és eredményes munkásságát, ha ezt a készletnyilvántartást megfelelően ki tudnók fejleszteni.

Ehhez azonban elsősorban arra volna szükség, hogy maguk az érdekelt termelők és kereskedők belássák a nyilvántartás fontosságát és bizalommal szolgáltassák a szükséges adatokat az érdekképviseletnek.

Az erdőgazdaság érdekében kifejtett munkától nem lehet elválasztani a magyar erdőmérnöki kar sorsának előbbrevitelét sem.

Az új törvény rendelkezései, a jórészben az egyesület által kezdeményezett akciók végrehajtása annyi új munkaalkalmat teremtettek, hogy a munkanélküli erdőmérnökök száma — Istennek hála — ma már a legkisebb mennyiségre esett vissza.

Igaz ugyan, hogy a munkaalkalmak számottevő része ma még csak ideiglenes jellegű. Meggyőződésem azonban az, hogy ennek a helyzetnek is rövidesen meg kell változnia, mert gazdasági téren eredményt elérni csak akkor lehet, ha minden munka elvégzésére rendelkezésre áll a megfelelően képzett munkaerő.

Nyugodt, megfontolt, célravezető és eredményes munkát pedig csak olyan alkalmazottaktól és tisztikartól lehet várni, amelyik legalább is a megélhetés elemi gondjaitól mentesítve van.

Maga a két kérdés a gazdaság fejlődése és az erdőmérnöki kar boldogulása azonban egymásnak elválaszthatatlan és tökéletes függvénye.

Mert ha másik oldalról nézzük a kérdést, csak jövedelmező, fejlődő és nyugodtan dolgozó gazdasági ágazat nyujthat a vele foglalkozóknak biztos és gondtalan megélhetést.

Ha a két tételt összekapcsoljuk, akkor megállapíthatjuk azokat a célokat, amelyekre ma a magyar erdőgazdaságnak feltétlenül törekednie kell.

Minden egyoldalúság nélkül kell beilleszkedni az egész ország és a magyar föld gazdasági életébe s arra törekedni, hogy elsősorban azokat a tömegszükségleteket lássuk el minél nagyobb mértékben, amelyekre a magyar gazdasági életnek feltétlenül szüksége van.

Mert a nyugodt munkának, a jövedelmezőségnek legbiztosabb alapja az, ha termelvényeink a belföldön találnak feltétlenül biztos fogyasztókra.

Másrészről csak olyan gazdasági ág fejlődésére lehet számítani, amelyik a tulajdonosnak biztos jövedelmet nyujt és csak ez a biztos jövedelmezőség lehet a magyar erdőtiszti kar boldogulásának létalapja.

Ez az az irány, amelyet követnünk kell, ha úgy a közérdeket, mint a birtokososztály érdekét és a kari érdekeket is megfelelően szolgálni akarjuk.

Ezeken a gazdasági vonatkozású teendőkön kívül egyesületünk társadalmi téren is résztvesz nemcsak az erdőgazdaság, de a vele kapcsolatos testvérágazatok és a mérnöki testületek minden megmozdulásában. Állandó összeköttetést tartunk fenn a mezőgazdaság hivatalos és társadalmi érdekképviseleteivel, a Mérnöki Kamarával, a Mérnökök és Építészek Nemzeti Szövetségével.

De állandó és gondos figyelemmel kisérjük azt a munkát is, amelyet a szakoktatás és a szaktudományok fejlesztése tekintetében a Müegyetem erdőmérnöki fakultása, valamint az Erdészeti Kutató Intézet végez.

Egyrészről a célból, hogy a magunk munkáját a külfölddel is megismertessük, másrészről pedig azért, hogy a külföldi szakirodalom egyébként igen drága folyóiratait cserepéldány gyanánt szerezhessük meg, az év elejétől fogva lapunkban a közreadott cikkek három idegen nyelvre lefordított kivonatait is közöljük.

Ezen a réven sikerült nem csak a kontinensről, de még a távol nyugati részekről is közel 30 külföldi szakfolyóiratot az egyesület részére biztosítani, ami kétségkívül a könyvtár igen értékes gyarapodását jelenti.

Majdnem teljes eredménytelenségről kell azonban beszámolnom a vadászati adminisztrációba való bekapcsolódásunk iránt folytatott küzdelmek terén.

Sohasem állítottuk és vitattuk azt, hogy a vadászat, mint tudományág, vagy gyakorlati ismeret, az erdőmérnöki kar speciális kiváltsága volna és hogy az erdőgazdaság keretén kívül rendszeres és megszervezett vadtenyésztést és vadászatot űzni ne lehetne.

Teljes mértékben fenn kell azonban tartanunk azt az állásfoglalásunkat, hogy az erdei vadászatot magától az erdőgazdaságtól elkülöníteni nem lehet.

Azok a nemzetgazdaságilag is majdnem felbecsülhetetlen károk, amelyeket a magyar erdőgazdaság sokhelyütt a helytelen vadtenyésztés következtében szenvedett, sőt helyenként ma is szenved, majdnem kivétel nélkül azokon a helyeken fordultak elő, ahol a vadászati teendők irányítását az erdőgazdaság adminisztrációjától teljesen elkülönítették.

Nem lehet e téren megnyugtató megoldás az, amelyik a két adminisztrációt egymástól elkülöníti, az érdekellentéteket kiélezi és az évszázadok óta egymásra utalt és a világ minden államában, — a mienket kivéve — összekapcsolt testvérágazatokat igen sokszor ellenség gyanánt állítja egymással szembe.

Csak egyoldalúságra vezethet az ilyen intézkedés és reméljük, hogy a mult szomorú tanulságai alapján meg fogja találni a kormányzat az utat és módot arra, hogy az erdei vadászat ügyeinek intézése oda kapcsoltassék vissza, ahova való: az erdészeti adminisztrációhoz.

Nem hogy félnénk tőle, de igen szívesen látjuk azt, ha úgy a kérdések elbírálásába, mint magába az adminisztrációba is a nem hivatásos vadászokat is bekapcsolják s a mezei vadászat ügyeinek intézésére akár külön szakerőket is alkalmaznak, de meggyőződésünk az, hogy az erdei vadászat adminisztrációjának ma fennálló elkülönítése mind a két ágazatra csak hátrányos.

Maga az egyesület az utóbbi időben még sajnálatosabban érzi a gazdasági viszonyok leromlásának nyomasztó terhét, mint azelőtt.

Mélységes hálával kell itt megemlékeznünk a földmívelésügyi kormányzatról, mint amelyik a szállítási igazolvány akciónak az egyesület részére történt átengedésével lehetővé tette azt, hogy az egyesület tisztességes munkával szerezhesse meg azt az összeget, amire nem csak az egyedüli magyar szaklap megfelelő szinten tartásához, de magának az egyesület létének biztosításához is feltétlenül szüksége van.

Ne méltóztassék az egyedüli jelzőt úgy értelmezni, mintha a tudományos szempontból igazán rendkívül értékes „Erdészeti Kisérletek"-ről megfeledkeznénk, de ma lapunk az egyedüli, amely az erdőgazdaság gyakorlati kérdéseivel is állandóan foglalkozik s azok felszinen tartása mellett a külföld idevágó eredményeiről is iparkodik a gyakorlati erdőgazdákat tájékoztatni.

Taglétszámunk az elmult évben 7-tel apadt és jelenleg 143 alapító és 733 rendes tagot, összesen 876 tagot tartunk nyilván.

Az év folyamán ujonnan belépett tagjaink száma 17, amivel szemben kilépés következtében 10 rendes és elhalálozás következtében 3 alapító és 11 rendes tagunkat vesztettük el.

Mély és őszinte fájdalommal kell e helyen megemlékeznem az Elnök úr Őméltósága által már említett tagjainkon kívül Dezsényi Jenő, Kelemen Jenő, Kovacsik Dezső, Ryll Viktor, Schlosser István, Urbánszky István, Zólyomi Imre, Zsolt (Fischer) Károly alapító és rendes tagjaink gyászos elhúnytáról.

Különös meleg elismerés és hála illeti meg a két elhalt választmányi tagot, akik az egyesület minden megmozdulásából hűségesen és odaadóan vették ki részüket.

Tisztelettel javasolom, hogy elhalt tagtársaink szomorú elhalálozása felett érzett őszinte részvétének és mélységes fájdalmának a t. Közgyűlés jegyzőkönyvileg adjon kifejezést.

T. Közgyűlés! Ezzel a szomorú akkorddal értem el jelentésem végéhez. Azt hiszem, az elmondottakból a t. Közgyűlés megállapíthatja azt, hogy az egyesület vezetősége és igazgató választmánya a maguk részéről megtettek mindent, ami a magyar erdőgazdaság, az erdőbirtokos-osztály és az erdőmérnöki kar érdekeinek védelme, boldogulásának biztosítása érdekében megtehető volt.

Hogy a kezdeményező lépések és a harcok nem jártak mindig a megfelelő vagy az óhajtott eredménnyel, ez természetes, hiszen a gazdasági életben alig van olyan érdek, amelyiknek teljes mértékben való érvényesülése más érdekeket ne sértene.

Éppen ezért az egyesület igazgató választmánya minden alkalommal a bölcs mérséklet álláspontjára helyezkedett és csak addig a mértékig kérte vagy követelte az erdőgazdasági érdekek érvényre juttatását, ameddig azt a közérdekkel is feltétlenül össze lehetett egyeztetni.

Minden munka és minden küzdelem azonban csak akkor járhat eredménnyel és a további harcokra csak az adhat erőt, ha a vezetőség és igazgató választmány tömör egység gyanánt tudja az egész egyesületet maga mögött.

Méltóztassék ezért megengedni, hogy erről a helyről azt a kérést intézzem a t. Közgyűléshez, méltóztassanak az igazgató választmány vagy a vezetőség álláspontja mellé kifelé minden alkalommal teljes egységben melléje állni.

Lehetnek és lesznek is olyan kérdések, amelyekben a tagok véleménye nem egységes, de a hivatalos állásfoglalás átütő erejét csak akkor nem gyengítjük és a siker reményével csak akkor szállhatunk harcba, ha a szabályszerűen létrejött többségi állásfoglalást egyéni nézetünkre való tekintet nélkül egységesen támogatjuk.

Csak ez az eljárás biztosíthat az egyesületnek súlyt és tekintélyt kifelé és csak ez az eljárás hozhatja meg az egyesület minden munkájának legszebb koronáját: a sikert.

Elnök: Azt hiszem, mindnyájunk felfogását képviselem, ha ezt az érdekes és értékes előadást, amit Biró Őméltósága tartott, a közgyűlés nevében megköszönöm. Kedves kötelességemnek tartom, hogy újból és a legnagyobb hálával emlékezzem meg arról a lelkes, intenzív munkáról, amelyet Biró Őméltósága az Országos Erdészeti Egyesület és az egész magyar erdőgazdaság érdekében az elmult évben is kifejtett. *(Lelkes taps.)* Indítványozom, hogy a közgyűlés az ügyvezető úrnak önzetlen és eredményes fáradozásáért leghálásabb köszönetét nyilvánítsa. *(Éljenzés.)*

Ügyvezető: Tessék megengedni, hogy az Elnök úr jóleső, elismerő szavaival szemben bizonyos mértékig hálátlan legyek és a köszöneten felül is kérjek még valamit: egy kis szeretetteljes jóakaratú támogatást, némi belátást abban az irányban, hogy az igazgató választmány nem tudja mindig mindenkinek a véleményét 100 százalékig honorálni. Amikor tehát hálásan köszönöm az Elnök úr meleg szavait és szeretetének megnyilvánulását, arra kérem Önöket, ne méltóztassanak olyan dolgokért, amelyek bizonyos mértékig saját meggyőződésükkel ellenkeznek, elfordulni az egyesülettől. A bizalmat, amivel a választmány tagjait kitüntették, méltóztassanak úgy értelmezni, hogy azt az álláspontot, amelyet ők mint többségi véleményt képviselnek, egyöntetüleg kell érvényesíteni, mert átütő ereje csakis ilyen alapon lehet minden határozatnak. Méltóztassanak az elnökség és a választmány igen nehéz munkáját megkönnyíteni azzal, hogy az állásfoglalásukat — még ha saját

meggyőződésüket nem is fedi teljesen, — kifelé egységesen legyenek szívesek támogatni, munkánk csak így lehet eredményes. (Helyeslés.)

Elnök: Ezek után áttérhetünk az 1935. évi zárszámadás és az 1937. évi költségvetés megvitatására, amelyet nyomtatásban minden tagtársunknak megküldöttünk. (Elfogadjuk.) Elfogadottnak nyilvánítom. Következik a 15 rendes választmányi tag választása 4 év tartamára.

A szavazatszedő bizottság elnökéül Hepke Artur, tagjaiul Hajdu Gyula, Kertay Ede tagtársainkat kérem fel és a szavazás tartamára az ülést felfüggesztem.

Elnök: Az ülést újból megnyitom, a szavazás megtörtént, míg a bizottság a szavazatokat összeszámolja, térjünk át az indítvány tárgyalására.

Ügyvezető: Egy indítvány érkezett be szabályszerű időben Prónay báró Ur Őexcellenciájától, amit a segédtitkár Ur fel fog olvasni.

Segédtitkár: Olvassa az indítványt. (L. a választányi ülés jegyzőkönyvét.)

Br. Prónay György: Méltóságos Elnök Úr! Mélyen Tisztelt Közgyűlés! Nagy figyelemmel hallgattam az Elnök Ur Őméltósága megnyitó beszédét és az Ügyvezető Úr Őméltósága jelentését. Mind a kettő az erdőgazdaságot, az erdőbirtokosokat és az erdőmérnöki kart közelről érintő fontos kérdéseket ölel fel. Az Elnök Úr és Ügyvezető Úr egyaránt foglalkoztak a tüzifa forgalmát szabályozó árvédelmi intézkedésekkel. Az Elnök Úr Őméltósága hangsúlyozta, hogy e téren az egységes állásfoglalás rendkívül fontos. Midőn én ezt az indítványt bejegyeztem és kértem az Elnök Úr Őméltóságát, hogy a választmányban letárgyalt határozati javaslatot a közgyűlés tárgysorozatába beiktassa, akkor engem az egységes állásfoglalás gondolata vezérelt, másrészről pedig az a szándék, hogy az igazgató választmány által elfogadott indítványnak olyan súlyt adjunk, amelyet megadni szükséges az erdőgazdaság egyetemes érdekeire való tekintettel. Én a tüzifaforgalmat szabályozó összes intézkedéseknek a komplexumára kitérni nem akarok. Csak röviden rávilágítok az árvédelmi intézkedések lényegére. Tudvalevő, hogy az Erdészeti Egyesületet, annak igazgató választmányát milyen gondolatok vezérelték akkor, amikor az erdőbirtok rentabilítása érdekében szükségesnek látták, hogy bizonyos intézkedések életbeléptetését kérjék a kormánytól. Ezek az intézkedések három éve fennállanak és így a mostani állapotot vizsgálva s szembehelyezve az azelőtti állapottal, tárgyilagosan megállapíthatom azt, hogy ezen intézkedéseknek a vezérgondolata az erdőgazdaság javára szolgált. A főelv az volt, hogy az erdőbirtokos a fáját megfelelő méltányos áron, amelyen az erdőgazdaság rentabilítását biztosítja, mindenkor eladhassa. Ehhez szükséges volt egy szervnek a létesítése, amely azt a kötelezettséget vállalta, hogy minden felajánlott tüzifamennyiséget a kormány által megállapított áron megvásárol. A másik fontos előny az volt, amelyet biztosítani akartunk az erdőbirtokosságnak, a fa kitermelése céljából adandó megfelelő hitel. Mind a két intézkedés

biztosítani akarta az erdőbirtokosságnak azt, hogy a tüzifának az ára indokolatlanul nem fog lemorzsolódni és az erdőgazdaság mindig számíthat biztos, méltányos jövedelemre. Ha végigtekintjük ennek a három évnek az eredményeit, megállapíthatjuk azt, hogy az alapelgondolás helyes volt. Ha történtek hibák, azok abból folytak, hogy egy teljesen újszerű szervezéssel kellett dolgozni, amely természetesen eleinte nem lehetett tökéletes. Bizonyos nehézségek felmerültek néha, de a vezetőségnek az Országos Fagazdasági Tanácsnak éppen az volt a feladata, hogy ezek a hibák elimináltassanak. A konstrukció tehát helyes és a jövőben is fenntartandó. Méltóztatnak tudni, hogy a Faforgalmi Rt. volt az a vállalkozás, amely állami koncesszió alapján 3 év óta az egész konstrukciónak az üzleti részét lebonyolítja. Nekem mint erdőbirtokosnak, O. E. E. és O. F. T. tagnak nem lehet az a célom, hogy a Faforgalmi üzleti eljárását kritizáljam vagy feldícsérjem. Az igazság kedvéért azonban le kell szögeznem, hogy amire a Faforgalmi Rt. vállalkozott, azt lelkiismeretesen teljesítette; ezt nemcsak a saját tapasztalatom alapján, hanem más esetéből kifolyólag is megállapíthatom. A Rt. mindig eleget tett annak a legfőbb kötelességének, hogy az erdőbirtokosok fáját, amit felajánlottak neki, tényleg átvette. A meggyőződésem az, hogy a tüzifa forgalmát biztosító intézkedéseket nagyjában ugyanúgy kell megszervezni, mint az a multban történt. Azért tettem az indítványt, hogy az Elnök Úr módot adjon nekem a közgyűlés előtt kifejezésre juttatni, hogy az árvédelmi intézkedések fenntartása maradjon meg olyan keretek között, mint ahogy volt, mert ez az erdőgazdaság egyetemének érdeke és az erdőgazdaság rentabilitása is ezen múlik. Mélyen Tisztelt Közgyűlés! Tovább ennél a kérdésnél időzni nem akarok, indítványomnak egy célja van, hogy amenynyiben álláspontomat helyesnek méltóztatnak elbírálni, azt mint az erdőbirtokosoknak és az erdőmérnöki karnak nézetét a közgyűlés előtt kifejezésre juttassam és lekössem azon elv mellett, hogy a szabad forgalom a mai viszonyok között katasztrófális lenne. Méltóztassanak az igazgató választmány javaslatát teljes egészében, minden módosítás nélkül elfogadni és ezáltal dokumentálni az erdőgazdaság egységét ebben a kérdésben. *(Élénk taps és helyeslés.)*

Ügyvezető: Ma már két fogyasztási idény statisztikai adatai vannak a kezünkben. Akkor, amikor az intézkedések életbeléptek, semmi tájékozottságunk nem volt a termelés és fogyasztás mérvéről. Az 1933—34. évi tüzelési idény alatt vasúton és hajón szállítottunk összesen 128.000 vagón tüzifát, amiből kb. 14.000 vagón volt a külföldi és 114.000 vagón a belföldi fa. A rákövetkező tüzelési idényben ez a mennyiség leesett 124.000 vagónra, amely csökkenésből kb. 3—4000 vagón esik a külföldire úgy, hogy a belföldi fogyasztásnál még egy csekély emelkedés is mutatkozott, a külföldi fa ellenben 11.000 vagónra esett vissza. Ha ezzel szemben azt méltóztatnak számítani, hogy a csak a vasúton és hajón való szállításra bejelen-

tett, tényleg igazolt készlet az 1934—35. évi termelésből 144.000, 1933—34-ben pedig 135.000 vagónra rúgott és ehhez hozzászámítjuk azt, hogy kénytelenek voltunk behozni tüzifát, nyilvánvaló, hogy 124.000, illetve 128.000 vagónos tényleges fogyasztás mellett az idény végével vissza kellett maradni bizonyos mennyiségnek. Most méltóztassanak elgondolni: az lett volna-e helyesebb, ha a közelfekvő erdőgazdaságok le tudták volna adni az összes készleteiket, vagy pedig úgy volt-e méltányos, hogy a kormányzat rendelkezése szerint mindenkinek visszamaradt a készletének egy bizonyos %-a, de a budapesti piactól legtávolabbra lévőknek is lehetővé vált, hogy aránylagos mennyiségben Budapestre hozhassák a fájukat. Az ez évben bejelentett 115.000 vagón készletből — meggyőződésem szerint — még 10—15.000 vagónt helyi fogyasztás címén le kell majd írnunk úgy, hogy 100.000 vagónnál nem becsülöm többre a f. évi magyar termelést. Meggyőződésem, hogy a jövő szeptember végére, a külföldi behozatalt is figyelembe véve, a mult évi termelésű száraz fával és az idei friss fával teljesen tabula rasat tudunk csinálni. Hogy viszont a magánfogyasztás céljaira míg száraz fa van készletben, friss fát nem javasol a minisztérium kiadni, szintén nagyon indokolt. Mert ha a friss fa kiszalad a piacra, akkor a száraz fánál nem tartható a 32 pengős árkülönbözet és ez súlyos következményekkel járna. A további intézkedéseknél a helyzet jelentősen javulni fog annál is inkább, mert az igazgató választmány egész sereg olyan módosítást javasolt, amelyek lényeges megkönnyebbítéseket jelentenek. Ezért tartja szükségesnek, hogy a mostani árvédelmi intézkedések továbbra is fennmaradjanak és, hogy ezek az 1936—37. évi termelésre legkésőbb szeptember havában életbe léptettessenek. Fontos azonban, hogy az intézkedésekkel kapcsolatban a megfelelő anyagi háttér is biztosíttassék. Kéri, hogy br. Prónay Őexcellenciájának indítványa alapján a választmányi ülés által hozott határozatot a közgyűlés is tegye magáévá. (A közgyűlés egyhangúlag ügyvezető javaslata értelmében határoz.)

Elnök: Igazolni kívánja, hogy miért nincs még eredmény a kérdésben. Mi nagyon korán fogtunk hozzá a kérdés tárgyalásához. A választmány már februárban megtette a szükséges lépéseket és úgy számította, hogy június—július hónapban tető alá tudta hozni a dolgot; sajnos, nem így történt. A tárgyalások a kormányzattal folyamatban vannak, a miniszter Úr külön megbízta Péchy Tibor osztályfőnök Úr Őméltóságát a kérdés sürgős rendezésével. Igen elő fogja mozdítani a helyes megoldást, hogy a közgyűlés egyhangúlag foglalt állást. Még egy kérését terjeszti elő. Szeptember havában egy nagy nemzetközi erdészeti kongresszus színhelye lesz Magyarország. Ez az ú. n. második nemzetközi erdészeti kongresszus, aminek igen nagy jelentősége van. Az első nemzetközi erdészeti kongresszust 1926-ban tartották Rómában, amelyen 58 nemzet vett részt és az ott hozott határozat értelmében minden négy évben meg kellett volna ismételni ezeket az összejöveteleket. Közben azonban elmulott 10 év és az idén is Róth Gyula Őméltósága agilitásának köszönhető, hogy a kongresszus összeül, mert mint az Erdészeti Kutató Intézetek Nemzetközi Szövetségének elnöke igen sokat fáradozott külföldön és a magyar kormánynál ebben az ügyben. Már ott tartunk, hogy a kongresszus sikere biztosítva van, mert már eddig is 30 állam jelentette be részvételét. Az érdeklődés a kongresszus iránt igen nagy, különösen a tengerentúli államokban, kb. 40 nemzet részvételére lehet számítani. A kongresszus 9 szakosztályra oszlik és ezekhez eddig 160 írásbeli dolgozat érkezett be, amelyek nyomtatásban is megjelennek. Az előkészítő bizottság határozata szerint a kongresszusnak magyar elnöke lesz, mint annak az országnak a reprezentánsa, amelyik rendezte. A két társelnököt Olasz- és Finnország adják. A négy alelnöki állást pedig Anglia, Franciaország, Németország

és az Egyesült Államok vállalták. Minden arra vall, hogy a kongresszus, amire ma több, mint 200 hivatalos kiküldött van bejelentve, igen nagyszabású lesz. Csehország 40, Németország 60—100, Románia 40, Délafrika 14, Újzéland 16 résztvevőt jelentett be. Nagyon kéri a közgyülés résztvevőit, propagálják a kongresszus fontosságát, hogy minél több magyar jelentkező is legyen, mert igen szomorú lenne, ha éppen a vendéglátó ország szakemberei maradnának távol.

Hepke Artur: Mint a szavazatszedő bizottság elnöke bejelenti, hogy leadatott összesen 108 szavazat. Ebből 5 darab érvénytelen. A legtöbb szavazatot Fekete Zoltán, Kiss Ferenc, Molcsány Gábor, vitéz Lámfalussy Sándor, gr. Mailáth György, hg. Montenuovó Nándor, gr. Apponyi Károly, br. Prónay György, dr. Tuzson János, gr. Esterházy Móric, Lengyel Sándor, Papp Béla, Sipos Antal, gr. Széchenyi Károly és Véssei Mihály kapták.

Elnök: A felsoroltakat 4 év tartamára megválasztottnak nyilvánítja. Befejezésül őszinte örömének ad kifejezést, hogy a közgyülés ilyen szépen sikerült. Ez elsősorban Biró Zoltán Őméltóságának az érdeme, aki az ő jólismert energiájával és lelkességével szolgálta ezt az ügyet is. *(Éljenzés.)* De teljes elismerés és köszönet illeti Lippóczy Béla főerdőtanácsos és Kőröskényi Béla erdőmérnök Urakat is, akik a munka oroszlánrészét magukra vállalták és fáradhatatlanul buzgólkodtak heteken át a siker érdekében és ezért az egyesület őszinte hálaját tolmácsolja nekik. *(Taps és éljenzés.)*

Több tárgy nem lévén, a közgyülést berekeszti.

K. m. f.

Írói tiszteletdíjak! Az Országos Erdészeti Egyesület az Erdészeti Lapokban megjelenő tanulmányokért írói tiszteletdíjat fizet. És pedig: a szerkesztő részéről átdolgozást nem igénylő cikkekért 16 oldalas ívenként 64 pengőt, fordításokért, vagy átdolgozást igénylő cikkekért 16 oldalas ívenként 32 pengőt, egyszerű közleményekért 16 oldalas ívenként 24 pengőt.

A külföldi szaklapokkal létesített csereviszonyra való tekintettel kérjük igen tisztelt munkatársainkat, hogy tanulmányukkal egyidejüleg mindenkor **egy rövid magyar nyelvű kivonatot** is szíveskedjenek beküldeni, amelynek terjedelme a teljes magyar szövegnek kb. 3%-a lehet és a szerző által legmegfelelőbbnek tartott összefoglalást tartalmazza.

Az „Erdészeti Lapok" szerkesztősége.

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK

A M. Kir. minisztérium 1936. évi 4100/M. E. számú rendelete az Országos Fagazdasági Tanács kiegészítése tárgyában.

A m. kir. minisztérium az Országos Fagazdasági Tanács szervezéséről szóló 970/1933. M. E. számú rendelet 2. pontját olyképpen egészíti ki, hogy az ott felsorolt tagokon és póttagokon felül az Országos Fagazdasági Tanácsba a m. kir. iparügyi miniszter 1 rendes és 1 póttagot, a m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter az Árelemző Bizottság tagjai közül 1 rendes és 1 póttagot, a Magyarországi Szövetkezetek Szövetsége 1 rendes és 1 póttagot, végül az Országos Erdészeti Egyesület további három rendes tagot küld ki.

Budapest, 1936. évi június hó

Dr. Darányi Kálmán s. k.,
a miniszterelnöki teendők ideiglenes ellátásával megbízott m. kir. földmívelésügyi miniszter.

A m. kir. földmivelésügyi miniszter 29.562/1936. II. sz. rendelete.

Valamenyi vármegye és thj. város főispánjának.

Azoknak a szakvizsgázott erdőőröknek, akik Méltóságod kormányzatára bízott törvényhatóság területén egy szolgálatadónál legalább 30 éven keresztül szolgálatukat példás magatartás mellett mindvégig odaadó hűséggel látták el és kitüntetésben eddig még nem részesültek, elismerő oklevelet kívánok adományozni.

A kitüntetésre érdemes, erdőőri vagy erdőgazdasági szakvizsgát tett egyének nevét, szolgálati beosztását és idejét, lakhelyét, életkorát, családi állapotát, szolgálati magatartását és érdemességét, végül azt a körülményt, hogy a szakvizsgát hol és mikor tette le és hogy kitüntetve még nem volt, a szolgálatadónak kell legkésőbb f. évi szeptember hó 30-áig Méltóságoddal közölni.

Szíveskedjék gondoskodni arról, hogy erről az elhatározásomról a munkaadók és alkalmazottak kellő időben értesüljenek és

hogy azt a helybeli lapok is közöljék, a közlemények díjazását azonban hitel hiányában a tárcám terhére nem vállalhatom.

Méltóságod a kitüntetési ügyekben október hó végéig tegyen együttes felterjesztést s javaslatához csatolja a fentebb felsorolt körülmények igazolását tartalmazó helyhatósági bizonyítványokat, valamint a közlést tartalmazó lappéldányokat.

Ennek a leiratomnak másolatát tudomásvétel végett egyidejűleg az Országos Erdészeti Egyesületnek, a Tisza-jobbparti vármegyék Erdészeti Egyesületének, a Felső-Dunántúli, valamint a Déldunántúli Erdészeti és Vadászati Egyesületének is megküldötte.

Budapest, 1936. évi július hó 28-án.

A miniszter rendeletéből:
Pécsy s. k.,
miniszteri osztályfőnök.

IRODALOM

KÖNYVISMERTETÉS.

József Ákos: A tacskó. A tacskóbarátok bizonyára nagy örömmel fogják üdvözölni az országszerte ismert tenyésztő tollából megjelent pompás kis munkát, amely nemcsak terjedelmével, hanem költséges kiállításával — a pazar bőkezűséggel közreadott és nagyon tanulságos képek révén — egyaránt arra van hivatva, hogy mindent megtaláljunk benne, amit a tacskókról tudni akarunk.

A tacskó történetének rövid vázolása után részletesen foglalkozik a fajtajellegekkel, teljes kynologiai szakszerűséggel.

A következő fejezetben a tacskóval való vadászat sokféleségét írja le; itt nem egy érdekes adatot találnak majd még azok is, akiknek már gyakrabban volt dolga ezzel az intelligens kutyafajtával.

A gyakorlati szakember számára a tenyésztésről, elhelyezés-, ápolás- és nevelésről szolgáló fejezetek lesznek a legértékesebbek, mert ezekben hosszú évek tapasztalatait adja közre az illusztris szerző, nem feledkezvén meg a leggyakoribb tacskóbetegségek felsorolásáról, illetőleg azok gyógyításáról sem.

Ha még megemlítjük, hogy a kiállításokkal és versenyekkel kapcsolatos tudnivalókat sem hagyja figyelmen kívül és függelékként egy fedezési és ellési táblázatot is közöl, úgy hisszük, nem túlozunk, ha azt állítjuk, hogy régen volt kezünkben egy ilyen minden tekintetben kiválóan használható részletmunka.

Ára: 2.50 pengő. Megrendelhető a szerzőnél, Bagó Mihály könyvnyomdája, Dombóvár címen.

KÜLFÖLDI LAPSZEMLE

„ZEITSCHRIFT FÜR WELTFORSTWIRTSCHAFT." (Band III., Heft 6—8. 1936.)

A 323—480. oldal számozású füzet nagyobb közleményeinek sorát *Bernhard* ny. professzor és szász országos erdőmester *„Az összes*

török erdőknek állami tulajdonba való átvétele" című tanulmányában érdekesen és meggyőzően mutat arra, hogy a törökországi jelenlegi különleges birtokviszonyok között és az ország és a nép jólétére való tekintettel legcélszerűbb, ha az állam veszi birtokba a már letarolt, elpusztított erdőterületeket és a fenmaradt összes erdőket.

Ezután *Cretzoiu Pál*nak „*A pallisi kőris Romániában és a Balkánfélszigeten*" c. közleménye következik. Szerző közli, hogy ezt a kőrisfajt a Duna deltájában első ízben Miss Marietta Pallis gyűjtötte, akiről Willmott angol botanikus nevezte el azt pallisi kőrisnek. Ez a fafaj kétségkívül egyike a Balkánfélsziget északkeleti részén Európa legritkábban előforduló és legérdekesebb kőrisfajainak. Románia déli részein, főleg a nyirkos talajokon, de leginkább a Duna mentén fordul elő. Ezenkívül Dél-Dobrudzsában és a Maritza völgyében is található.

Harmadik nagyobb közlemény a tharandti erdészeti főiskolán szervezett „*Külföldi és Gyarmatügyi Erdőgazdasági Intézet*"-nek, a volt német gyarmatok fafajtáin végzett kutatási eredményeit feltüntető „*A kameruni őserdők tropusi fái leírásá*"-nak folytatása.

A „*Nemzetközi Erdőgazdasági Tudósítás*" rovatában *a folyó évi budapesti nemzetközi erdőgazdasági kongresszus szabályzata* is kimerítően van ismertetve.

A rovat többi részeiben különféle világrészekből eredő *fa- és erdőgazdasági és irodalmi hírek* vannak közölve, melyek közt igen érdekes az „*Északamerikai Egyesült Államok*"-ról szóló rész leírása, *Heske professzor 7 eredeti fényképfelvétele után készült képpel díszítve.* Igen érdekes összefoglalást olvashatunk *dr. Junghaustól* is, ki *az európai államok 1935. évi erdőgazdaságpolitikai eredményeit* ismerteti e rovatban.

Dr. Tomasovszky Imre.

ALLGEMEINE FORST- UND JAGD-ZEITUNG. IV—VII. szám.

Popescu: Az ellenőrző eljárás. (Die Kontrollmethode.) 135—147. 196—211. és 233—245. oldal.

A doktori értekezésként benyujtott munka kétségtelenül figyelmet érdemel, mert azon kevesek egyike, amely a sokat vitatott eljárás számára megfelelő matematikai alapokat kívánt keresni.

Ez már csak azért is érdekes, mert hiszen Németország, Svájc és Franciaország szaklapjai egyre sűrűbben foglalkoznak a *Biolley* által kidolgozott és az ő nevével elválaszthatatlanul összeforrt rendszerrel (amelyet sajátságai folytán *Baader* az egyetlen *induktív* hozadékszabályozási eljárásnak minősít) anélkül azonban, hogy az egymástól csak árnyalatokban elütő, vagy akár élesebb

ellentéteket felmutató változatokat valamilyen, biztos alapot jelentő közös nevező révén próbálták volna egybevetni.

Nem lehet célunk, hogy a terjedelmes munkát részleteiben is ismertessük. Itt röviden csak a felépítésére utalhatunk, amelyben a történeti fejlődés rövid vázolása után a gyakorlatban alkalmazott eljárásokat ismerteti főbb jellegeik alapján *(Gournaud, Biolley, H. A. Meyer Kalitsch, Müller, Eberbach* stb.).

Az egyes eljárások közötti lényegbeli különbség csak a kivitel módjai szerint, tehát: *a)* törzstömegfelvétel, *b)* vastagsági fokok és osztályok képzése és *c)* a növedék számítás alapján állapítható meg. Erre vonatkozólag szerző táblázatokba foglalt és igen instruktív adatokkal szolgál.

Különös figyelmet szentel a műszerhibából származó eltéréseknek és az „egyéni szórás"-nak (a hibás bemondás, feljgyzés okozta eltérések, stb.), amellyel kapcsolatban megállapítja, hogy a munka helyes és gondos megszervezése, beleértve a felvételt végző személyzet megválasztását is, egyik legfontosabb feltétele az eredmény pontosságának.

A fatömege minél pontosabb megállapítására a növedékszámítás, illetőleg hozamszabályozás szempontjából van szükség, amivel részletekbemenően és igen világos okfejtéssel a IV. fejezet foglalkozik.

Nem kis nehézséget okoz azoknak a jellegeknek a megállapítása, amelyek a szálalóerdő-típusoknak a szálerdő alakoktól való számszerű világos elkülönítését teszik lehetővé, miután *Biolley* iskolája a famagasságot és kort, mint jellemző tényezőket, elvetette és helyette a törzsszám szerinti elosztást vette alapul.

Ezekre a kérdésekre vonatkozóan az V. fejezet ad felvilágosítást, amelyben a szálalóerdő ideális állapotát jelentő *törzsszám-egyensúly* megállapítására használatos három módszert, az ú. n. *francia eljárást, H. A. Meyer* és *Böhmer* módszereit ismerteti.

A II. fejezet a szálalóerdőknek különböző szempontok szerint való osztályozását adja (fatömeg, vastagsági osztályok, törzsszámelosztás szerint stb.) annak a hangsúlyozásával, hogy a szálalóerdő életében az előkészítő ú. n. nevelő időszak után minden erdőrészlet keretén belül a törzsszámeloszlás és a fatömeg szerint bizonyos egyensúlynak kell beállni, ami a tartamosan maximális teljesítőképességet jelenti.

Munkájának II. részében szerző a szálaló üzemmódnak a román erdőgazdaságban való bevezetését teszi megvitatás tárgyává és itt a fennálló természeti és gazdasági előfeltételek alapján helyes következtetésekkel megállapítja, hogy ennek a kétségtelenül legbelterjesebb gazdálkodást kívánó eljárásnak a kárpáti erdőkben is megfelelő talaja lenne (különösen a jegenye-fenyvesekben) de az erdők feltáratlansága, valamint a fennnálló üzemi és adminisz-

trációs nehézségek következtében általánosabb érvényesítéséről ezidő szerint szó sem lehet.

Müller: Bádeni erdő és bádeni táj. („Der badische Wald in der badischen Landschaft.") 217—233. oldal.

A színesen megírt szép tanulmány sorban tárgyalván Báden tájegységeit, természetvédelmi célokat szolgál és mint ilyen, iskolapéldája lehet hasonló téma feldolgozásának.

ÖSTERREICHISCHE VIERTELJAHRRESSCHRIFT FÜR FORSTWESEN.

1936. II. szám.

Mosser: Karinthia erdészeti viszonyai. (Die fortslichen Verhältnisse des Landes Kärnten.) 65—84. oldal.

A teljes részletességgel megírt ismertetést azért tartjuk említésre méltónak, hogy akit esetleg ennek az erdődús osztrák tartománynak erdészeti viszonyai érdekelnek, útmutatást találjon, hol keressen megfelelő felvilágosítást. A munka felöleli Karinthia általános fekvését és éghajlatát, az erdőt alkotó fafajokat, az alkalmazott gazdasági eljárásokat, az erdőrendezéstani viszonyokat s az erdők jövedelmezőségét, az erdősítési munkálatokat, útépítéseket, erdővédelmi intézkedéseket, erdészeti mellékhaszonvételeket, az erdészeti szolgálati rendtartást, a növényszociológiai kutatásokat és az gyesületi életre vonatkozó adatokat.

SCHWEIZERISCHE ZEITSCHRIFT FÜR FORSTWESEN.

1936. VII—VIII. sz.

Ammon: Gyérítés és szálaló erdőgazdaság a tartamos értéktermelés szempontjából. (Durchforstung und Plenterwirtschaft im Lichte nachhaltiger Wertleistung.) 205—220. oldal.

Mint a szálaló erdőgazdaság lelkes barátja, egy érdekes példát közöl ennek az erdőalaknak a teljesítőképességéről, amelyhez az adatokat Steffisburg község erdeje szolgáltatta.

A grafikonok nagyon tanulságosak és igazolni látszanak azt a feltevést, hogy ha maximum gyanánt a nagyméretű választékok tartamos szolgáltatását várjuk az erdőtől, akkor erre a szálaló-erdő valóban a legalkalmasabb.

A felhozott példa szerint az 1914—34-ig terjedő 20 évi idő átlagaként az összes kitermelt famennyiségből 40% esik a fűrészrönkőre és 75.5% az összes szerfára, hektáronként 7.7 m^3 hozadékkal, 304 frank pénzértékben. Az összes gazdasági és fenntartási költségek levonása után a tiszta haszon hektáronként és évenként 232 frank (a nyers bevétel 75%-a!); ha pedig a növedéknek a magasabb vastagsági fokokban való gyarapodását, mint értéknövekvést veszszük számításba, úgy ezen a címen is a 20 éves időszak alatt hektáronként 246 franknyi értékgyarapodás jelentkezik.

A számok mindenesetre igen szép képet festenek a szálaló erdőről.

Ne felejtsük azonban el, hogy a példaképen felhozott erdő összes területe mindössze 179 hektár, amelyen mintaszerű gazdálkodás folyik. Sőt azt is feltehetjük, hogy a legjobb termőhelyi osztályokkal van ebben az esetben dolgunk, amelyek maximális fatermést produkálnak a rajtuk levő luc- és jegenyefenyő állományokban.

A szerző meggyőződése szerint nemcsak a tartamos hozamszolgáltatás szempontjából, de a minőségbeli érték kívánalmai szerint is a szálaló erdőalak jelenti az ideális állapotot.

Az utóbbi állítás — ha az egykorú, gondosan kezelt, vágásos szálerdő gyönyörű, egyenletese, ágtiszta törzseire gondolunk, — legalább is erősen vitatható. Ezenkívül a szálalóerdő legfőbb célja a nagyméretű törzsek termelése, ma már távolról sem az az egyedül üdvözítő gazdasági ideál, amelyre törekednünk kell. Hiszen a német szaklapok is egyre sűrűbben hangoztatják, hogy a piacnak elsősorban középerős és gyengébb anyagra van szüksége, de a lehető legnagyobb mennyiségben!

Így tehát bizonyára akkor vagyunk a helyes álláspontón, ha *Ammon* fejtegetéseit a speciális svájci keretek között jól megfelelő rendszer dícséretének tekintjük, anélkül azonban, hogy azt például a hazai viszonyok között tűzön-vízen keresztül érvényesíteni akarnók.

Knuchel: Egy kátránnyal való telítési kísérlet eredményei. (Ergebnisse eines Versuchs mit Teerölimpregnierung.) 220—230. old.

A svájci szövetségi vasutak megbízásából egyik faimpregnálással foglalkozó cég 1908-ban nagyobb mennyiségű kátránnyal telített és telítetlen vasúti talpfát és távíró-oszlopot ásott el a tartósság megállapítása céljából. A szerző által bemutatott képek, amelyek a 6., illetőleg 26. év után eszközölt felülvizsgálásról számolnak be, igen tanulságosak. Megerősítik többek között az eddigi fetevést, hogy bükknél az álgeszt nem előnyös, mert nem telíthető és így az álgeszt nélküli telített bükktalpfák sokkal tovább állanak ellent az idő romboló hatásának; viszont megállapítást nyert a kísérletekből az is, hogy a fülledt bükkfából készült talpfa, ha telítik, épen olyan szívós, mint az egészséges fából készült.

A tölgy és vörösfenyő kiválóan tartották magukat telítés nélkül is, a vörösfenyő a tölgynél is jobban és nagyon csekély mértékben indult pusztulásnak az erdei fenyőtalpfa is, ha tiszta gesztfából készült.

Legérdekesebb adatot azonban a kísérlet a telítés mértékére vonatkozólag szolgáltatta, amennyiben bebizonyosodott, hogy a *Rüping*-féle részleges telítés éppen olyan jól konzerválja a fát,

mint a teljes telítés; utóbbitól tehát a takarékosság szempontjából el lehet tekinteni.

WIENER ALLGEMEINE FORST- UND JAGD-ZEITUNG. 20—30. számig.

Schreiber: Növénytenyésztés és fajkutatás az erdészeti termelés szolgálatában. (Pflanzenenzüchtung und Rassenforschung im Dienste forstlicher Produktion.) 89—90. és 93—94. oldal.

A szükséges örökléstani fogalmak megvilágítása után először azokat a tanulmányokat ismerteti, amelyek az erdészetben felmerülhető nemesítési célokkal foglalkoznak és mindjárt dícséretes tárgyilagossággal megállapítja, hogy az összes körülményeket egybevetve, főleg a technikai nehézségek azok, amelyek szinte áthághatatlan akadályokat állítanak hosszú életű, későn ivaréretté váló és legnagyobbrészt idegen beporzásra utalt erdei fáinkkal kapcsolatban minden mesterséges beavatkozás elé.

Ami természetesen egyáltalán nem lehet ok arra, hogy az erdészeti kísérleti állomások ezt a nagyjelentőségű kérdést is teljes komolysággal munkaprogramjukba ne iktassák.

A gyérítéssel kapcsolatos „nemesítő kiválasztástól" nem sokat lehet várni, mert hiszen már *Engler* kísérletei bebizonyították, hogy az elnyomott, sínylődő lucfenyő magvából is pompás növésű, egészséges utódok fejlődhetnek; a kísérletezés útja tehát csak vagy az önbeporzáson alapuló nemesítő kiválasztás, vagy pedig a rokonfajtáknak egymással való keresztezése lehet.

Előbbi, mint fentebb említettük, nagy nehézséggel jár és igen hamar degenerációs jelenségekhez vezet.

Dengler kísérletei az erdei fenyővel kapcsolatosan igazolták, hogy az önbeporzásból származott tobozok magja 75—80%-ig léha maradt.

Itt tehát helyesebben járunk el akkor, hogyha egy kisebb állományból gondos kiválasztás alapján a szemmel megállapíthatóan egyforma növésű, egészségi állapotú és vélelmezhetően azonos örökletességű tulajdonságokkal is bíró egyedeket hagyván vissza, minden anyafáról külön gyüjtetjük be a magot, ezekből külön nevelünk csemetéket (idegen beporzástól gondosan megőrízvén őket) és a csemetékből ismét csak azokat hagyjuk meg további magtermelés céljaira, amelyek szintén azonos tulajdonságokat mutatnak.

Az ilyen kísérletek természetesen hosszú időt vesznek igénybe; végleges véleményt arra vonatkozólag, hogy mennyiben örökletes valamely tulajdonság, csak a 3—4 generációnál mondhatunk.

A vizsgálatok célja elsősorban az illető fafaj ellenálló képességének, a növényi és rovari károsítók elleni immunitásának a növelése.

Zederbauer már 1906-ban megindította ilyen értelmű kísérleteit, újabban *Schmidt*, *Wettstein-Westersheim*, *Lochow* és *Fleischmann* foglalkoztak behatóbban a kérdéssel.

A keresztezésre maga a természet mutat példát, különösen a több változattal bíró erdei fáinknál, így a nyár- és fűzféléknél. Ezekkel kapcsolatban különösen az amerikai *Stout* végzett nagyjelentőségű kísérleteket, amelyeknek eredményeként nem egy gazdasági szempontból különösen értékes fűzfajtát tenyésztett ki a gyakorlat számára.

Dengler az erdei fenyővel kapcsolatosan bizonyította be, hogy az igen könnyen keresztezhető úgy a banks-, mint pedig a törpe fenyővel, *még könnyebb a kereszteződés azonban az erdei fenyő különböző klímaváltozatai között. És ez az a körülmény, amelyik hangsúlyozottan figyelmezteti az erdőgazdát a megfelelő származású mag beszerzésére.*

A mindvégig nagyon érdekes fejtegetések a gyakorlati erdőgazda számára is sok érdekes részlettel szolgálnak.

Dolezal: A vágásforduló és leszállítása mint a gazdasági válság következménye. (Der Umtrieb und seine Herabsetzung, als Folge der Wirtschaftsnot.) 97—98. oldal.

Az erdőgazdaság két termelő tényezőjének, a területnek és az időnek alapján minden üzemterv egy *térbeli* és egy *időbeli rendet* kíván biztosítani a gazdálkodásban.

Előbbi főleg a lehető legnagyobb *gazdaságosságra* törekszik, utóbbi pedig a *tartamosságot* kívánja biztosítani.

A vágásforduló így az időbeli szabályozás egyik tényezője, meghatározza a fakészletet és az üzemi tőke nagyságát, valamint a vágáskorra vonatkoztatott növedéket is.

Amilyen nagy a jelentősége tehát az üzem zavartalan menete és tartamossága szempontjából, ép annyira kívánatos, hogy az adott termőhelyi és gazdasági viszonyok között legcélszerűbbnek talált vágásforduló meg ne változtattassék.

Az erdőgazdaság sok nehézségével teljesen tisztában lévő szerző azonban, igen érdekes okfejtései során kimutatja, hogy a mai roppant súlyos gazdasági viszonyok közt az előbb kimondott elv igen sok esetben nem vihető keresztül, mert az erdőgazdaság jövedelmezősége (Ausztriában!) teljesen válságba jutott s az üzemek fenntartása csak a tőkéhez való hozzányulás alapján lehetséges.

Mindezeknek oka pedig a túlságos nagyra méretezett adókulcs és a szociális terhek, amelyeknek revíziója nélkül a szomszéd ország erdőgazdaságának talpraállítása el sem képzelhető.

Tehát talán nincs is olyan nagyon sok okunk a panaszkodásra!

Schimitschek: Sarjerdők károsítói és az ellenük való védekezés. (Schädlinge und Schädlingsbekämpfung im Ausschlagwald.) 101—103. és 107—108. oldal.

A kiváló érzékkel megírt tanulmány erdőgazdák számára készült és anyagát ennek megfelelően taglalja.

A károsítók felsorolásánál külön tárgyalja a levélkárosítókat, a hajtás ellenségeit, azután azokat, amelyek a sarjadzást csökkentik és végül a kambiumban és a fatestben élőket.

A károsítás megelőzését, illetőleg leküzdését alábbi csoportok szerint adja:

a) biológiai rendszabályok,
b) ellenállóképes fafajták kiválasztása és tenyésztése,
c) gazdasági rendszabályok és végül
d) technikai védekezési módok.

Részletekbemenően a tanulmánnyal nem foglalkozhatunk, de hangsúlyozni kívánjuk, hogy az általánosan ismert adatokon kívül a sarjerdőgazdálkodás szempontjából figyelemreméltó megállapításokat tartalmaz.

Hitz: Svájc erdőgazdasága. (Die Schweizer Fortswirtschaft.) 94—95. és 108—109. oldal.

A klasszikus tömörségű ismertetés felöleli mindazokat az adatokat, amelyek megközelítő tájékoztatást tudnak adni Svájc erdészeti viszonyairól.

Soyka: A fa épségbentartásának rendszabályai. (Massnahmen zur Gesundhaltung des Holzes.) 119—120. oldal.

A legfőbb kívánalom: idejében kiszállítani a termelt fát az erdőből. Nagy mennyiség esetén intenzív gazdaság tehát nem nélkülözheti a kellő feltárást, amelynek legbiztosabb eszközei a kisvasutak és teherautóval is járható utak.

Magas hegységben legtöbbször elkerülhetetlen a nyári döntés. A tharandti főiskolán végzett kísérletek igazolják, hogy puhafánál ez egyáltalán nem megy a minőség rovására, ha a ledöntött fa további kezeléséről gondoskodás történik.

Ahol fennáll annak a veszélye, hogy a faanyag túlhosszú ideig (a következő év tavaszáig) marad a vágásban, ott azonban ajánlatos a nyári vágás helyett késő őszre halasztani a munkát.

Szükség esetén a törzseknek a döntés előtt való gyűrűzése is segítséget jelent a döntés idejéig való, erősebb mértékű kiszáradás révén.

Korhadás ellen azonban az úgynevezett *ozmózis-eljárást* alkalmazzák, még pedig döntött törzseken épp úgy, mint álló fákon.

Ez abból áll, hogy a meggyűrűzött törzseket a gyűrűzés helyén, illetőleg a rönkőket bütüjükön *Wolman*-sókeverékkel ke-

nik be, amely az ozmózis, illetőleg diffuzió-törvénye szerint a törzsbe behatolván, azt a korhadástól megvédi.

Keményfa esetén, különösen bükknél, ajánlatos a legnagyobb elővigyázat, mert a bükk tudvalevőleg hamar befülled.

Még a tüzifánál is ügyelnünk kell erre, mert a fülledés csökkenti az áru értékét. A műfánál, ha a kiszárítás körül nehézségek merülnek fel, ajánlatos a törzsek lekérgelése. Némely helyen az úgynevezett *mecklenburgi eljárást* alkalmazzák, amely abból áll, hogy a nyár közepén ledöntött törzsön rajtahagyják a teljes lombkoronát a levelek elfonnyadásáig, ugyancsak a fában lévő fölös víztartalom elvezetése céljából.

Roller: A fegyverhasználat kiterjesztéséről szóló törvény. (Die Gesetzgebung über den erweiterten Waffengebrauch.) 123—125. és 1930—131. oldal.

Az erre vonatkozó törvényes intézkedések nem egységesek Ausztriában; a kérdés az autonómia hatáskörébe tartozik és így mindegyik tartomány külön szabályozta.

Burgenland kezdeményezésére azonban 1933—1935-ig valamennyi tartomány elfogadta a fegyverhasználat kiterjesztésének alapelvét és ebben bizony határozottan megelőzték Magyarországot.

A fegyverhasználat joga természetesen odaát is a vadőri vizsga letételéhez és a vadőr hivatalos felesketéséhez van kötve, de ezen a megszorításon túl jóval több biztonságot nyujt a személyzetnek, mint a mi törvényes intézkedéseink, mert a vadőrnek, még harmadik személy megvédése céljából is joga van fegyverét használnia!

Krca: Ökológia és erdőrendezés. (Ökologie und Forsteinrichtung.) 129—130. old.

Ökológia alatt ma az összes természettudományok legfelsőbb szintézisét értjük, mint a természeti jelenségeknek egymáshoz és az emberhez való viszonyát.

Az erdőrendezéstan ezzel szemben céltudatos emberi tevékenységből fakad és meghatározott célok elérésének szolgálatába van állítva.

A szerző igen érdekes logikus okfejtéssel bizonyítja be, hogy az erdőrendezéstannak mégsem szabad puszta sémává, iróasztalnál végzett szám-zsonglőrösködéssé válnia, mert biztos alapjait, a gyakorlati élethez való tökéletesebb símulását éppen a természeti tényezők fokozott ismerete és figyelembevétele biztosítja számára.

Tehát a talajviszonyok, a fakészlet összetétele és teljesítőképessége és végül a klimatikus viszonyok azok a tényezők, ame-

lyek együttes hatása az üzemterv célkitüzéseinél döntő szerepet kell, hogy kapjon.

REVUE DES EAUX ET FORÊTS. 1936. VI. sz.

Arcoleo: A fapiac nemzetközi megszervezése. (Organisation internationale du marché du bois.) 539—545. oldal.

A túltermelés átka ujabban az erdőgazdaságot is elérte. A legutolsó évtizedekben a fapiacon a kereslet főleg a lakosság szaporodásával tartott lépést, de egyéb okok is indokolták. Igy pl. többek között a háborúban elpusztított területek ujjáépítése, régi épületek restaurálása, vasútak, ipartelepek létesítése, a fényüzési ipar újabb követelményei, a papírfogyasztás fokozódása, a műselyemipar hallatlan térhódítása stb.

1930 óta azonban igen érzékenyen érezhető a fakereslet csökkenése. Igy pl. maga Anglia is, mely a fapiacon mindig mint árszabályozó uralkodott, faimportját az 1927. évi 9,137.000 m^3-rel szemben 1931-ben 7,604,000 m^3-re csökkentette, Németország fabehozatala pedig u. a. években 5,008,000 tonnáról 2,845.000 tonnára csökkent.

A fakereslet ilyen mértékű csökkenését a fátfelhasználó iparok fokozódó dekonjunktúrájával magyarázhatjuk, mivel a bútoripar, a csomagoló szerkezeteket (láda stb.) előállító iparok stb. az általános pangásban nagy mértékben kénytelenek aktivitásukat csökkenteni.

Csökkentette a faszükségletet a fa helyettesítése is betón, vas és rétegelt lemezek által, de Oroszországnak a világpiacon való újbóli megjelenése is, azáltal, hogy már 1931-ben a világszükséglet 20%-át dobta piacra, minek következtében egyéb fatermelő országok szerepe a világpiacon erősen háttérbe szorult. Párhuzamosan az általános keresletcsökkenéssel, lerontotta az erdőgazdaságok értékesítő lehetőségeit a fa árának nagymérvű — majdnem 50%-os — csökkenése, valamint a mind általánosabbá váló autarkiás politika is, amely az exportáló államokban a fa értékesítési átlagát igen erősen, sokszor a racionális érték alá sülyesztette.

A Varsóban 1931-ben megtartott kongresszus átérezte a világfapiac leromlott állapotát, s arra törekedett, hogy nemzetközi együttműködéssel a fát felkináló és kereső államok között kiegyenlítődést hozzon létre, a kereslet-kínálat szabályozásával és a faárak további zuhanásának megakadályozásával. Felállította az elvet, hogy a kongresszuson résztvevő államok fakeresletét mennyiségben és piacok szerint százalékokban is osszák el az egyes államok között, s ahhoz igazodva állapíttassék meg az exportáló államok export-részesedési kvótája. Az 1932-ben Genfben megtartott gyűlés már végrehajtási szabályokat is állított fel, amelyek gyakorlati bevezetése nemsokára meghozta a kívánt

eredményeket is, mivel nem kevésbbé fontos államok, mint pl. Nagybritánia, Németország, Kanada, Finnország, Franciaország, Olaszország, Lengyelország, Hollandia, Svédország, Románia, Csehország, Lettország és Jugoszlávia képviselői avval az elszánt óhajjal vettek részt rajta, hogy az értekezlet irányelveit minden vonatkozásban meg is valósítják.

Az 1932 őszén Bécsben megtartott kongresszus már eredményekről is számolhatott be. Ezen a kongresszuson Belgium, Spanyolország, az Egyesült-Államok, Finnország, Franciaország, Görögország, Magyarország, Olaszország, Lettország, Hollandia, Lengyelország, Románia, Svédország, Csehország, Oroszország és Jugoszlávia vettek részt. Itt összeállították azoknak az államoknak a jegyzékét, amelyek kötelezően alávetették magukat a fapiacot nemzetközileg szabályozó előírásoknak. Hat állam, még pedig Ausztria, Lettország, Lengyelország, Románia, Csehország és Jugoszlávia azonnal elhatározta, hogy kölcsönös egyetértésben fogják a jövőben a fapiac irányítását ellátni. Ezt megvalósítandó egy állandó bizottságot létesítettek Bécs székhellyel, az ú. n. C. I. B.-t *(Comité permanant International de la production et de l'industrie et du commerce du Bois)*. Ebben a bizottságban Franciaország 1933 óta vesz részt. Oroszország és a balti államok azonban nem csatlakoztak hozzája. A bizottság munkaköre hármas: 1. műszaki munkálatok, 2. piacszabályozás, 3. európai államközi egyezmények elősegítése.

Működése nemsokára gyümölcsöt termett: az 1933-ban Berlinben összeült plenáris, melynek elnöke Ostrovsky gróf volt, már teljes és befejezett piacfelosztással jöhetett. Az 1934. évre a fakínálat és kereslet valószínű és megbecsült értékét egyenkint 4,200.000 *standard*-ban állapították meg (19.5 millió m^3-ben) és az egyezményben résztvevő államok kvótáját is pontosan meghatározták. A sikert látva, 1934-ben Bécsben újabb értekezlet ült össze, amelyen Európa erdőgazdasága már 99%-ban képviseltette magát! Még Kanada is, mely az ottawai egyezmény óta mint európai fővásárló jelentkezett, elküldte a képviselőjét. Csak az Egyesült Államok, Norvégia és Lettország maradtak távol. A konferencia már beszámolhatott arról is, hogy a C. I. B. működése révén az európai fapiac stabilizálódott, az árak, a kereslet és kínálat kedvezőbb alakulása révén. A nemzetközi forgalom megkönnyebbítése érdekében a méretek egységesítését is programmjába vette, meghatározta a következő, tehát 1935-ös év piacforgalmát, még pedig az 1934-es év standardmennyiségének alapján (azt 10%-kal csökkentve), végül pedig az 1935. évre Varsó székhellyel egy kongresszus összehívását vette tervbe. A varsói kongresszus munkálkodásának betetőzését jelentette az 1935. évi november 15-iki koppenhágai szerződés, melyet Európa fő faexportáló államai kötöttek meg oly célból, hogy Európa fapiacát, a C. I. B. által felállított

standardkereteken belül (3,850.000 standard az 1935. évre) maguk között felosszák. Ugyanez év decemberben az egyezmény, miután azt az érdekelt államok ratifikálták, életbe is lépett, az 1935-ös standardkeretet a következőképpen osztva meg:

Ausztria	275.000	standard
Finnország	1,005.000	„
Lengyelország	313.000	„
Románia	223.000	„
Svédország	820.000	„
Csehország	96.000	„
Oroszország	950.000	„
Jugoszlávia	168.000	„
Összesen tehát	3,850.000	standard.

Az egyezményt aláíró államok egy végrehajtó bizottságot is állítottak fel, mely 6 tagból áll, ezek közül 3-at Finnország, Svédország és Oroszország, mint főfaexportáló államok, 3-at pedig a többi állam együttesen küld ki. Az egyezmény végrehajtásának ellenőrzésére egy ú. n. technikai bizottságot is delegáltak, amelybe minden egyezményes állam egy-egy képviselőt küld ki.

JOURNAL OF FORESTRY. 1936. VI—VII. sz.

Ringland: A nemzeti munkaszolgálat Németországban. (The C. C. C. in Germany.) 554—561. oldal.

A német nemzeti munkatáborok szervezete, feladatköre és eredményei méltán töltik el csodálattal az amerikai írót, aki a hazájában nemrég életbeléptetett hasonló szervezet működését állítja szembe a sorok között a Harmadik Birodalomban oly jól bevált rendszerrel.

Részletesen ismerteti a szervezet felépítését a sorozástól kezdve az egyes rangfokozatok elnyerésének feltételéig, a szolgálati idő, felügyelet és munkabeosztás megállapítását és különös figyelmet szentel a munkavállalás szabályozásának, illetőleg a munkatáborral együtt dolgozó vállalkozók kötelességeinek, hangsúlyozván, hogy minden, a nemzeti munkatáborok által elvégzett feladatnak nemzetgazdasági szempontból feltétlenül eredményesnek és jövedelmezőnek kell lennie: ez a legfőbb felügyeleti hatóság vezérlő szempontja.

Hogy az általános gazdasági depresszió mellett munkaalkalom és kereseti lehetőség nyujtása révén az egész rendszer gazdasági és erkölcsi szempontból milyen óriási jelentőséggel bír, arra szükségtelennek tartjuk bővebben kitérni.

Metcalf: Szélfogó fasorok hatása citromligetek megvédésénél. (The influence of windbreaks in protecting citrus orchards.) 571—580. oldal.

A statisztikai adatokkal bőven felszerelt közlemény azért érdemel figyelmet, mert a mi Alföldünkön tapasztalható légköri viszonyokhoz hasonló körülményekből indul ki, ugyancsak egy nagy gyümölcstermő vidéknek (Kalifornia) érdekeit kívánván szolgálni.

A megfigyelt szélerősségek és a gyümölcsben okozott kár meglepő adatai után a különböző elgondolás szerint telepített szélfogó fasorok hasznos hatását adja komoly számokban, amelyek minden gyümölcsgazdát megfontolásra késztethetnek.

Legmegfelelőbbnek az egymástól 50—50 m távolságra ültetett egyes vagy kettős fasorok bizonyultak 15—20 m törzsmagassággal, amelyeknek védelme alatt egy-egy gyümölcsfa átlagosan 288 darab citromot érlelt meg, szemben a szélnek védtelenül kitett kertekkel, ahol egy-egy fa átlagosan alig 56 gyümölcsöt termett.

Az eredmények annyira kétségtelenné teszik a természetes szélfogók gazdaságosságát, hogy az ilyen minőségben alkalmazott fáknak a kellő magasságig való felnövéséig a kaliforniai gyümölcskertészet költséges léckerítések felállításától sem riad vissza.

Curtis: Ültetésekben okozott hókárok. (Snow damage in plantations.) 613—619. oldal.

Évek hosszú során át végzett megfigyeléseinek eredményeit szerző az alábbiakban foglalja össze:

1. A hótörés veszélyének elsősorban a csak egyoldalú koronával bíró törzsek vannak kitéve.

2. Az ilyen egyoldalú koronával bíró és a hó által letört törzseknek 80%-a a korona kifejlődésének irányában törik le.

3. Leginkább veszélyezteti a hótörés a 4—8 cm középátmérővel bíró 6—8 m magas és némileg elnyomott koronájú törzseket.

4. Douglas-fenyő ültetéseknél az 1×1 méteres hálózatban vagy ennél sűrűbb kötelékben ültetett csemeték szenvedtek legtöbbet.

5. Fentiekből következik, hogy a hótörés veszélyét megelőzendő, a szabályos korona kifejlesztése céljából kerülni kell a túlsűrű ültetést, illetőleg a korona szabályos kifejlődése gondos gyérítésekkel bitzosítandó.

Baldwin and Shirley: Erdészeti magvizsgálat. (Forest seed control.) 653—663. oldal.

A mag származásának fontossága ezidőszerint már Amerikában is egyre jobban érvényesül és az európai viszonyokkal jól ismerős szerzők munkája azokról az eredményekről kívánja tájékoztatni az amerikai szakköröket, amelyeket a magvizsgálat kérdésében itt elértek.

Legrészletesebben természetesen Németország rendszabályaival foglalkozik, mint amelyek a legmesszebbmenő védelmet nyujtják a német erdőgazdáknak a nem megfelelő származású maggal járó súlyos következményekkel szemben és szigorú büntetéssel sujtják a törvény ellen vétőket.

Felsorolja a közlemény a Dániában, Svédországban, Norvégiában, Svájcban, Hollandiában, Ausztriában, sőt Csehszlovákiában is érvényben lévő intézkedéseket is.

Magyarországról, ahol ezen a téren még semmi sem történt, természetesen nem eshetett szó.

Denuyl: Szélfogó fasorok hasznos hatásának öve. (The zone of effective windbreak influence.) 689—695. oldal.

Az idevonatkozó irodalmi adatok ismertetése után saját kísérleteinek eredményeit közli, amelyeket különböző sűrűségű fasorokkal végzett az ezek mögött különböző távolságban felállított szélerősség-mérőkkel.

Ha a szél sebessége óránként csak 10 mérföld, vagy ennél kevesebb, a szélfogótól ennek kétszeres, négyszeres, illetőleg hatszoros magasságával mért távolságban elhelyezett műszerek a szél erejének körülbelül azonos mértékű csökkenését mutatták, — átlagosan 80%-ot! — míg erősebb szél esetén a szélfogó lábától mért távolság növekvésével természetesen a hatás is csökkent.

Hogy a fenti adatok milyen nagy mértékben hasznosíthatók főleg erősen széljárta sík vidéken, mint például az Alföldünkön, ez a gyümölcstermelés szempontjából nem szorul bővebb magyarázatra.

KÜLÖNFÉLÉK

SZEMÉLYI HIREK

A magyar királyi földmívelésügyi miniszter előterjesztésére a magyar királyi erdőmérnökök személyzeti létszámában *Muttnyánszky Jenő* és *Krall János* miniszteri tanácsosi címmel és jelleggel felruházott magyar királyi főerdőtanácsosokat miniszteri tanácsosokká, továbbá *Bártfay Béla, Szilágyi Ernő* és *Surjánszky Kálmán* főerdőtanácsosi címmel és jelleggel felruházott magyar királyi erdőtanácsosokat és végül *vitéz Vitézy László, Marsalkó Ferenc* és *Lengyel Sándor* főerdőtanácsosi címmel felruházott magyar királyi erdőtanácsosokat magyar királyi főerdőtanácsosokká a VI. fizetési osztályba kinevezem.

Kelt Budapesten, 1936. évi június hó 30. napján.

Darányi s. k. *Horthy* s. k.

A magyar királyi földmívelésügyi miniszter előterjesztésére a magyar királyi erdőmérnökök személyzeti létszámában *Maróthy Emil* és *Vető Gyula* főerdőtanácsosi címmel felruházott magyar királyi erdőtanácsosoknak a főerdőtanácsosi jelleget, *vitéz Tótth László* erdőtanácsosnak a magyar királyi főerdőtanácsosi címet és jelleget, *Fás János* erdőtanácsosi címmel felruházott magyar királyi főerdőmérnöknek az erdőtanácsosi jelleget, *Zsemlye Imre* főerdőmérnöknek a magyar királyi erdőtanácsosi címet és jelleget és *vitéz Fejes József* erdőtanácsosi címmel felruházott magyar királyi főerdőmérnöknek az erdőtanácsosi jelleget, továbbá *Velics Gyula, Rohosy Soma, vitéz Telgárthy Jenő* és *dr. Magyar Pál* erdőmérnököknek a magyar királyi főerdőmérnöki címet és jelleget, végül *Rácz József* és *Gerencsér István* segéderdőmérnököknek a magyar királyi erdőmérnöki címet és jelleget adományozom.

Kelt Budapesten, 1936. évi július hó 1. napján.

Darányi s. k. *Horthy* s. k.

A m. kir földmívelésügyi miniszter a m. kir. erdőmérnöki tiszti személyzet létszámában *Kiss Zoltán*, vitéz *Szilágyi-Ilosvay Lajos*, *Breznay Ferenc* és *Mezőközy András* m. kir. erdőtanácsosi címmel és jelleggel felruházott m. kir. főerdőmérnököket, továbbá *Jákói Endre*, *Tárczy Pál* és *Kovács Jenő* m. kir. erdőtanácsosi címmel felruházott m. kir. főerdőmérnököket a VII. fizetési osztályba m. kir. erdőtanácsosokká kinevezte.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter *Jankovits Rezső* uradalmi erdőtanácsost a m. kir. erdőmérnökök személyzeti létszámába a VIII. fizetési osztályba m. kir. főerdőmérnökké kinevezte.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter a m. kir. erdőmérnökök személyzeti létszámában *Horváth Rezső*, *Benkovits Károly*, *Baldóczy István*, *Iványi Ferenc*, *Fodor Gyula* és *Cseke Lajos* m. kir. főerdőmérnöki címmel és jelleggel felruházott m. kir. erdőmérnököket *Héder István* és *Rabó Gyula* m. kir. főerdőmérnöki címmel felruházott erdőmérnököket a VIII. fizetési osztályba m. kir. főerdőmérnökökké, továbbá *Jákó Jenő*, *Orbán László*, *Szalontai Ernő*, *Kósa Gyula*, *Kertész István*, *vitéz Borsay Ferenc* m. kir. erdőmérnöki címmel és jelleggel felruházott m. kir. segéderdőmérnököket, *dr. Kovács Zsigmond* és *Szeles István* m. kir. segéderdőmérnököket a IX. fizetési osztályba m. kir. erdőmérnökökké, végül *Herczeg János* okl. erdőmérnököt m. kir. erdőmérnökgyakornokká kinevezte.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter *dr. Földes Károly* m. kir. segéderdőmérnököt Esztergomból Győrbe a m. kir. erdőigazgatósághoz áthelyezte.

Széljegyzetek a miskolci közgyűléshez.

Azt mondja Lippóczy Béla, úgy június közepe táján, amikor Miskolc város szíves meghívása alapján az első helyszíni tárgyalást tartottuk: „Nem hiszem, hogy 50—60 embernél több összejöjjön; félreesünk itt nagyon, meg aztán a rossz gazdasági viszonyok . . .“

Július vége felé pedig befutott az egyesülethez a vészkiáltás: „Nincs elég férőhely, ki számított 180 jelentkezőre? . . .“

De aztán ez az aggodalom is csak elmult valahogyan. Igaz, hogy nehezen. Sőt nagyon nehezen. Merném állítani, ha nem Lippóczy Béla akkurátus kezeiben van az egész eset helyi elintézése, cifra bonyodalom lett volna.

Mert nemes Miskolc városa ternót ütött a „Miskolci Hét“ megrendezésével — az idegenforgalom tekintetében is — annyira, hogy maga is elszédült egy kicsit a nagy megrohanástól.

Az Országos Erdészeti Egyesület közgyűlésén kívül a Városok Kongresszusa, a Magyar Íróhét, a fodrászmesterek országos

kongresszusa, a kiállítások nagy tömege, mind ennek az amerikai tempóban fejlődő városnak a falai között zajlott le — még pedig egyidőben — és annyi embernek bizony majdnem szűknek bizonyult Macedónia.

Még szerencse, hogy a városi polgárság helyes idegenforgalmi érzékkel és szíves készséggel nagy számban ajánlotta fel nélkülözhető szobáit, mert bizony közgyűlésünk idegenből érkező résztvevői számára alig 33 szállodai szobát sikerült biztosítani.

És még nagyobb szerencse, hogy a bejelentés alapján mindenki előre megkapta a szállásutalványát, ezt aztán nem lehetett visszacsinálni valamilyen más „bransbeli" forgó idegen javára, még a legnagyobb protekció és szemrehányás mellett sem!

Ennek dacára persze nem mehetett minden elhelyezés olyan szépen, zökkenés nélkül, mint a szállodákban bővelkedő Pécsett. Egyes-szoba alig jutott valakinek, utcai még kevésbé, a résztvevők legnagyobb része magánházakhoz került, de ezzel az elhelyezéssel viszont mindenki nagyon meg volt elégedve, míg a szállodai szobák némelyikével — a ciánozás dacára — bizonyos kellemetlenségek jártak.

De az apprehenziók nem voltak — hisszük legalább is — tartósak és személyre szólók, hiszen nem a rendezőségen mulott, hogy nem kaphatta mindenki 100%-ig azt, amire számított, pláne amikor summásan akadt távirattal és telefonon jelentkező még az utolsó percekben is. (Jövőre ki is írjuk a terminussal kapcsolatban, hogy „Sero venientibus . . .!)

Megfigyeléseink szerint az ismerkedési estén már a lehető legjobb hangulat uralkodott. Öreg „Kammer"-ok ölelgették egymást, ki a tizedik, ki a huszadik év utáni találkozás örömére, kölcsönösen megállapították egymásról, hogy „azóta is fiatalodtál", esetleg egy harmadiktól megkérdezték, hogy „kivel is komáztam az előbb?"

Voltak közöttünk javíthatatlan könnyelmű Bursch-ok is, akik a 2—3. spriccer után szentül megígérték, hogy rövidesen kifizetik összes tagdíjhátralékukat . . . A fiatalság meg persze alig várta a vacsora végét és Maróthy Micó bátyánk vezérlete mellett záróráig ropta a táncot.

Közben egy igen szimpatikus, kissé molett, Civil Fiatalember, — aki mint egyik kolléga utitársa véletlenül csöppent bele a mulatságba — szerényen megkérdezte, velünk tarthatna-e a továbbiakban is, merthogy csudajól érzi magát!

A közgyűlés komoly témáit nem kívánjuk ezen a helyen tárgyalni; akik némi közösséget éreznek a magyar erdőgazdaság égető problémáival és az egyesületi élet alapfeltételeivel, azok úgyis eljöttek és hallottak mindent. Akik pedig ejöttek volna,

de nem állt módjukban, azoknak az egyidejűleg közreadott jegyzőkönyvek szolgálhatnak teljesen bő tájékoztatással.

De külön meg kell említeni azt a jóleső érdeklődést, amivel a hivatalos város és úri társadalmának minden rétege összejövetelünket kitüntette. Hogy a rokonszakmákon kívül a katonaság, rendőrség, ügyészség, stb. képviselőit is körünkben tisztelhettük, ez kétségen kívül annak a megbecsülésnek a jele, amit a magyar erdőgazdaság számára a miskolci m. kir. erdőigazgatóság tisztikara szerzett meg hivatalos tényked ésével és személyes barátság révén mindenütt s amelyet nem csekély büszkeséggel kívánunk elkönyvelni a megértés és közös munka további kimélyítésének reményében.

Aki időt tudott szakítani rá, gyorsan megnézhette az erdészeti és vadászati kiállítást is, amelyet ugyancsak a helybeli hartársak rendeztek sok fáradsággal és kiváló szemléltető érzékkel.

A legbővebb anyagot az egri érsekség küldte — közte nem mindennapi kézügyességre valló modelleket és szép rajzokat —; nekünk, őszintén szólván, mégis a bükki őzagancsok kapitális képviselői jelentették a legnagyobb meglepetést (igaz, hogy a legtöbbjén nincs rajta az elejtő neve, ez is magasabb politika...!), de G. G. kollegánk szarvasbikájának trofeáját is irigykedve méregettük.

A görömböly-tapolcai fürdést — sajnos — elmosta az eső, de ezzel a kis programmon kívüli számmal be is fejeződött az Időjárás rossz kedve és ment minden szépen mint a karikacsapás.

De nemcsak meteorológiai szempontból volt minden „jeles" a tanulmányutak két napján, a rendezés is mintaszerű gondossággal adott mindent. Nemhiába, hogy Muttnyánsky erdőigazgató Úr, mint a kincstári látogatás házigazdája, sajátmaga is lelépte a bejárás egész útvonalát. Sőt két kis könyvecske alakjában a szükséges tudnivalókat előre is rendelkezésünkre bocsátotta, erre való hivatkozással eltekinthetünk az egyes részletek ismertetésétől.

De viszont vannak dolgok, amelyek nem találhatók meg a nyomtatott szövegben: a műfa-kihozatal hihetetlenül magas százaléka, amely a tölgynél néhol a 75%-ot is eléri! Persze tudni kell, hogy: borsodi szénmedence és 1 m hosszúságtól és 12 cm vastagságtól felfelé minden anyag bányafa!

A gömbfa és tüzifa tőáraitól is csak úgy szédelgett néhány kedvezőtlenebb értékesítési viszonyok között küzködő tagtársunk, de azért summa-summarum: igen jóleső érzés volt ezeket az erősen pozitív eredményeket hallani, mint a magyar erdőgazdaság újjáéledésének biztató jeleit, annál is inkább, mert hiszen a rentabilitás mértékének emelkedésében talán éppen az egyesület munkájának is némi része van.

A gyönyörű felújítás alapos szemrevételezéséért szívesen tapostunk egy kis sarat, a délutáni nagy séta pedig — a viaduktól a Bagolyhegyen keresztül vissza Lillafüredig — egyike a legszebb erdőképeknek, amit a Csonkaország ezidőszerint nyujthat.

A házigazda szíves előzékenységgel nagyszerű, kényelmes szerpentinen vezetett végig bennünket, a pompás állományok, gondos gyérítések, viruló természetes felújítások és szépen sikerült mesterséges pótlások, a szeptemberben esedékes nemzetközi kongresszusokon is bemutatásra kerülnek: legalább beszélnek majd a maguk nyelvén a külföldi szakembereknek az itthoniak lelkes — és ahogyan Elnökünk találóan mondta — szeretetteljes munkájáról.

A Bagoly-hegyi koncentrált legelőt a dunántúli szederindás „koplaló"-khoz szokott szemmel őszintén csodálkozva mustrálgattuk, míg a havasokról idekerült kollega meg nem magyarázta, hogy a legelő is csak úgy ér valamit, ha kaszálónak is éppen olyan jó.

Radó Gábornak, az általa telepített és csodálatosan fejlődő fiatalosban (vörösfenyő-, luc-, tölgy- és bükk-elegy) tellett különös öröme: hogy mekkorát nőtt hat év óta, amikor utoljára látta. A vörösfenyővel kapcsolatban pontos pedigreéével is szolgált, ami azonban olyan szívetvidámító történet, hogy aki nem hallotta személyesen, úgysem hinné el nekünk . . .

Estebéden a földmívelésügyi miniszter Úr látott vendégül bennünket a Palota-szállóban, ahol megint minden ragyogó volt. Alig lehetett a társaságot a másnapi korai felkelés zord tényével az utolsó vonatba berémítgetni. Ott azonban már a „Fahang"-dalárda is működésbe lépett, amikor viszont Zoltán János Ervinről sült ki, hogy némi igyekvés mellett még lekonkurrálhatná Kiepurát.

Az esti búcsúzásnál számos kombináció merült fel, hogyan lehetne a másnap reggel 7-kor induló autóbuszokhoz „később" csatlakozni, de azért a tülköléskor már mindenki a helyén volt. Sőt Köröskényi Béla, mint fáradhatatlan segédrendező, annak a méla gyanujának adott kifejezést, hogy az általános közgyűlési tendenciával ellentétben egyre szaporodnak a résztvevők. (A lillafürdi estebéden tényleg 200-on felül volt a terítékek száma...)

De mert jó emberek kis helyen is elférnek, az újabb növedék is helyet kapott a kocsikban és egy rövidebb, de igen tanulságos séta után, amely az elmulasztott gyérítések szomorú következményeit és a fiatalos gyorsabb tempójú felszabadításának örvendetes hatását volt hivatva bemutatni, átléptünk a kincstári erdőkből az egri érsekség területére.

Közben valaki fentemlített Civil Fiatalember iránt érdeklődik:

„Te, ki az a jóképű kollega? Olyan szép, szakszerű magyarázatot adott az előbb a gyérítésekről."

A csodaszép Sziklaforrásnál az uradalom vezető erdőtisztje adott a külön is kiosztott ismertetések mellé szakszerű bevezetőt a látogatáshoz és utána szíves készséggel mutatott meg mindent, ami a kedvezőtlenebb termőhelyi viszonyok dacára az erdőgazdaság felfelé ívelő jövedelmezőségét biztosítja: a pompásan karbantartott vasutat és műhelyeit, a bányákat, mészégetőket — és — a sok gyérítési anyagot a rakodókon!

Az egész gazdaság a kiegyensúlyozott, biztos ütemű munka harmónikus, szép képét mutatja (a mezőgazdasági üzemekből is kaptunk némi ízelítőt), meglátszik rajta, hogy az irányítás egy kivételes tehetségű ember bátor, erős kezében van, aki fel mert számolni a vállalati termeléssel és az erdőgazdaság jövedelmét elsősorban a gazdálkodás belterjességének emelésére fordítja úgy, hogy ma már az erdőtiszti létszám is kétszerese a réginek. Törhetetlen hittel szárnyaló szavait hallani az ünnepnapok ritka élménye volt.

Elnökünk örömmel állapította meg, hogy a vidéki közgyűlések egyre fokozódó sikere az elgondolás helyességét igazolja és annak a reményének adott kifejezést, hogy jövőre még többen leszünk együtt.

Mi pedig — amikor ezen a helyen is őszinte hálával köszönjük meg vendéglátóink bőkezű készségét — arra kérjük a közgyűlés összes résztvevőit: legyenek szíves szószólói az egyesületi életnek, ha meg voltak elégedve azzal, amit nyujtani tudtunk és segítsenek tanáccsal és baráti kézfogással többet és jobbat adni, ha valahol hiányt láttak!

Mert lám, a fentemlített Civil Fiatalember úgy vélte ildomosnak, hogy feljött hivatalos helyiségünkbe és megköszönte, hogy velünk tarthatott és egyben azt kérte, vennők fel tagjaink sorába. Merthogy ő ezentúl mindig el akar jönni . . .

Fa- és építési anyagok tájékoztató árai augusztus hónapban.

I. FAÁRAK

termelők és nagykereskedők közötti forgalomban:

A) Lombfaanyagok.

1. *Gömbfa m³-ként* ab feladóállomás.

	Pengő
Tölgy 30 cm felül	25—40
Tölgyfournier 45 cm felül	50—80
Bükk 30 cm felül	23—30
Gyertyán 25 cm felül	22—30
Kőris 40 cm felül	35—50
Jávor 30 cm felül	35—50
Szil	12—15
Éger 30 cm felül	20—52
Nyár (gyufafa)	18—22
Nyár 50 cm felül	30—40
Kőris bognárfa 10 t vg.	280—290
Szil « 10 « «	200—240
Akác « 10 « «	300—320
Akácoszlop 10 t vg.	300—320

2. *Fűrészelt lombfaanyag* m³-ként budapesti paritásban + forgalmi adó

	Pengő
Tölgy, merkantil, szélezetlen	100—110
Kőris, I. o.	110—130
Szil	—
Gyertyán jobb	80—100
Jávor I. o.	130—140
Éger, merkantil	90—120
Nyár	—
Hárs, merkantil	100—110
Bükk, gőzölt, I. o. szél.	110—120
Bükk, « I. o. szélezetlen	100—110
Bükk, gőzöletlen, «	—

3. *Tüzifa.*

A Faforgalmi Rt. által a termelőknek jan. hónapban 10.000 kg-ként fizetendő

átvételi árak pengőben

budapesti paritásban, I. osztályú áruért a következők:

	Hasáb	Hasított dorong	Dorong	Vékony dorong	Tuskó
Bükk 1934/35. évi	304	290	267	226	264
Gyertyán «	294	279	255	219	247
Cser, tölgy, kőris «	270	252	228	193	228
Egyéb keményfa «	256	242	218	183	218
Fenyő «	275	—	226	—	—
Lágy lombfa «	226	—	196	—	196
Hántolt cser, tölgy «	—	—	290	—	—

Belföldi tüzifaárak kisebb vételeknél, 10.000 kg-ként, pengőben, budapesti paritásban, mintegy 80 pengős fuvarral:

	1934/35. évi
Bükk, hasáb	334—340
« dorong	275—284
Gyertyán, hasáb	304—310
« dorong	270—276

	1934/35. évi
Cser és tölgy, hasáb	283—286
« « « dorong	254—260
Akác, hasáb	300—320
« dorong	275—280
Hántolt fa	322—326

(Nagyobb tételeknél a mennyiség, szállítási határidő és előleg szerint az árak megfelelően alacsonyabbak.)

Román tüzifaárak helyt leadóállomás, 10.000 kg-ként, pengőben:

	I. árkörzet	II. árkörzet
I. o. bükk, hasáb	270—310	315—340
Egyéb bükkfa	255—295	300—325
Tölgy, cser stb.	250—290	300—325
Hántolt tölgy	270—310	315—340

(Az árkörzetek beosztását lásd 1935. évi július—augusztusi lapszámunk III. jelzésű oldalán.)

4. *Egyéb faanyagok:*

	Pengő
Bükk keréktalp, drb	—
Kőris « «	32—34 f.
Nyirfarúd	1·80—2·— P
Tölgydonga, I-a, akója	3·20—5·80
« II-a «	—
I. o. tölgyparketta méret szerint	7—9
II. o. « « «	6—8
I. o. bükkparketta	5·00—5·50
II. o. «	4·50—5·00

B) Fenyőfaanyagok.

6. *Budapesti fenyőfa-detailárak m³-ként:*
ab raktár

	Pengő
Válogatott lúcfenyő	110—120
I. oszt. áru 24 mm alapon	100—110
II. oszt. áru 24 mm alapon	84—90
III. oszt. áru 24 mm alapon	70—75
Léc, hosszú	72—74
Zárléc lúcfenyő	76—78
Faragott fa alapára	54—56
Fűrészelt fa 6 m-ig	72—75
Zsindely ezre, 18 collos	—

7. *Import fenyőfaanyagok, nagybani árak m³-ként*
ab magyar határ.

a) *Erdélyi áru:*	Pengő
Lúc, építő áru U. F. széles	80—90
Román IV. oszt. lúc széles A. F.	72—74
Román V. oszt. lúc, széles B. F.	58—60
Román V. oszt. jegenye széles Ta	42—44
Léc, zárléc Ia	45—48
Zsaluzó áru VI. o.	37—48
Faragott fa	31—33
Fenyőrúd 7—8 cm.	20—21
Fenyőrúd 9—11 «	27—29

b) *Osztrák áru:*
Helyt Budapesten

	(Schilling + 13% felár)
Széles építési anyag	59·60
Keskeny « «	49·70
Léc, zárléc	60·90

8. *Faszén:*

	Pengő
Belföldi I-a 10.000 kg.	450—500
Román faszén I-a	550—600
Retortaszén ab m. h. á.	650—730

II. ÉPÍTÉSI ANYAGOK ÁRAI:

Budapest ab gyártelep.

Égett agyagtégla ezre	Pengő
nagyméretű	38—42
kisméretű	30—33
1 q égetett mész	2·70-3·10
100 kg portlandcement kb.	5·20-5·90

Az „Erdészeti Lapok“ 1936. évi VIII. füzetének
HIRDETÉSEI.

Az ERDÉSZETI LAPOK mellett mérsékelt közlési díjért a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak

Díjszabás. Kéthasábos szélességben (107 mm) garmond betűvel vagy ennél nagyobb betűfajtával szedett hirdetés milliméterenkint 20 fillér. (Egyszeri megjelenés mellett egész oldal 32 P.) Táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfajtával szedett hirdetések másfélszeres egységárral számíttatnak. Ismételt megjelenés esetén megfelelő árkedvezmény.

Apróhirdetéseknél egy szó 12 fill., álláskeresleti hirdetéseknél 6 fill.

Külön mellékletek megegyezés szerint.

Adóügyekben előfizetőinknek díjmentesen szolgál felvilágosítással az Adó és Könyvvitel szerkesztősége, IX., Ferenc-körút 37. szám. Telefon: 32-2-60.

ERDEI, FEKETE-, LÚC-, JEGENYEFENYŐT, VÉKONY GÖMBFÁT VEZETÉKOSZLOPOK

céljaira 7—8 méter hosszúságtól felfelé minden hosszban készpénzfizetés ellenében magas áron vásárolunk. Ajánlatokat kérjük

„UNA“ Faértékesítő rt., Budapest
V., Nádor-utca 21. Telefon: 27-8-59* szám alá

Előleget tüzifára. nyujtanánk nagyobb tétel
Szíves értesítést „K. B. 500“ jelige alatt a lap kiadóhivatalába kérnénk.

Erdőbirtokosok és Fakereskedők Faforgalmi Részvénytársasága

Budapest, V., Alkotmány-utca 6.
az ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET székházában

Sürgönycím: **Faforgalmi.** Telefon: ***14-6-49.**

A M. Kir. Földmívelésügyi Miniszterium 65450/1933. és 65700/1933 számú rendeletei alapján állami ellenőrzés alatt működő vállalat.

Rendeltetése:

1. **A belföldi tüzifa megvásárlása,** megelőlegezése és átvételétől számított 14 napon belül teljes kifizetése.
2. **Bel- és külföldi tüzifának a fakereskedelem útján való értékesítése.**

Hántottfát, Tölgykérget,

előnyös áron, minden mennyiségben vásárol:

Winter Herrmann Rt.

Budapest, Vilmos császár-út 72. Tel.: **11-2-69**

Szakvizsgázott, hosszabb gyakorlattal rendelkező **erdőőrt** keresünk. Erdőhivatal, Pálihálás, u. p. Zirc.

Két erdőbirtokon üzemterv elkészítésére, esetleg kezelésére **erdőmérnököt** keresek. Érdeklődők címét a kiadóhivatal továbbítja.

Bockbüchs vagy **büchsfegyvert vennénk** nagyvadra alkalmas golyóscsővel. Felsőerdőuradalom, Telkibánya.

Az „Erdészeti Lapok" 1936. évi VIII. füzetének tartalma:

(Inhalt. — Sommaire. — Contents.)

Krónika. — *(Chronik. — Chronique. — Chronicle.)* 663

Modrovich Ferenc: A Műegyetem erdőmérnöki osztályának új tanulmányrendje. — *(Der neue Lehrplan der forstlichen Abteilung der Universität. — Le nouveau plan d'études de la Section des forêts à l'Université. — The new study plan of the forest faculty of the University.)* 670

Dr. Fehér Dániel: Adatok a magyarországi erdőtalajok nitrogén, foszfor és káli állapotának ismeretéhez. — *(Beiträge zur Kenntniss des Stickstoff-, Phosphor- und Kalihaushalts der ungarischen Waldböden. — Contribution à la connaissance de la teneur en azote, phosphore et potassium des terres à bois hongroises. — Contributions to the knowledge about the Nitrogen-, Phosphor- and Kalium of the Hungarian wood soils.)* 679

Fodor Gyula: Erdősítés az Alföld homokterületein a talajjellegző növényzet, talajszelvényvizsgálatok és a talajvíz nívóváltozásainak a figyelembevételével. Folytatás. — *(Sandaufforstung auf dem Alföld unter Brücksichtigung der Bodenflora, der Bodenprofiluntersuchungen und der Änderungen des Bodenwasserspiegels. Fortsetzung. — Le boisement des sables de la Grande Plaine suivant les enseignements de la flore caractéristique du lieu, des recherches relatives au profil du sol et des fluctuations du niveau eaux souterraines. Suite. — Sand afforestation on the Hungarian Great Plain respecting the soil flora, the testing of soil profils and the alterations of the soil water surface. Continuation.)* 692

Szeőts Béla: Az üzemi balesetek megelőzése a fakitermelés- és szállításnál. — *(Vorbeugung von Betriebsunfällen bei der Schlägerung und Bringung des Holzes. — Prévention des accidents professionnels qui peuvent survenir pendant les coupes et la vidange. — Prevention of working accidents at the felling and transporting of timber.)* 709

Szeless István: Beszámoló a III. éves erdőmérnökhallgatók 1936. évi tanulmányútjáról. — *(Studienreise des III. Jahrganges der forstlichen Universitätsjugend im Sommer 1936. — Voyage d'études des étudiants de IIIe année de la Faculté des mines et forêts pendant l'été de 1936. — The excursion of the IIIrd year students of the Forest University in Summer 1936.)* 721

Egyesületi közlemények. — (Vereinsnachrichten. — Nouvelles de l'Assotiation. — Society notices.) Jegyzőkönyv az Országos Erdészeti Egyesület igazgató választmányának 1936. évi augusztus hó 1-én Miskolcon tartott üléséről. — Jegyzőkönyv az Országos Erdészeti Egysület 1936. évi augusztus hó 1-én Miskolcon tartott rendes évi közgyűléséről. — Írói tiszteletdíjak. 730

Hivatalos közlemények. (Amtliche Mitteilungen. — Communications officielles. — Notifications.) A M. Kir. minisztérium 1936. évi 4100/M. E. számú rendelete az Országos Fagazdasági Tanács kiegészítése tárgyában. — A m. kir. fölmívelésügyi miniszter 29.562/1936/II. sz. rendelete 755

Irodalom. (Literatur. — Bibliographie. — Literature.) József Ákos: A tacskó. — Külföldi lapszemle 755

Különfélék. (Verschiedenes. — Divers. — Assorted.) Személyi hírek. Széljegyzetek a miskolci közgyűléshez 771

Fa- és építési anyagok tájékoztató ára 1936 augusztus hónapban. — *(Holz- und Baumaterialpreise im August 1936. — Prix du bois et des matériaux de construction en août 1936. — Prices of wood and building materials in August of 1936.)* 777

Hirdetések. *(Anzeigen. — Annonces. — Advertisements.)* . . . . . I—III

Melléklet: — *(Beilage. — Supplément. — Supplement.)* Az új erdőtörvényjavaslat képviselőházi tárgyalása. 17. rész. — *Die Verhandlung des neuen Forstgesetzentwurfes im Abgeordnetenhaus 17. Fortsetzung. — Débats dans la Chambre sur le projet de la nouvelle loi forestière. 17e suite. — Proceedings in the Lower House about the legislative proposal f foresis, 17th continutain.*

Stádium Sajtóvállalat Rt., Budapest. (Felelős: Győry Aladár igazgató.)